

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र (Village Profile)

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका, मानेभञ्ज्याङ्ग ओखलढुङ्गा
प्रदेश नं. १.
वस्तुस्थिति विवरण
२०७६

बिषय सूची

परिच्छेद १: परिचय.....	1
१.१ पृष्ठभूमि	1
१.२ उद्देश्य	1
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु	2
१.४ तयारीका चरण	4
१.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, कार्यविधि तयारी.....	4
१.४.२ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला	५
१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन	५
१.४.४ तथ्यांक संकलन.....	५
१.४.५ तथ्यांक प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी.....	५
१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी.....	५
१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन.....	६
१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी	६
१.४.९ वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला.....	६
१.४.१० वस्तुस्थिति विवरण तयारी र प्रकाशन	६
१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा.....	7
परिच्छेद २ गाउँपालिकाको चिनारी	8
२.१ भौगोलिक अवस्थिति	8
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	8
२.३ राजनीतिक तथा प्रशासनिक संरचना	9
तालिका नं. १ : नयाँ वडाहरुको विवरण.....	9
नक्सा नं २ : अवस्थिति नक्सा	11
२.४ धरातलीय अवस्था	11
तालिका नं. २ : धरातलीय उँचाइ.....	12
२.५ भिरालोपना	12
तालिका नं. ३ भिरालोपना.....	12
२.६ मोहडा.....	13
२.७ प्राकृतिक सम्पदा	13
२.८ साँस्कृतिक उत्कृष्टता.....	14
२.९ हावापानी तथा जलवायु.....	14

२.१० विकासका सम्भावनाहरु.....	16
२.११ गार्हस्थ उत्पादन	16
२.१२ मानव विकास सूचकाङ्क	17
परिच्छेद ३	18
पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण	18
३.१ जनसंख्या.....	18
३.२ वडागत जनसंख्या वितरणको अवस्था	19
तालिका नं. ६: वडागत जनसंख्या वितरण.....	20
३.३ साविक वडागत घरपरिवार विवरण	21
तालिका नं. ७ :साविक वडागत घरपरिवार विवरण.....	21
३.४ जनसंख्या वितरणको अवस्था	21
तालिका नं. ८ :जनसंख्याको तुलनात्मक विवरण.....	22
३.५ उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण	22
तालिका नं. ४ : उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	23
चित्र ४ : उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	23
३.६ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण	24
तालिका नं. १० : मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	24
३.७ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण	25
तालिका नं.११ : धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण.....	26
३.८ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण	27
तालिका नं. १२ : जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण.....	27
तालिका नं १३: जातिगत आधारमा घरधुरी विवरण.....	29
३.१० जातिगत समूहको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या विवरण	30
३.११ लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण.....	32
तालिका नं १५ : लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण.....	33
३.१२ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण.....	34
तालिका नं. १६ : पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण.....	34
३.१३ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण	35
तालिका नं. १७ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण.....	36
तालिका नं. १८ : प्रकारगत रूपमा अपाङ्गताको अवस्था विवरण.....	37
३.१५ अपाङ्गता परिचयपत्र	38
तालिका नं. १९ : अपाङ्गता परिचयपत्र विवरण.....	39
३.१६ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण.....	39

स्रोत: वडा कार्यालय, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका	40
३.१८ दश वर्षभन्दा माथिका उमेर भएकाहरुको वैवाहिक अवस्था.....	40
तालिका नं. २१: दश वर्षभन्दा माथिका उमेर भएकाहरुको वैवाहिक अवस्था.....	41
३.१९ विवाह हुँदाको उमेर.....	41
तालिका नं. २२: विवाह हुँदाको उमेर.....	42
३.२० बीस वर्षमुनिका विवाहको अवस्था	42
तालिका नं. २३: बीस वर्षमुनि विवाहको अवस्था.....	43
तालिका नं. २४: सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरुको वडागत विवरण.....	44
चित्र नं १४ : सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितको विवरण	44
परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था	45
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण	45
४.१.१ घरधुरीका आधारमा मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण	45
तालिका नं. २५: घरधुरीका आधारमा मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण.....	45
४.१.२ औषत आम्दानी विवरण	46
४.१.३ औषत खर्च विवरण.....	48
तालिका नं. २७: औषत खर्चको विवरण.....	49
४.१.४ खाद्यान्न सुरक्षा र गरिवीको अवस्था	50
तालिका नं. २९: खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था.....	50
४.१.५ यस गाउँपालिका भित्र रहेको कृषक समुहहरु.....	51
४.१.६ आयात र निर्यातको अवस्था	54
तालिका नं. ३०: आयात हुने वस्तुको विवरण (आ.व.२०७५/०७६).....	54
तालिका नं. ३१: निर्यात हुने वस्तुको विवरण (आ.व.२०७५/०७६).....	55
४.१.६ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण	56
तालिका नं. ३२: वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण.....	56
४.१.७ लैङ्गिक आधारमा बैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण	58
तालिका नं.३३: वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको लैङ्गिक विवरण.....	58
४.२ भू उपयोग	59
४.२.१ जग्गा स्वामित्वको अवस्था	59
तालिका नं. ३४: जग्गा स्वामित्वको अवस्था.....	60
४.२.२ भू उपयोग	61
तालिका नं. ३५: भू उपयोगको अवस्था.....	61
४.३ यस गाउँपालिकामा रहेका कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी समुहहरु	62
४.३.१ पशु विकास सम्बन्धी समुहहरु	64

४.३.२ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका एगोभेटहरूको बिबरण	66
४.३.३ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका सकृय सहकारीहरूको बिबरण	66
४.३.४ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका बित्तिय संस्थाहरूको बिबरण	67
४.३.५ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा संचालनमा रहेको प्राबिधीक शिक्षालयको बिबरण	67
४.३.६ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा संचालित गैर सरकारी संस्थाहरूको बिबरण	67
४.३.७ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा कार्यरत अगुवा कृषकहरूको बिबरण	68
४.३.८ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका कृषि तथा पशुपालन श्रोत केन्द्रहरूको बिबरण	70
४.३.९ सिँचाइ सम्बन्धी विवरण.....	70
तालिका नं. ३६ : सिँचाइ सम्बन्धी विवरण.....	71
४.३.१० खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीरा.....	71
तालिका नं. ३८ : खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीराको विवरण.....	72
४.३.११ फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा कीरा	72
४.३.१२ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग तथा कीरा.....	73
तालिका नं. ४० : पशुपन्क्षीमा लाग्ने रोग तथा कीराको विवरण.....	73
४.३.१३ व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण	73
तालिका नं. ४१ : व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण.....	74
४.३.१४ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन	74
४.३.१५ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण	75
४.३.१६ हाटबजार सम्बन्धी विवरण	75
तालिका नं ४२ : हाटबजार सम्बन्धी विवरण.....	75
४.४ पर्यटन तथा धार्मिक विकास	75
४.४.१ पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण.....	75
४.४.४ प्रमुख प्राकृतिक स्थलहरू.....	77
४.४.५ गुफा तथा पोखरीहरूको विवरण	77
४.५ उद्योग, व्यापार तथा बैंकिङ्ग.....	77
४.५.१ उद्योगहरूको विवरण	77
तालिका नं. ४४ : उद्योगहरूको विवरण.....	78
४.५.२ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण.....	79
तालिका नं. ४५ : उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण.....	79
४.५.३ मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगको विवरण	80
तालिका नं. ४६ : मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगको विवरण.....	80
४.५.४ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण.....	81
चित्र नं. २५ : व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	82

४.५.५ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण.....	82
४.५.७ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण	83
४.५.७.१ बैंकको विवरण.....	83
४.५.७.२ सहकारी सम्बन्धी विवरण.....	83
४.५.७.३ बैंकमा पहुँच	83
तालिका नं. ४८: बैंकमा खाता हुने नहुने सम्बन्धी विवरण.....	84
तालिका नं. ४९: बैंकमा पहुँच सम्बन्धी विवरण.....	84
परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था	86
५.१ शैक्षिक तथा मानव विकास	86
५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण	86
तालिका नं. ५०: पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण.....	86
तालिका नं. ५१: पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण.....	87
५.१.२ लैङ्गिक आधारमा साक्षरता.....	87
तालिका नं. ५२: लैङ्गिक आधारमा साक्षरता.....	87
५.१.३ तहगत रूपमा शैक्षिक विवरण	88
तालिका नं. ५३: तहगत रूपमा शैक्षिक विवरण.....	89
५.१.४ विद्यालयको प्रकारगत विद्यार्थीहरूको विवरण.....	89
तालिका नं. ५४: विद्यालयको प्रकारगत विद्यार्थीहरूको विवरण.....	90
५.१.५ तहगत विद्यालयको विवरण.....	90
तालिका नं. ५५: विद्यालयको तहगत विवरण.....	91
५.१.६ क्याम्पसको विवरण.....	91
५.१.७ विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरूको विवरण	91
५.१.१० विद्यालयको भौतिक अवस्था.....	97
तालिका नं. ५८: विद्यालयमा भौतिक अवस्थाको विवरण.....	97
तालिका नं. ५९: विद्यालयमा उपलब्ध सेवा सुविधाको अवस्था.....	98
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण.....	98
५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण	98
तालिका नं. ६०: स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण.....	98
५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण.....	९९
तालिका नं. ६१: स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध जनशक्ति विवरण.....	100
तालिका नं. ७५: सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण (मृत्यु तथा परिवार नियोजन)	104
५.२.७ विरामी भए नभएको अवस्था.....	104
तालिका नं. ७७: विरामी भए नभएको अवस्था.....	104

५.२.९ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण आ. व. (२०७६/०७७).....	105
तालिका नं. ७९: प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण.....	105
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई.....	105
५.३.१ खानेपानी सुविधाको अवस्था.....	105
तालिका नं. ८०: खानेपानी सुविधाको अवस्था.....	106
५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था.....	107
तालिका नं. ८१: शौचालय प्रयोगको अवस्था.....	107
५.३.३ सार्वजनिक शौचालय.....	108
५.३.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन.....	108
५.३.५ ढल व्यवस्थापन.....	108
५.६.३ स्थानीय चाडपर्वहरू.....	108
तालिका नं. ९१: स्थानीय चाडपर्वहरू.....	109
परिच्छेद ६ वन तथा वातावरणीय स्थिति.....	110
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था.....	110
६.१.१ वन क्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण.....	110
६.३ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण.....	114
६.३.१ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा.....	114
६.३.२ महत्वपूर्ण जनावर तथा चराचुरुङ्गीको विवरण.....	114
६.३.३ महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण.....	114
६.५ विपद् जोखिम व्यवस्थापन.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
६.५.१ जोखिमयुक्त बसोबास विवरण.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
तालिका नं. ९८: जोखिमयुक्त बसोबास विवरण.....	Error! Bookmark not defined.
६.५.२ प्रकोप स्तरीकरण.....	114
तालिका नं. १००: प्रकोपको किसिम अनुसार जोखिमको समय तालिका.....	118
६.६.५ विपद् व्यवस्थापनको पूर्व तयारी.....	119
६.६.५.१ मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका स्तरीय स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति (LDMC) को विवरण.....	119
६.६. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार.....	125
६.६. वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार.....	126
६.७. आपतकालीन कार्य सञ्चालन सेवा केन्द्र.....	127
परिच्छेद ७ भौतिक विकासको अवस्था.....	127
७.१ यातायात पूर्वाधार.....	127
७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था.....	127
तालिका नं. १०३: सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था.....	127

७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा	129
७.२.१ खाना पकाउन इन्धन उपयोग विवरण	129
तालिका नं. १०८ : खाना पकाउन इन्धन उपयोग विवरण	130
७.२.२ दाउराको मुख्य श्रोत	131
७.२.३ बत्ति बाल्ने इन्धन प्रयोग गर्ने घरपरिवार	131
तालिका नं/ १०९ : बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार	131
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि	132
७.३.२ दूरसंचार सम्बन्धी विवरण	132
७.३.३ सञ्चार साधनको उपयोग	132
तालिका नं. ११४: सञ्चार साधनको उपयोग	133
७.४ आवास तथा भवन	133
७.४.२ स्वामित्वको आधारमा घर संख्या	133
७.४.३ घरको किसिम	133
तालिका नं ११६ : घरको किसिम	134
चित्र नं ११६ : घरको किसिम	134
७.४.४ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी	135
७.४.६ गाउँपालिका कार्यालयदेखि वडा केन्द्रसम्मको दूरी	136
तालिका नं. ११९ : गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दूरी	136
८.१.२ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण	136
८.६ निर्वाचन सम्बन्धी विवरण	136
अनुसूचीहरु	137
अनसुची १	137
अनसुची २	139
अनसुची ३	142
अनसुची ४	143

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ५६ (१, २) बमोजिम राज्यको संरचना र शक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको संरचना हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले गर्ने व्यवस्था छ । संविधान अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तरगतका अधिकारहरूको व्यवस्थित योजना तर्जुमा गरी सञ्चालन गर्नका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (च) अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रको वस्तुस्थिति अभिलेख तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, बेरोजगारको तथ्याङ्क सहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, सम्भाव्य प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक स्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई भौतिक तहको कार्यक्षेत्र भनी उल्लेख गरेको छ । तसर्थ उक्त संवैधानिक व्यवस्था र अधिकारको व्याख्या अनुसार स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डित तथ्याङ्क सहितको वस्तुगत विवरण तयार गर्न गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ समेत नेपाल सरकारले जारी गरेको छ ।

स्थानीय तहको कार्य सञ्चालन व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (च), (छ), (ड) र (थ) अनुसार प्रत्येक स्थानीय तहले र दफा १२ को उपदफा (ख) अनुसार स्थानीय तहका वडाहरूले विकासका निम्ति आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको वस्तुगत विवरण तथा तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख सङ्कलन तथा प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । उपरोक्त कानुनी प्रावधानहरूको परिपालना गर्न, गाउँपालिका तथा गाउँपालिकावासीहरूको यथार्थ वर्तमान अवस्थाको चित्र उतार्ने प्रयास स्वरूप मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको यो गाउँ वस्तुस्थिति विवरण, २०७६ तयार पारिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयारीको उद्देश्य निम्न रहेका छन् :

१. गाउँपालिकाको आधारभूत तथ्याङ्कीय अभिलेख तयार गर्नु ।
२. प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरूलाई भौगोलिक (वडा), सामाजिक (लिङ्ग, जाति तथा धर्म), संरचना (उमेर समुह) अनुसार वर्गीकरण र विश्लेषण गरी तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्नु ।
३. स्थानीय प्राकृतिक, भौतिक, साँस्कृतिक स्रोत साधनहरूको अवस्थिति एवम् सामाजिक र आर्थिक अवस्थाको स्थानगत स्थिति झल्काउने स्रोत नक्सा तयार गर्नु ।

४. गाउँपालिकाको सही सूचना सङ्कलन तथा व्यवस्थापन गरी गाउँपालिकालाई सूचनाले सम्पन्न बनाउनु ।

५. तथ्याङ्कको आधारमा गाउँपालिका तहमा विकास योजना प्रक्रियालाई संस्थागत गर्न सहयोग पुऱ्याउनु ।

६. गाउँपालिकाको पर्यटकीय, ऐतिहासिक, पुरातात्विक महत्वका सांस्कृतिक, प्राकृतिक सम्पदा पहिचान गर्नु ।

७. गाउँपालिकाभित्रका प्राकृतिक स्रोत, साधन र अवस्थाको चित्रण गर्नु ।

८. गाउँपालिकालाई क्रमशः स्थानीय तहको सूचना बैकको रूपमा स्थापित गर्न आधाररेखा तयार गर्नु ।

९. गाउँपालिका तहमा विकास निर्माणका नयाँ सम्भावना, अवसर तथा चुनौतिहरूको पहिचान गर्नु ।

१०. गाउँपालिकाका विभिन्न अवस्थाका बारेमा अध्ययन गर्ने, अनुसन्धान गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउनु ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको गाउँ वस्तुस्थिति विवरण संवैधानिक व्यवस्था, तथ्याङ्कका मान्य सिद्धान्त र आधार, विगतका अनुभव तथा सिकाइलाई आधार मानी वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यसमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी ऐन, नेपाल सरकारको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, तथ्याङ्क ऐन, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ जस्ता कानुनी र नीतिगत व्यवस्थाका साथै साविकमा गाउँ र जिल्लाको वस्तुस्थिति विवरण तयारीमा अभ्यास गरिएको ढाँचा, विधि तथा प्रक्रियालाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइएको छ । यो वस्तुस्थिति विवरण निम्न कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्थालाई आधार मानी तयार गरिएको छ ।

१.३.१ नेपालको संविधान

नेपालको संविधानको अनुसूची ५ को क्रमसंख्या १३ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क (राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय मानक र गुणस्तर) लाई सङ्घको अधिकारको सूचीमा राखी नेपाल सरकारले यसको मापदण्ड निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ भने अनुसूची ६ को क्रमसंख्या ६ मा प्रदेश तथ्याङ्कलाई प्रदेशको अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ । त्यसैगरी संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२), धारा २२६ को उपधारा (१) अनुसार स्थानीय तहको अधिकारको सूची, अनुसूची ८ बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ । संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार र क्रमसंख्या १७ मा बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।

१.३.२ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विभाजन विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले गरेको छ । उक्त विस्तृतीकरण प्रतिवेदनमा पनि संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको एकल अधिकारको बारेमा उल्लेख गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदन अनुसार स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ ।

१.३.३ तथ्याङ्क ऐन, २०१५ तथा नियमावली, २०४१

जनतालाई अधिक मात्रामा ठोस हित हुने नीति निर्धारण गर्न, सरकारी निकायहरूको प्रशासकीय निपुणता बढाउन, मुलुकको आर्थिक गतिविधिबारे यथार्थ ज्ञान प्राप्त गर्न, नेपाल सरकारलाई आधार चाहिने र त्यस्तो आधार जुटाउन तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी सुविधाको व्यवस्था गर्न तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण, अभिलेख र प्रकाशन गर्ने कामका लागि एक केन्द्रीय विभागको स्थापना गरी शान्ति, सुव्यवस्था, जनताको सुविधा, आर्थिक हित कायम राख्न तथ्याङ्क ऐन, २०१५ जारी गरिएको छ ।

१.३.४ स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४

यस दिग्दर्शनको दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट नतिजामूलक ढङ्गले गर्नुपर्ने र योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नुपूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने” व्यवस्था रहेको छ ।

१.३.५ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा (२) को च (२) र (३) को ड, (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र पार्श्वचित्र तयार र अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

१.४ तयारीका चरण

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी गर्ने गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिम यस गाउँपालिकाका सुचना प्रविधि अधिकृत राम चन्द्र न्यौपानेले प्रत्येक वडाका वडा अध्यक्षहरुबाट सिफरिस भएका डाटा संकलन संकलकहरुलाई तालिम प्रदान गरी उक्त डाटा संकलकहरुबाट गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ बमोजिम वस्तुगत विवरण तयारीका लागि देहायका चरणहरू पूरा गरी यो वस्तुगत विवरण तयारी गरिएको छ ।

१.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, कार्यविधि तयारी

गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्था, जनसंख्या, सामाजिक, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत वस्तुस्थिति झल्कने विवरण तयार गर्न सर्वप्रथम प्राथमिक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने घरपरिवार सर्वेक्षण ढाँचा तयार गरियो । यसैगरी विषयगत कार्यालय, अन्य सामाजिक तथा शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य, बैंक, औद्योगिक तथा व्यवसायिक प्रतिष्ठान आदिबाट द्वितीयक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न संस्थागत सर्वेक्षण फारम तयार गरियो । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको सर्वेक्षण सफ्टवेयर प्रयोग गरी घरधुरीको ग्लोबल पोजिसनिङ सिस्टम (जि.पि.एस्.) सहित मोबाइल एप्लिकेशन प्रयोग गरी घरपरिवार सर्वेक्षण सम्पन्न गरियो । अफलाइनमा हरेक घरधुरीको तथ्याङ्क लिएर अनलाइनमा सर्भरमा डाटा पठाउने र त्यसरी प्राप्त तथ्याङ्क वेभसाइटमा तथ्याङ्क अनुगमन तथा शुद्धीकरण गरी तथ्याङ्कहरूलाई डिजिटलाइज गरियो । यसरी सर्भरमा प्राप्त तथ्याङ्क सफ्टवेयरको माध्यमबाट निर्धारित ढाँचाको तालिकामा प्रतिवेदन निर्माण गरी घरधुरी तहको तथ्याङ्कलाई तालिकीकरण र विश्लेषण गरिएको छ । यसैगरी द्वितीयक तथ्याङ्कलाई आवश्यकता अनुसार तालिकीकरण र विश्लेषण गरिएको छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा भएका प्राकृतिक स्रोतहरू, भौतिक पूर्वाधारहरू, सडक सञ्जाल, सेवा प्रदायक संघसंस्थाहरूको जि.पि.एस्. सर्वेक्षण गरी त्यसलाई स्रोत नक्सा तयार गरिएको छ । यसरी तयार गरिएका ढाँचा, औजार तथा तथ्यांक सङ्कलन गर्ने कार्यविधि तथा तरिकाहरू गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत लिएर कार्यसम्पादन गरिएको छ ।

१.४.२ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला

स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम पारिवारिक तथा संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम तयार भएपछि उक्त फारामका सम्बन्धमा आवश्यक छलफल गर्न तथा वस्तुगत विवरणको समग्र प्रक्रियाका बारेमा छलफल गर्न गाउँ कार्यपालिका पदाधिकारी, विषयगत विज्ञ, विद्यालयका शिक्षक, गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधि, बुद्धिजीवीहरूको सहभागितामा वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला आयोजना गरियो । कार्यशालामा वस्तुगत विवरणको आवश्यकता र औचित्यसहित तथ्याङ्क सङ्कलन फाराममा स्वीकृति, विधि, प्रक्रिया आदि प्रस्तुत गरी सो उपर छलफल गरी अन्तिम रूप प्रदान गरियो ।

१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनोट अभिमुखीकरण र परिचालन

पारिवारिक तथ्याङ्क मोबाइल एप्लिकेशनमार्फत् जि.पि.एस्.लोकेसनसहित सङ्कलन गर्नका लागि गाउँपालिकाका वडा अध्यक्षहरूसँगको समन्वयमा सबै वडामा कार्य गर्ने गणकहरू छनोट गरियो । ती गणकहरूलाई तथ्याङ्क सङ्कलनको उद्देश्य, प्रक्रिया र ढाँचाका बारेमा जानकारी गर्न दुई दिने अभिमुखीकरण तालिम आयोजना गरियो । साथै द्वितीयक तथ्याङ्कको सङ्कलन र सामुदायिक जि.पि.एस्.सर्भेक्षणका लागि अभिमुखीकरण गरी कार्यसम्पादन गरियो ।

१.४.४ तथ्यांक संकलन

तथ्याङ्क सङ्कलन गर्नका लागि छनोट गरिएका गणकहरूबाट गाउँपालिकाका सबै वडामा मोबाइल एप्लिकेशन मार्फत् तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने काम भयो । गणक परिचालनका लागि फिल्ड सुपरभाइजरको व्यवस्था गरियो । द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलकद्वारा निर्धारित ढाँचामा तथ्याङ्क सङ्कलन गरियो भने जि.पि.एस्.सर्भेक्षकद्वारा मोबाइल एप्लिकेशनमार्फत् गाउँपालिकाको क्षेत्रमा रहेका पूर्वाधारहरूको जि.पि.एस्.लोकेसन सङ्कलन गर्ने काम भयो ।

१.४.५ तथ्यांक प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी

सर्भरमा जम्मा भएको तथ्याङ्कहरू सफ्टवेयरमार्फत् वेभसाइटमा तालिकीकरण गरिएको छ । सो तालिकाहरूलाई प्रशोधन गरी विश्लेषण गरियो । यसैगरी मोबाइल एप्लिकेशनमार्फत् सर्भरमा प्राप्त भएको सामुदायिक जि.पि.एस्. स्रोत सर्भेक्षणको तथ्याङ्कलाई जि.पि.एस्.विज्ञद्वारा प्रशोधन गरी गाउँपालिकाको स्रोत नक्सा तयारी गरियो ।

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

घरघुरी सर्भेक्षण तथा द्वितीयक दुवै स्रोतबाट प्राप्त सबै सूचनाहरू तालिकीकरण र विश्लेषण भएपछि नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ को ढाँचामा वस्तुस्थिति विवरणको प्रारम्भिक लेखन गरी पहिलो मस्यौदा तयार गरियो ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएपछि उक्त मस्यौदा उपर सुझाव सङ्कलन गर्नका लागि गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारी, विषयगत विज्ञ, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषयगत इकाइका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू अन्य सरोकारवालाहरूको सहभागितामा सुझाव सङ्कलन गोष्ठीको आयोजना गरी सो गोष्ठीमा प्रस्तुत गरी सुझाव सङ्कलन गरियो । यसका साथै प्रमुख तथा इकाइहरूसहितको मस्यौदा वस्तुस्थिति विवरण वडा अध्यक्षहरूलाई पठाई सुझाव सङ्कलन गरियो ।

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

सुझाव सङ्कलन कार्यशाला गोष्ठीबाट आएका सुझाव र वडा तहबाट आएका सुझावहरू समेतलाई एकीकृत गरी गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.४.९ वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला

निर्धारित ढाँचामा तयार भएको वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम मस्यौदा गाउँ कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गराई प्राप्त सुझावहरू समावेश गरी प्रतिवेदनलाई पूर्णता दिने गरी वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणीकरण गरियो ।

१.४.१० वस्तुस्थिति विवरण तयारी र प्रकाशन

उपरोक्त प्रक्रिया पूरा गरी प्रमाणीकरण गरिएको यस गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण पुस्तकका साइजमा आवश्यक डिजाइन गरी प्रकाशन गरियो । समग्रमा निम्न ७ वटा चरणहरू पूरा गरी यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा

गाउँ वस्तुस्थिति विवरणलाई सूचना प्रविधियुक्त बनाई उपयुक्त वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्ने प्रयासका बावजूद यसका निम्न सीमाहरू रहेका छन् ।

१. यो वस्तुगत विवरण तयारी गर्दा मुख्यत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारभित्र रही योजना तर्जुमासँग सम्बन्धित प्रश्नावली र गाउँ तथा नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ मा उल्लेखित प्रश्नावली प्रयोग गरिएकोले यस प्रयोजनभन्दा बाहेकका अन्य प्रश्नावलीहरू समेटिएको छैन ।
२. गरिबी मापन (Poverty Mapping) सम्बन्धी पर्याप्त र विश्वासनीय सूचनाहरू पाउन कठिन भएकोले गरीबी मापनसम्बन्धी निर्देशिकामा उल्लेख भएअनुसारका सबै तालिकाहरूको विस्तृत समावेश छैन ।
३. वस्तुस्थिति विवरण समावेश गर्नुपर्ने कतिपय द्वितीयक तथ्याङ्कहरू सम्बन्धित विषयगत कार्यालयहरूमा नै उपलब्ध नभएको हुँदा केही त्यस्ता तथ्याङ्कहरू समावेश गर्न सकिएको छैन।
४. सङ्कलन गरिएका द्वितीयक तथ्याङ्कहरू कुनै केही वर्ष अघिका र कुनै तथ्याङ्क केही वर्ष पछिका हुनुले द्वितीयक तथ्याङ्कमा एकरूपता हुन सकेको छैन ।
५. गाउँबाहिर नै बसोबास गरिरहेका तर गाउँपालिका क्षेत्रमा नै घरधुरी कायम रहेका घरधुरीहरूको पूर्ण तथ्याङ्क लिने प्रयास गरिए तापनि केही परिवारहरूको विवरणहरू समावेश गर्न सकिएको छैन । नियमित रूपमा गाउँमा बसोबास नगर्ने घरधुरीमा गणकहरू पटकपटक जाँदा पनि जानकारी प्राप्त नभएकोले यस वस्तुस्थिति विवरणमा त्यस्ता केही घरधुरीको तथ्याङ्क छुटेको पनि हुनसक्दछ ।
६. यस कार्यक्रमका लागि सहयोगी संस्थाले प्राप्त गरेको कार्यसूची, त्यसको आर्थिक सीमा अनुसार यसमा प्रयोग भएका भूसूचनाका इमेजहरूमा सीमित शीर्षक र सूचनाहरू समावेश छन् । तर इमेजमा अपडेट हुन बाँकी रहेका सबै आवश्यक कुराहरू स्थलगत रूपमा पुगेर जि.पि.एस. प्वाइन्ट लिएर अपडेट गर्ने प्रयत्न गरिएको छ ।

परिच्छेद २ गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका सङ्घीय नेपालको प्रदेश नम्बर १ अन्तर्गत ओखलढुंगा जिल्लाको उत्तर पश्चिम पहाडी भूभागमा अवस्थित प्राकृतिक र सांस्कृतिक रूपमा सुन्दर एवम् हराभरा भएको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाको कार्यालय वडा नं. ५ को मानेभञ्ज्याङ्गमा रहेको छ । साविकको मोली, वाक्सा, उँबु, मानभञ्ज्याङ्ग, थाक्ले, टोक्सेल र माधवपुर गाविसहरु समावेश भइ यो गाउँपालिका स्थापना भएको हो । यो गाउँपालिकाको सबै भाग पहाडी भूभागले ढाकेको छ । मिश्रित जातजातिको बसोबास रहेको यस गाउँपालिकामा मुख्यगरी हिन्दु, बौद्ध, किँरात र इसाई धर्मावलम्बीहरु रहेका छन् । जडिबुटी र जलविद्युतको प्रचुर सम्भावना बोकेको क्षेत्रमा यस गाउँपालिका पर्दछ । मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका ८६°२६'४३''उत्तरी अक्षांश र २७°१२'४३''पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित रहेको छ । यो गाउँपालिका समुद्री सतहबाट २७५ देखि २१९८ मिटरसम्मको उँचाइमा अवस्थित रहेको छ । यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल १४६.४४ वर्ग कि.मि छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा दुधकोशी र सुनकोशी, उत्तरमा सिद्धिचरण नगरपालिका र दक्षिणमा सुनकोशी गा.पा. पर्दछ ।

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

तत्कालीन ८ वटा गाविस मिली बनेको यस गाउँपालिकामा क्षेत्रगत हिसाबले पहिलो र जनसंख्याको हिसाबले दोस्रो बाहुल्यता रहेको राईहरुको बसोबास रहेको यस बस्तीमा अधिकांश नामावलीहरु राई भाषामा रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको नामाकरणको सम्बन्धमा माने र भञ्ज्याङ्ग मिनेर बनेको बुझिन्छ । माने भन्नाले प्राचिन समयमा तामाङ्ग बस्तिभएका साथै तामाङ्गहरुले मानेलाई मान्ने भएको हुदाँ माने भन्ने गरिएको साथै दुई वटा डाँडाको विचमा रहेकोले भञ्ज्याङ्ग भनिएको र दुई वटा शब्द मिलाएर मानेभञ्ज्याङ्ग नामाकरण भएको भन्ने किम्बदन्ती रहेको पाइन्छ साथै कोही कोहीको भनाईमा चाहि माथिमा हेर्दा माना घोम्टाए भै भएको देखिने हुदाँ माने र भञ्ज्याङ्ग मिलेर मानेभञ्ज्याङ्गको नामाकरणको पूर्खाहरुका भनाई देखिन्छ । नेपालको इतिहासमा उल्लेख रहेको छ । पछिल्लो समयको विभिन्न कालखण्डमा विभिन्न जातजातिहरुको बसोबास हुँदै गाएको पाइन्छ ।

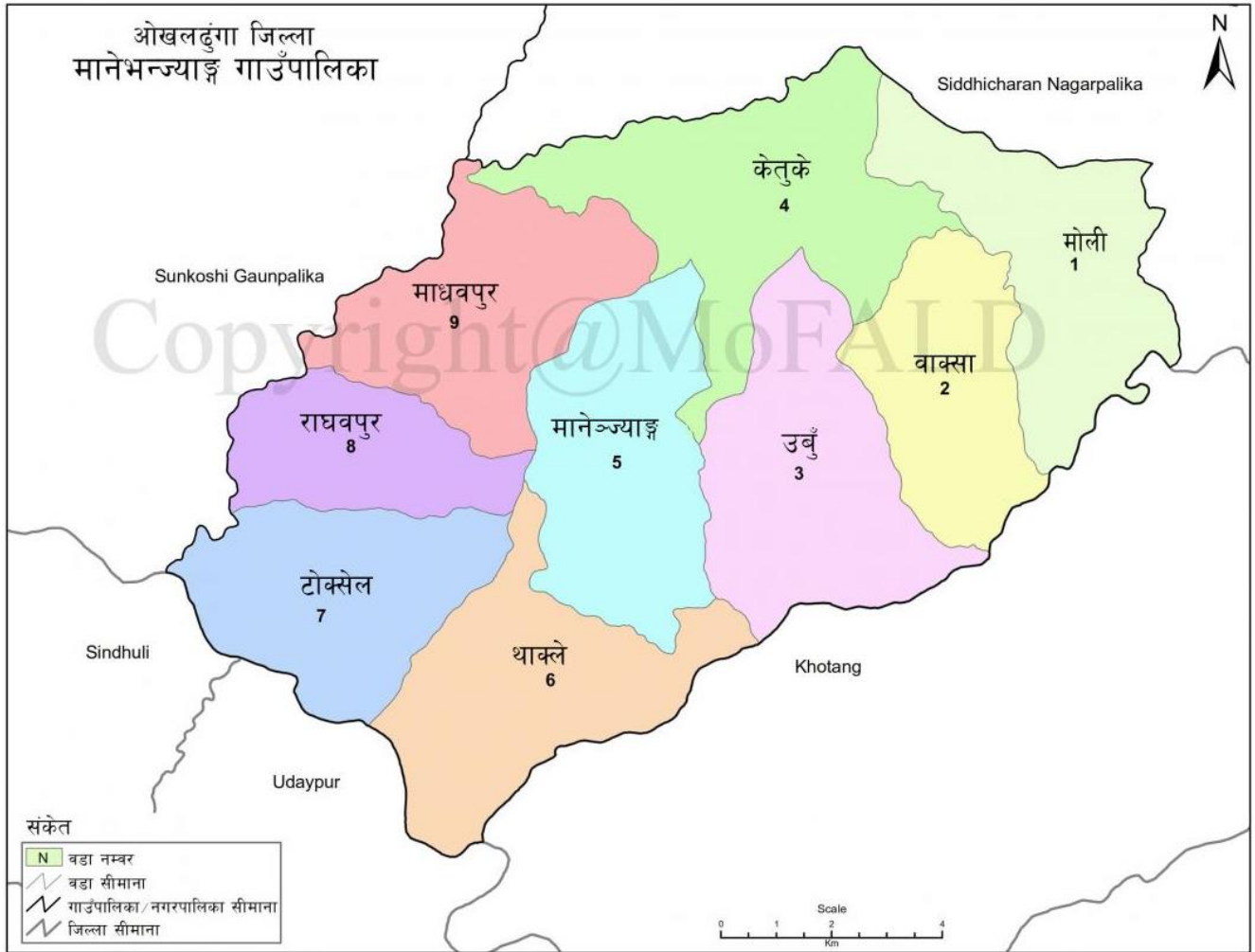
२.३ राजनीतिक तथा प्रशासनिक संरचना

यो गाउँपालिका २०७३ फागुन २७ गते स्थापना भएको थियो । एउटा मात्र संघीय निर्वाचन क्षेत्र भएको ओखलढुंगा जिल्ला प्रदेश सभाका लागि भने दुईवटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । जसमध्ये मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र 'क' मा पर्दछ । गाउँपालिका केन्द्र वडा नम्बर ५ को मानेभञ्ज्याङ्गमा रहेको छ । पुनसंरचना गर्दा साविकका गाविसलाई तालिका नं. १ बमोजिम गाउँपालिकाको वडा कायम गरिएको छ ।

तालिका नं. १ : नयाँ वडाहरूको विवरण

समावेश भएका गाविसहरू	हालको वडा नं	साविकको वडा नं
मोली	१	वडा नं. १ देखि ९
वाक्सा	२	वडा नं. १ देखि ९
रुँबु	३	वडा नं. १ देखि ९
केतुके	४	वडा नं १ देखि ९
मानेभञ्ज्याङ्ग	५	वडा नं १ देखि ९
थाक्ले	६	वडा नं १ देखि ९
टोक्सेल	७	वडा नं १, २, ३, ४ र ७
(टोक्सेल) राघवपुर	८	वडा नं ५, ६, ७, ८, ९
माधवपुर	९	वडा नं १ देखि ९

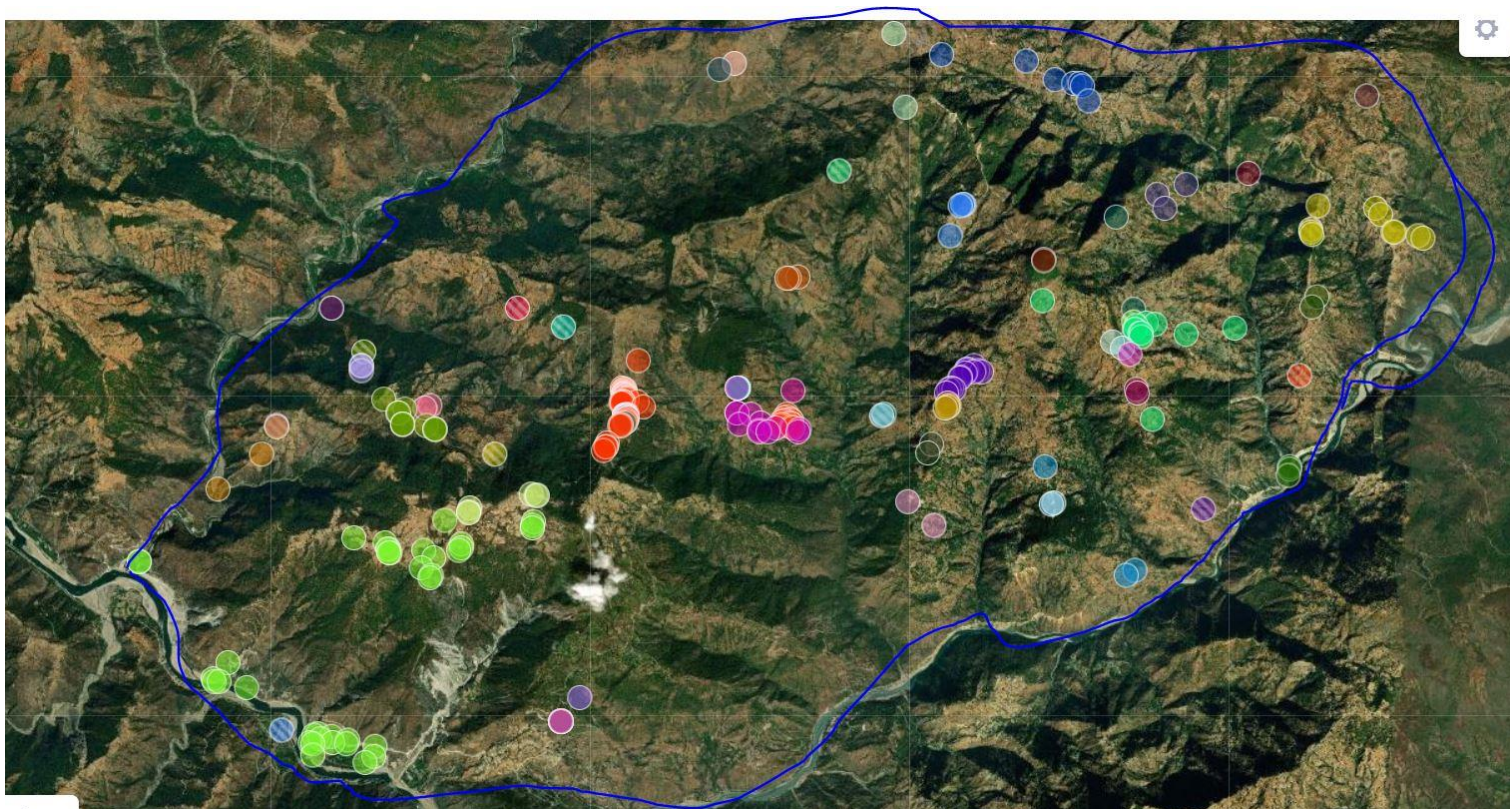
नक्सा नं १: अवस्थिति नक्सा

स्रोत: स्थलरूप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, सरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

नक्सा नं २ : अवस्थिति नक्सा

२.४ धरातलीय अवस्था

यो गाउँपालिकाको धरातलीय अवस्थालाई ४ वटा तहमा विभाजन गरिएको छ । यसको अधिकांश भूभाग १५०० मी. माथि छ । सबैभन्दा बढी भूभाग १५०० देखि २५०० मी. बीचमा ६१.८४ प्रतिशत छ भने २५०० मी. भन्दा माथिको भूभाग पनि कमै मात्रामा छ । १००० मी. भन्दा तलको भूभाग केही मात्रामा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको धरातलीय उँचाइ सम्बन्धी विवरण तालिका नं. २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २ : धरातलीय उँचाइ

उँचाई	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
१००० मिटर भन्दा कम	२७८३	१९।००
१००० देखि १५०० मिटर सम्म	३८१०५	२५।९८
१५०० देखि २००० मिटर सम्म	६१८४	४२।२३
२००० देखि २५०० मिटर सम्म	१८१७२	१२।७८
जम्मा	१४६।४	१००।००

स्रोत: जिआइएस नक्शा

२.५ भिरालोपना

यस गाउँपालिकाको धेरैजसो भूभाग २० देखि ४० डिग्रीसम्म भिरालोपना रहेको छ जसमा ६२.१८ प्रतिशत भूभाग रहेको छ । १० डिग्रीभन्दा कम भूभाग ८.४६ प्रतिशत छ भने ४० देखि ६० डिग्रीको भूभाग पनि करीब १५ प्रतिशत छ । यस्तै ७० डिग्रीभन्दा माथीको भूभाग समेत ०.०१ प्रतिशत रहेको छ । गाउँपालिकाको भिरालोपनाको अवस्था तालिका नं. ३ र नक्सा नं. ३ मा देखाइएको छ ।

तालिका नं. : ३ भिरालोपना

भिरालोपन (डिग्रीमा)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
१० डिग्री भन्दा कम	१९।४७	१३।४८
१० देखि २० डिग्री	४१।५८	२८।७९
२० देखि ३० डिग्री	५५।२	३८।२२
३० देखि ४० डिग्री	९।५६	६।६९
४० देखि ५० डिग्री	१२	८।३०
५० देखि ६० डिग्री	५।८४	४।०४
६० देखि ७० डिग्री	०।७६	०।५२
७० देखि माथी	०।०३	०।०२
जम्मा	१४४।४४	१००

स्रोत: जिआइएस नक्शा

२.६ मोहडा

गाउँपालिकाको धेरैजसो भूभाग उत्तरतिर फर्किएको छ । यसमध्ये उत्तर र उत्तर पश्चिम मोहडा तर्फको क्षेत्रफल मात्र करीब ३५ प्रतिशत छ । समथर भूभाग ४ प्रतिशतको हाराहारी छ भने दक्षिण तथा दक्षिण पश्चिम भूभाग १९ प्रतिशत जति छ । गाउँपालिकाको भूभागको मोहडा सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ४ र नक्सा नं. ४ मा छ ।

तालिका नं. ४: मोहडा

मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
समथर	६७७	४।६९
उत्तर मोहडा	१३१९	१७।७
उत्तर पुर्वी मोहडा	१८१२	१२।६
पुर्वी मोहडा	२५१५	९।१३
दक्षिण पुर्वी मोहडा	१२१२२	८।४६
दक्षिण मोहडा	१४११४	९।७९
दक्षिण पश्चिम मोहडा	२०१३२	१४।१
पश्चिम मोहडा	२११८५	१५।१
उत्तर पश्चिम मोहडा	१२१२५	८।४८
प्रतिशत	१४४१४४	१००

स्रोत: जिआइएस नक्शा, २०७६

२.७ प्राकृतिक सम्पदा

यस गाउँपालिकामा रहेका खेतीयोग्य जमिन, वनजङ्गल, जडिबुटी र पानीका स्रोत नै प्रमुख प्राकृतिक सम्पदाहरू हुन् । प्राकृतिक रूपमा लिब्जु भुब्जु, सातसल्ले, पाँचकन्य, स्लेवापार्क लागएत धार्मिक तथा प्राकृतिक गुफाहरू, प्राकृतिक पोखरीहरू, बहुमुल्य गैरगाष्ट वनपैदावर तथा हिमाली जडीबुटीहरू, ९ वटा बढी वर्षभरि पानी बग्ने खोला खोल्साहरू, विभिन्न प्रजातिका जंगली जनावर तथा पंक्षीहरू, ५ दर्जन बढी धार्मिक सांस्कृतिक महत्वका मठ, मन्दिर, देवीथान, गुम्बा, चर्चहरूसहित बहुसांस्कृतिक सम्पदा सम्पन्न गाउँपालिका हो । यसका विस्तृत विवरणहरू सम्बन्धित अध्यायहरूमा समावेश छ ।

२.८ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

यस गाउँपालिकामा रहेका खेतीयोग्य जमिन, वनजङ्गल, जडिबुटी र पानीका स्रोत नै प्रमुख प्राकृतिक सम्पदाहरू हुन् । प्राकृतिक सम्पदाहरू लगाएत धार्मिक तथा प्राकृतिक गुफाहरू, प्राकृतिक पोखरीहरू, बहुमुल्य गैरगाष्ट वनपैदावर तथा हिमाली जडीबुटीहरू, ९ वटा बढी वर्षभरि पानी बग्ने खोला खोल्साहरू, विभिन्न प्रजातिका जंगली जनावर तथा पंक्षीहरू, झण्डै ३ दर्जन धार्मिक साँस्कृतिक महत्वका मठ, मन्दिर, देवीथान, गुम्बा, चर्चहरूसहित बहुसाँस्कृतिक सम्पदा सम्पन्न गाउँपालिका हो । अन्य क्षेत्रको तुलना र यस गाउँपालिकाको विशेषताको हिसाबले राई संस्कृति एक उत्कृष्ट पक्ष रहेको छ ।

२.९ हावापानी तथा जलवायु

समुद्री सतहबाट २७५ देखि २१९८ मिटरसम्मको उँचाइमा अवस्थित यस मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकामा ४ प्रकारको विविधतायुक्त हावापानी पाइन्छ । वार्षिक औसत वर्षा ११५५ देखि १६७० मी.मी. सम्म हुने गर्छ भने अधिकतम तापक्रम २२^० से. न्यूनतम ५^० र औसत १२ देखि १६^० से. सम्म हुने गर्छ । समुद्री सतहबाट उचाइको आधारमा हावापानी तथा जलवायुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क) उष्ण मौसमी हावापानी

समुद्री सतहको १००० मी.को उँचाइसम्म यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । कम उचाइका कारण ग्रीष्म ऋतुमा यहाँको तापक्रम २० डिग्रीमाथि सेल्सियससम्म पुग्ने गर्दछ भने हेमन्त ऋतुमा ९ डिग्रीसम्म झर्छ भने औसत १२ देखि १६ डिग्रीसम्म रहन्छ । मनसुनी वायुको प्रभावले १५०० देखि १६०० मिलीमिटरसम्म औसत वर्षा हुने गर्छ । सुनकोशी, दुशकोशी र मोलुङ्ग खोलाको तल्लो तटवर्ती इलाकामा गर्मी प्रकारको हावापानी पाइन्छ । उष्ण मौसम पाइने यस गाउँपालिकाको उँचाइको भूभाग ०.४६ प्रतिशत रहेको छ ।

ख) उपोष्ण हावापानी

समुद्री सतहको १००० देखि २००० मी.को उँचाइसम्म यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । यसको तल्लो भागमा केही गर्मी र माथिल्लो भागमा केही ठण्डा हावापानी पाइन्छ । उपोष्ण मौसम पाइने यस गाउँपालिकाको उँचाइको भूभाग २२.२३ प्रतिशत रहेको छ ।

ग) सम-शितोष्ण हावापानी

समुद्री सतहको २००० देखि ३००० मी.को उँचाइसम्म यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । यसको माथिल्लो भागमा केही ठण्डा र तल्लो भागमा गर्मि हुने गर्छ । समशितोष्ण मौसम पाइने यस गाउँपालिकाको उँचाइको भूभाग ६५.७४ प्रतिशत रहेको छ ।

घ) चिसो लेकाली हावापानी

समुद्री सतहको ३००० मी. भन्दा माथिको उँचाइमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । यसको तल्लो भागमा ठण्डा तथा हिमपात पर्ने र माथिल्लो भाग निकै चिसो तथा लेकाली हावापानी हुने गर्छ । चिसो लेकाली मौसम पाइने यस गाउँपालिकाको उँचाइको भूभाग ११.५७ प्रतिशत रहेको छ ।

२.१० विकासका सम्भावनाहरू

गाउँपालिकाभित्र पहिचान भएका प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोग गरेर नै यस गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन र गाउँपालिकावासीको आय आर्जन बृद्धि गर्न सकिन्छ । यस अन्तर्गत व्यवसायिक कृषि, तरकारी, पशुपालन मार्फत आफ्ना उत्पादनहरू गाउँपालिकाबाहिर पठाउन सकिन्छ । यसैगरी गाउँपालिकाभित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरूको विकास गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू भित्र्याइ पर्यटन व्यवसाय मार्फत गाउँपालिका वासीको आयआर्जन बृद्धि गर्न सकिन्छ ।

यसैगरी जडीबुटीको व्यवसायिक खेती तथा जलस्रोत पनि गाउँपालिकाका विकासका सम्भावनाका रूपमा देखिएका छन् । यी सम्भावनाहरूलाई यथार्थमा परिणत गर्नका लागि गाउँपालिकाभित्र सडक, पुल, बिद्युत, सिंचाई जस्ता पूर्वाधारहरूको विकास गर्न जरुरी छ ।

२.११ गार्हस्थ उत्पादन

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको कूल गार्हस्थ उत्पादन भन्नाले यसको भूभागभित्र एक वर्षमा उत्पादन भएका समग्र वस्तु तथा सेवाको बजार मूल्य भन्ने बुझिन्छ । कूल घरेलु उत्पादन एउटा अर्थ व्यवस्थाको आर्थिक प्रदर्शनको भरपर्दो मापन हो । स्थानीयदेखि केन्द्रसम्म प्रत्येक परिवार, वस्ती, समुदाय वडामा उत्पादन भएका वस्तु सेवाको अभिलेख राख्ने प्रणाली व्यवस्थित नभएको कारण गाउँपालिका अनुसार गार्हस्थ उत्पादन निकाल्न सकिने अवस्था हुँदैन । घरधुरी सर्भेक्षणमा प्रत्येक परिवारबाट लिइएको कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रबाट प्राप्त हुने वार्षिक आम्दानीलाई आधार मान्दा गाउँपालिकाको गार्हस्थ आम्दानी करिब १ अर्ब १८ करोड ३२ हजार र प्रति व्यक्ति सरदर आय रु. ४२ हजार ६ सय हुने देखिन्छ । तर सोधिएका प्रश्नावलीको सही उत्तर नदिई कर लगाइने वा अन्य कुनै डरका कारणले उत्तरदाताले सूचना लुकाउने बानीको कारण सोही गार्हस्थ उत्पादनलाई अन्तिम मान्न सकिने अवस्था भने रहँदैन ।

२.१२ मानव विकास सूचकाङ्क

स्वास्थ्य, शिक्षा र आयका तीन आयामहरूबाट चारवटा सूचकहरूलाई लिएर मानव विकास सूचकांक निकालिन्छ । स्वास्थ्यको सूचकमा औशत आयु, शिक्षाको सूचकमा वयशक साक्षरता र विद्यालयको औशत वर्षलाई मानिन्छ भने आयको सूचकमा प्रतिव्यक्ति आयलाई लिएर निकालिन्छ । शून्यदेखि १ बीचमा रहने मानव विकास सूचकांक जति धेरै आउँछ त्यसलाई राम्रो मानिन्छ । नेपाल मानव विकास सूचकांक प्रतिवेदन, २०१४ का अनुसार विपन्नताबाट सम्पन्नतातिर ५ तहमा स्तरीकरण गरेकोमा ओखलढुंगा तेस्रो स्तरमा रहेको छ जसको सूचकांक ०.४९४ रहेको छ । यो मध्यमस्तर हो । साविकका गाविस तथा नव संरचित गाउँपालिकाहरूको अलग्गै प्रतिवेदन नहुने कारण ओखलढुंगा जिल्लाको मानव विकास सूचकांक नै मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकाको सूचकांक मान्नुपर्ने अवस्था छ ।

परिच्छेद ३

पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण

३.१ जनसंख्या

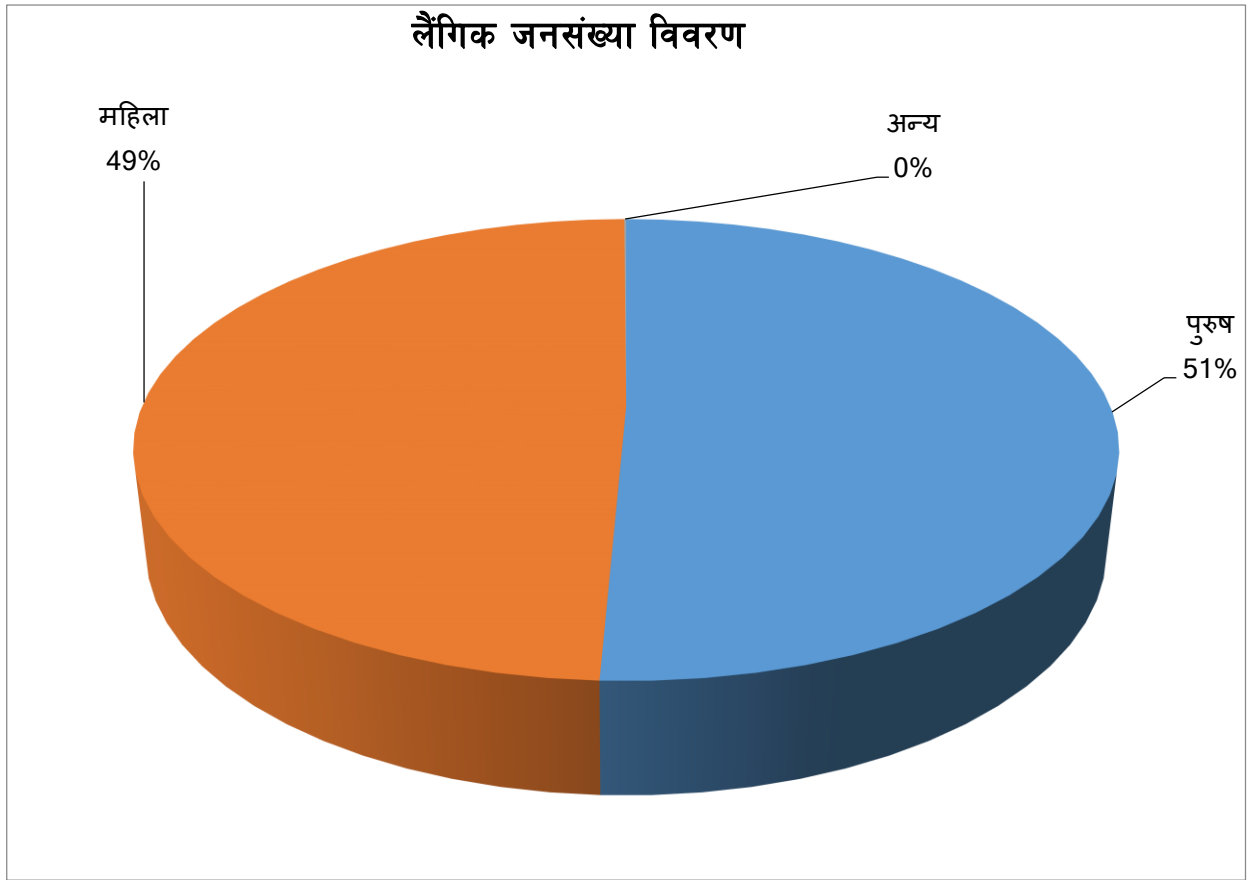
यस गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या २८ हजार १७६ जना रहेका छन् । जसमध्ये पुरुष १४ हजार १८६ जना, महिला १३ हजार ९६९ जना र अन्य २१ जना रहेका छन् । प्रतिशतमा हेर्दा महिला ४९ दशमलव ५८, पुरुष ५० दशमलव ३५ प्रतिशत र अन्य ० दशमलव ०७ रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा पुरुष भन्दा महिलाको संख्या करीव ०.७७ प्रतिशत बढी रहेको छ । जनसंख्याको विवरणको तालिका नं. ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ : जनसंख्या विवरण

	कुल जनसंख्या	प्रतिशत
पुरुष	१४१८६	५०।३५
महिला	१३९६९	४९।५८
अन्य	२१	०।०७
जम्मा	२८१७६	१००।

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं १ : जनसंख्या विवरण

३.२ वडागत जनसंख्या वितरणको अवस्था

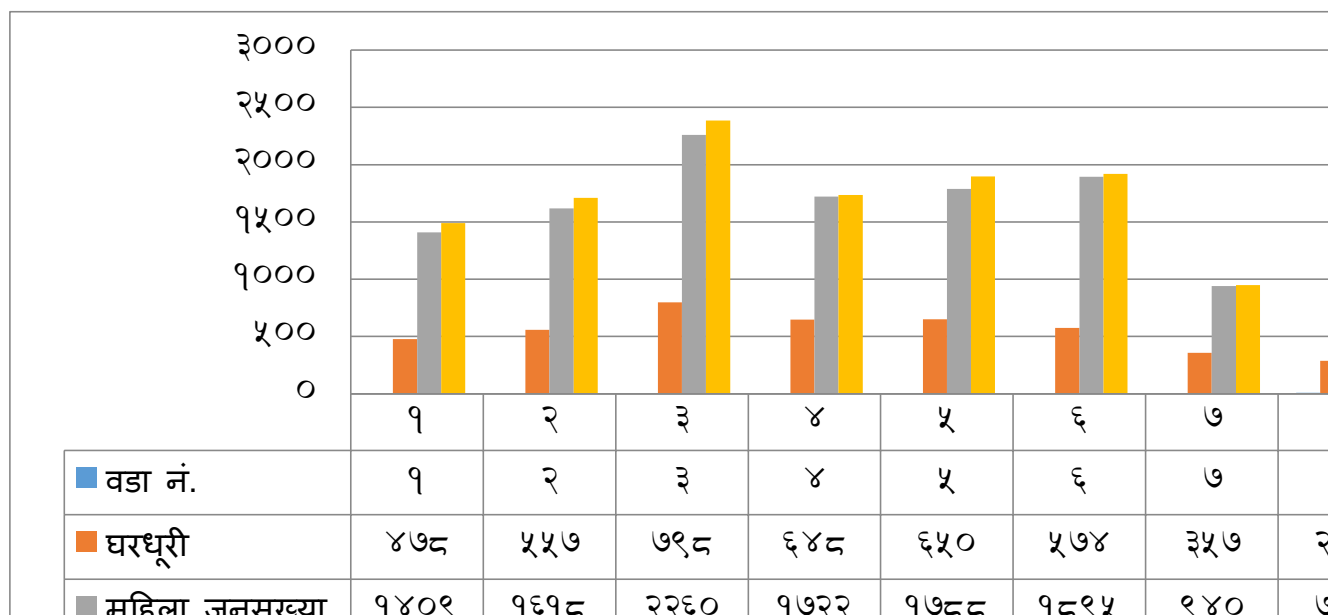
घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६ अनुसार यस गाउँपालिकामा ४ हजार ९५१ घरधुरी रहेका छन् । सबैभन्दा बढी घरधुरी वडा नं. ३, दोस्रोमा वडा नं. ४ र तेस्रोमा वडा नं. ६ रहेको छ भने सबैभन्दा कम घरधुरी वडा नं. ८ मा रहेको छ । यस्तै जनसंख्याको हिसाबमा हेर्ने हो भने सबैभन्दा बढी वडा नं. ३, दोस्रोमा वडा नं. ६ र तेस्रोमा वडा नं. ५ रहेको छ । यसरी हेर्दा वडा नं ८ मा सबैभन्दा कम जनसंख्या रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको औसत परिवार संख्या ५ दशमलव ७ जना रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या वितरणको विवरण तालिका नं. ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६: वडागत जनसंख्या वितरण

वडा नं.	घरधूरी	महिला जनसंख्या	पुरुष जनसंख्या	जम्मा
१	४७८	१४०९	१४८९	२८९८
२	५५७	१६१८	१७११	३३२९
३	७९८	२२६०	२३८५	४६४५
४	६८०	१७२२	१७३५	३४५७
५	६५०	१७८८	१८९७	३६८५
६	५७४	१८९५	१९२०	३८१५
७	३५७	९४०	९५०	१८९०
८	२८९	७६४	७७१	१५३५
९	५६८	१४५२	१४७०	२९२२
जम्मा	४९५१	१३९६९	१४१८६	२८१५५
प्रतिशत		४९।३६	५०।६५	१००
औशत परिवार संख्या			५.७ जना	

स्रोत: घरधूरी सर्वेक्षण, २०७६

चित्र नं २ : वडागत जनसंख्या वितरण

३.३ साविक वडागत घरपरिवार विवरण

विगतको तथ्याङ्कको सम्पूर्ण विवरणहरू साविक वडागत रूपमा हुने भएकोले पुनःसंरचनापछिको व्यवस्था अनुसार मात्र नभई साविकको संरचना अनुसार पनि राख्नुपर्ने हुन्छ । यस गाउँपालिकामा साविक रहेका टोक्सेल गाविसलाई २ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ भने टोक्सेलको १, २, ३, ४ र ७ छ भने ५, ६, ८, ९ गरी ४ वटा वडा मिलाएर गाभेर वडा नं ८ राघवपुर कायम गरिएको छ । यसरी यस गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने वडामा पर्ने साविक वडागत घरधुरी संख्या र जनसंख्या विवरण उल्लेख गरिएको छ । गाउँपालिकाको साविक वडागत घरधुरी र जनसंख्या वितरणको विवरण तालिका नं. ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७ :साविक वडागत घरपरिवार विवरण

समावेश भएका साविक गाविस तथा न.पा.	नयाँ वडा	साविक वडा नं.	जनगणना २०६८	
			घरधुरी संख्या	जनसंख्या जम्मा
मोली	१	वडा नं नं १ देखि ९	४०९	१९०१
वाक्सा	२	वडा नं नं १ देखि ९	४५६	२१७७
जुँबु	३	वडा नं १ देखि ९	७२५	३०५०
केतुके	४	वडा नं १ देखि ९	६७५	२८८४
मानेभञ्ज्याङ्ग	५	वडा नं नं १ देखि ९	६२३	३०७९
थाक्ले	६	वडा नं नं १ देखि ९	५५२	२८२८
टोक्सेल	७	वडा नं १, २, ३, ४	३३३	१५९७
(टोक्सेल) राघवपुर	८	वडा नं ५, ६, ७, ८, ९	२५५	१०९१
माधवपुर	९	वडा नं १ देखि ९	५००	२४६७
जम्मा			४५२८	२१०७४

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०६८

३.४ जनसंख्या वितरणको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकामा समावेश भएका साविक ८ वटा गाविसहरूको जनसंख्या २१ हजार ८२ रहेको थियो भने घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६ अनुसार ४ हजार ९५१ घरधुरी र जनसंख्या ७०९४ वृद्धि भई २८ हजार १७६ जनसंख्या कायम भएको छ । यसरी ७ वर्षमा घरधुरी करीव ४६१८ बाट वृद्धि भई ४९५१ रहेको छ भने ३.४२ प्रतिशत घर धुरी र जनसंख्या २१०७४ बाट वृद्धि भई २७७७६ पुगेको छ भने ३१.८ प्रतिशत वृद्धि भएको छ जसलाई तालिका नं. ८ मा तुलना गरिएको छ ।

तालिका नं. ८ : जनसंख्याको तुलनात्मक विवरण

समावेश भएका साविक गाविस	नयाँ वडा	साविक वडा नं.	जनगणना २०६८		घरघुरी सर्भेक्षण २०७६	
			घरघुरी संख्या	जनसंख्या जम्मा	घरघुरी सं.	जनसंख्या जम्मा
मोली	१	वडा नं नं १ देखी ९	४०९	१९०१	४७८	२८९८
वाक्सा	२	वडा नं नं १ देखी ९	५४६	२१७७	५५७	३३२९
उँबु	३	वडा नं १ देखी ९	७२५	३०५०	७९८	४६४५
केतुके	४	वडा नं १ देखी ९	६७५	२८८४	६८०	३४५७
मानेभञ्ज्याङ्ग	५	वडा नं नं १ देखी ९	६२३	३०७९	६५०	३६८५
थाक्ले	६	वडा नं नं १ देखी ९	५५२	२८२८	५७४	३८१५
टोक्सेल	७	वडा नं १, २, ३, ४	३३३	१५९७	३५७	१८९०
(टोक्सेल) राघवपुर	८	वडा नं ५, ६, ७, ८, ९	२५५	१०९१	२८९	१५३५
माधवपुर	९	वडा नं १ देखी ९	५००	२४६७	५६८	२९२२
जम्मा			४६१८	२१०८२	४९५१	२८१७६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ र घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

३.५ उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण

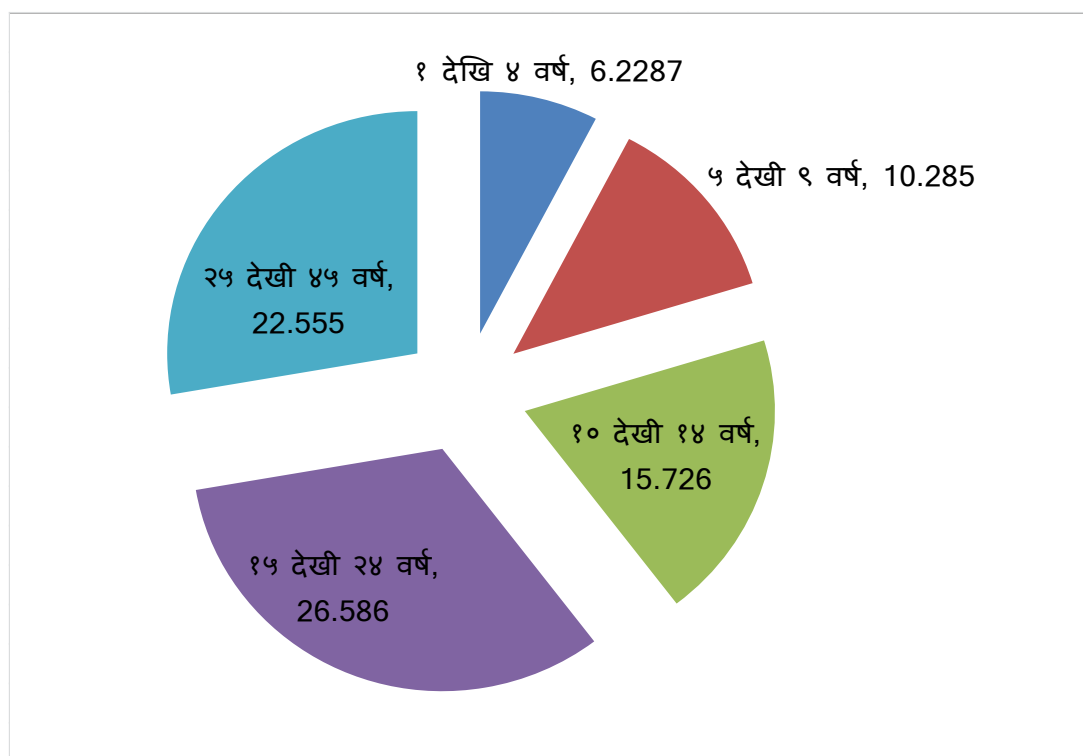
उमेर अनुसारको जनसंख्याको विश्लेषण गर्न जनसंख्याको उमेरलाई १ देखि ४ वर्ष, ५ देखि ९ वर्ष, १० देखि १४ वर्ष, १५ देखि २४ वर्ष, २५ देखि ४५ वर्ष, ४६ देखि ५९ वर्ष, ६० देखि ६९ वर्ष तथा ७० वर्षमाथि गरी ८ समूहमा विभाजन गरिएको छ। सर्भेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार गाउँपालिकाको उमेर अनुसार जनसंख्या विवरण तालिका नं. ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४ : उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	१ देखि ४ वर्ष	५ - ९ वर्ष	१० - १४ वर्ष	१५ - २४ वर्ष	२५ - ४५ वर्ष	४६ - ५९ वर्ष	६०- ६९ वर्ष	७० वर्ष भन्दा माथि	जम्मा
१	२२०	३३०	४५९	७५०	६४९	२९१	८४	११५	२८९८
२	२५७	२८२	२६९	९६०	७३४	४८३	१९८	१४६	३३२९
३	२२५	४५०	७७२	१२४८	९६७	४६२	३४२	१७९	४६४५
४	२२९	४०५	५७२	९४६	७४८	३४४	१८६	२७	३४५७
५	२०५	३७२	७४४	९३९	६९७	३९३	२४२	९३	३६८५
६	२५३	२५९	५८०	९७८	८९२	४९२	२५६	१०५	३८१५
७	१२१	३२६	२६२	४५६	४७४	१५४	४२	५५	१८९०
८	९६	१८०	२२६	३६३	३५७	१०५	१३८	७०	१५३५
९	१४९	२९४	५४७	८५१	८३७	८६	३५	१२३	२९२२
जम्मा	१७५५	२८९८	४४३१	७४९१	६३५५	२८१०	१५२३	९१३	२८१७६
प्रतिशत	६।२२८७	१०।२८५	१५।७२६	२६।५८६	२२।५५५	९।९७३	५।४०५३	३।२४०३	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र. ४ : उमेरको आधारमा जनसंख्या विवरण

३.६ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

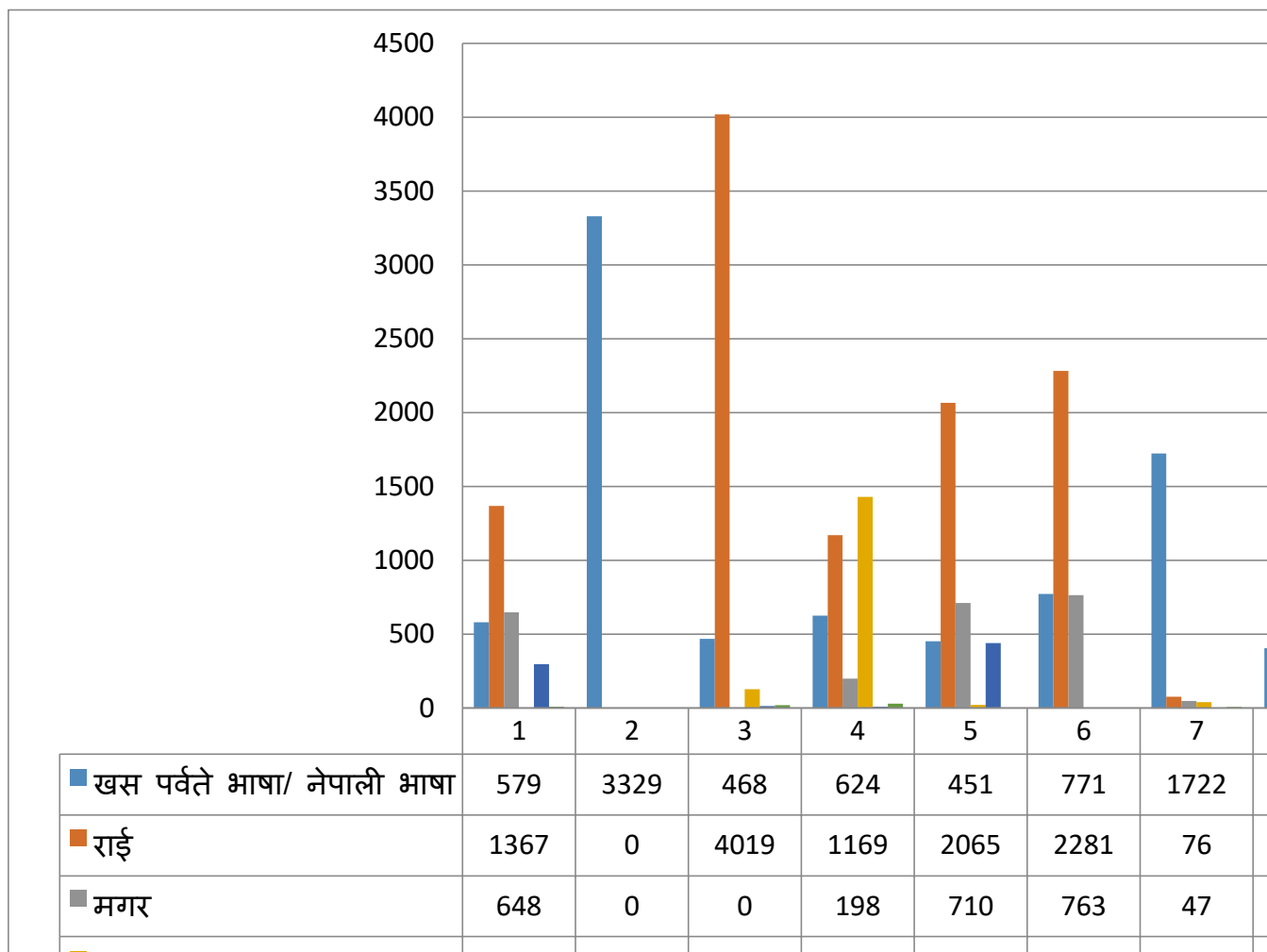
गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने नागरिकहरू मातृ भाषाको आधारमा हेर्दा नेपाली खस पर्वते/नेपाली भाषा, राई भाषा, गुरुङ्ग भाषा, तामाङ भाषा, नेवारी भाषा, भुजेल भाषा र मगर भाषा गरी ६ वटा भाषा बोल्ने गरेका छन् । भाषागत बाहुल्य हेर्दा सबैभन्दा बढी नेपाली राई भाषा ४०.७९ प्रतिशत, दोश्रोमा खस पर्वते नेपाली भाषा, ३४.२३, तेस्रोमा मगर भाषा बोल्ने १५.७६ प्रतिशत रहेका छ । बाँकी भाषामा क्रमशः तामाङ, नेवारी र भुजेल भाषी रहेका छन् । अतः जातिगत भाषा बोले पनि यस पालिकाभित्र रहेका सबै नागरिकहरूले नेपाली खस पर्वते भाषा बोल्न सक्छन् । भाषागत रूपमा हेर्दा जातिजाति अनुसारको शत प्रतिशतले आफ्नो भाषा बोल्ने गरेको पाइएन । भाषा बोल्नेहरूको संख्या पछिल्लो पिढीमा क्रमसः ह्रास हुँदै गएको छ । यस गाउँपालिको मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या विवरण तालिका नं. १० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १० : मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा	खस पर्वते भाषा/ नेपाली भाषा	राई	मगर	तामाङ	नेवारी भाषा	भुजेल भाषा	जम्मा
१	५७९	१३६७	६४८	०	२९६	८	२८९८
२	३३२९	०	०	०	०	०	३३२९
३	४६८	४०१९	०	१२७	१३	१८	४६४५
४	६२४	११६९	१९८	१४२९	८	२९	३४५७
५	४५१	२०६५	७१०	२०	४३९	०	३६८५
६	७७१	२२८१	७६३	०	०	०	३८१५
७	१७२२	७६	४७	३८	०	७	१८९०
८	४०५	२७५	८२५	१५	१५	०	१५३५
९	१२९५	२४१	१२३०	०	१४३	१३	२९२२
जम्मा	९६४४	११४९३	४४२१	१६२९	९१४	७५	२८१७६
प्रतिशत	३४।२३	४०।७९	१५।६९	५।७८	३।२४	०।२७	१००।००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ५ : मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

३.७ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

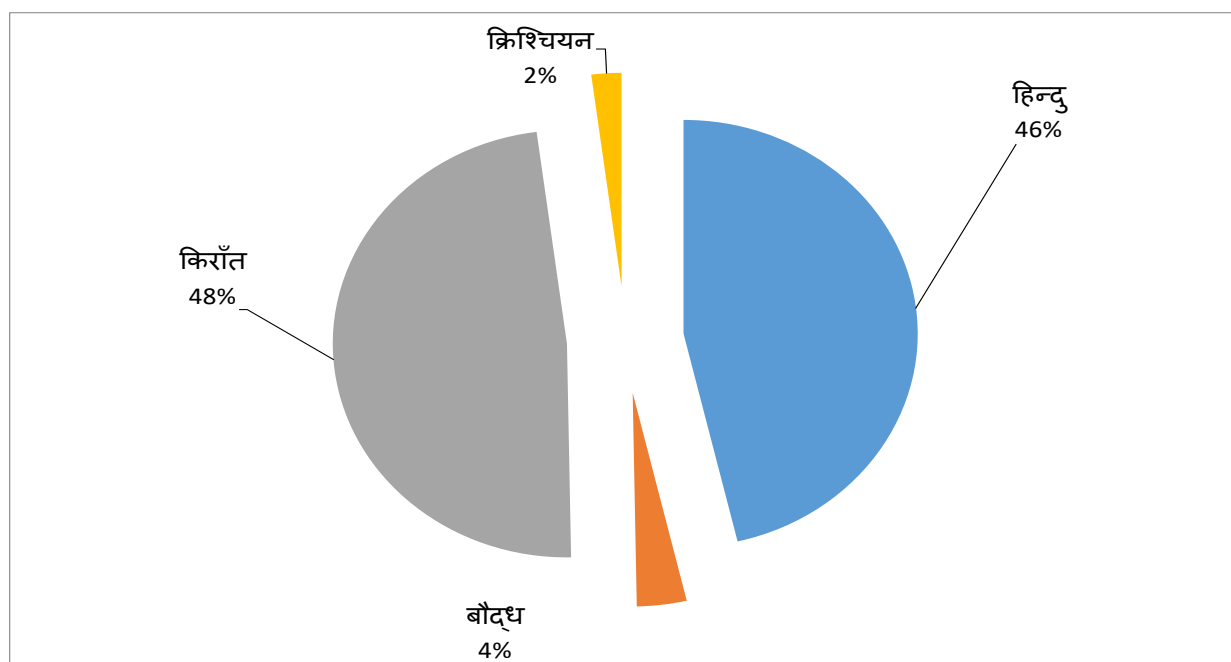
यस गाउँपालिकामा मुख्यतः ४ वटा धर्म मान्नेहरू पाइन्छ। किराँत धर्म मान्नेहरूको संख्या सबै भन्दा बढी ४८.२१ प्रतिशत देखिन्छ, भने दोश्रोमा हिन्दु धर्म मान्नेहरूको प्रतिशत ४६.२९ रहेको छ। यस्तै बौद्ध धर्म मान्नेको प्रतिशत पनि ३.४३ र क्रिश्चियन धर्मवालाभिवको प्रतिशत २.०७ रहेको छ। पालिकामा रहेका मध्ये तामाङ र मगर जातिले बौद्ध धर्म मान्ने गरेको पाइन्छ भने राईहरूले किराँत र केही राई र अन्य जातिहरू क्रिश्चियन मान्ने गरेको छ। यस्तै गरी खस भाषी वाहुन, क्षेत्री, नेवार, र दलित भनिएका वर्ग र अन्य जातिहरूले हिन्दु धर्म मान्ने गरेको पाइन्छ। केही मात्रामा अन्य सबै जातजातिहरूले क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरू पनि गाउँपालिकामा रहेका छन्। घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस गाउँपालिको धर्मका आधारमा जनसंख्या विवरण तालिका नं. ११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.११ : धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नं.	हिन्दु	बौद्ध	किराँत	क्रिश्चियन	जम्मा
१	१५२६	७	१३०६	५९	२८९८
२	२१६०	६२	१०८१	२६	३३२९
३	४७२	१३४	३८१७	२२२	४६४५
४	१९१५	९६	१३७२	७४	३४५७
५	९४०	६४७	२०६५	३३	३६८५
६	१५०७	६	२२५४	४८	३८१५
७	१३८३	१५	४८३	९	१८९०
८	१२६५	०	१७३	९७	१५३५
९	१९१९	३	९७८	२२	२९२२
जम्मा	१३०८७	९७०	१३६२९	५८४	२८१७६
प्रतिशत	४६।२९	३।४३	४८।२१	२।०७	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ५ : धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

३.८ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

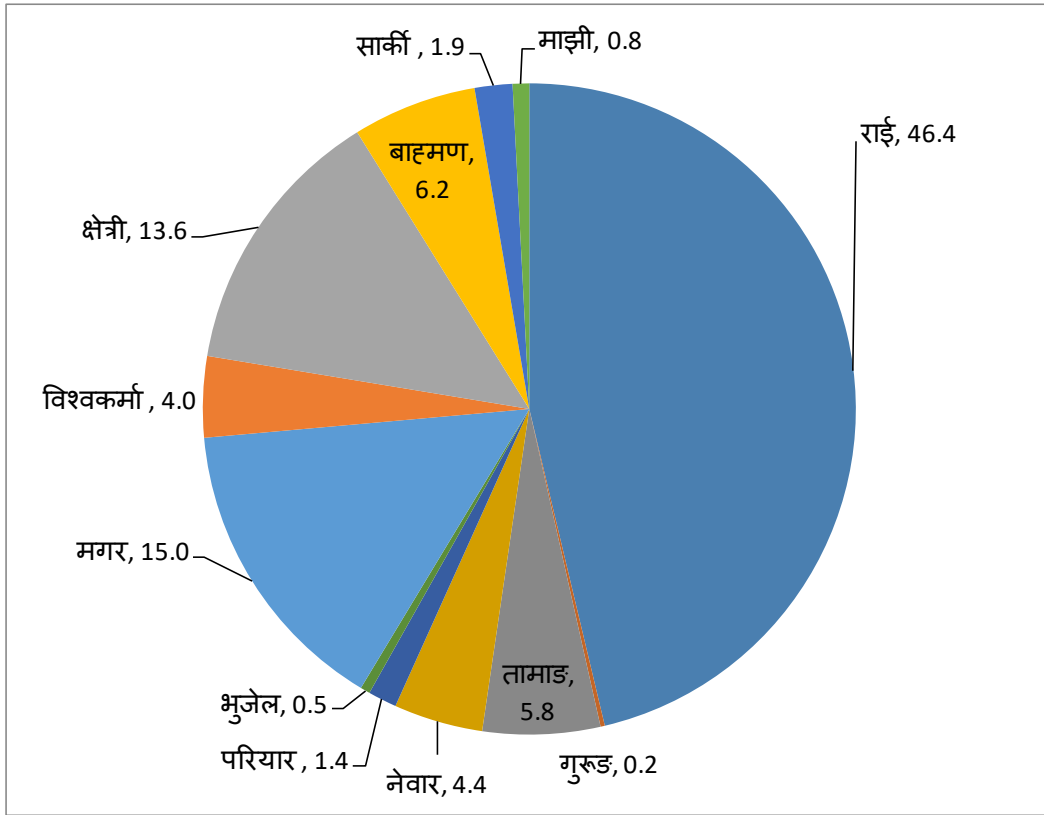
यस गाउँपालिकामा १२ जातिहरूको बसोबास रहेको देखिन्छ । गाउँपालिका भरिमा सबैभन्दा बढी जनसंख्या राई जाति ४६ प्रतिशत र सबै भन्दा कम जनसंख्या गुरुङ समुदायको ०.२ प्रतिशत रहेको छ । दोश्रोमा मगर १४.८ र तेश्रोमा क्षेत्री १३.६ प्रतिशत रहेको छ । यसै गरी पाचौंमा तामाङ, पाँचौंमा बाह्रमण, छैटौंमा नेवार, सातौंमा विश्वकर्मा, आठौंमा सार्की, नवौंमा माझी, दशौंमा परियार, एघारौंमा भुजेल र बाह्रौंमा गुरुङ रहेको छ । यस गाउँपालिको जातिगत आधारमा घरधुरी विवरण तालिका नं. १२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १२ : जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा न	राई	गुरुङ	तामाङ	नेवार	परियार	भुजेल	मगर	विश्वकर्मा	क्षेत्री	बाह्रमण	सार्की	माझी	जम्मा
१	१३६७	०	०	२८६	२४	७	६४८	७१	४४४	५१	०	०	२८९८
२	११३३	०	६५	१३६	१११	१६	०	१०८	१६२०	८१	५९	०	३३२९
३	३९३९	०	११५	१४०	८	३३	०	१५१	२०१	७	५१	०	४६४५
४	११४८	०	१४२७	०	६२	५९	१९०	२००	२९०	४	७७	०	३४५७
५	२०६५	०	२०	१६३	२१	०	७८०	८३	४३३	१२०	०	०	३६८५
६	२४१९	५६	०	१५	६७	०	४०९	१०९	४१५	३२५	०	०	३८१५
७	९३	०	११	२२८	२०	०	१५३	१८१	९२	९०१	०	२११	१८९०
८	२१८	४	०	२२	४३	०	७७९	३३	१२१	२२१	९४	०	१५३५
९	६९१	०	४	२५७	४६	२०	११९८	१९९	२१३	२७	२४७	२०	२९२२
जम्मा	१३०७३	६०	१६४२	१२४७	४०२	१३५	४१५७	११३५	३८२९	१७३७	५२८	२३१	२८१७६
प्रतिशत	४६	०.२	५.८	४.४	१.४	०.५	१४.८	४.०	१३.६	६.१	१.९	०.८	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ६ : जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

३.९ जातिगत आधारमा घरधुरी विवरण

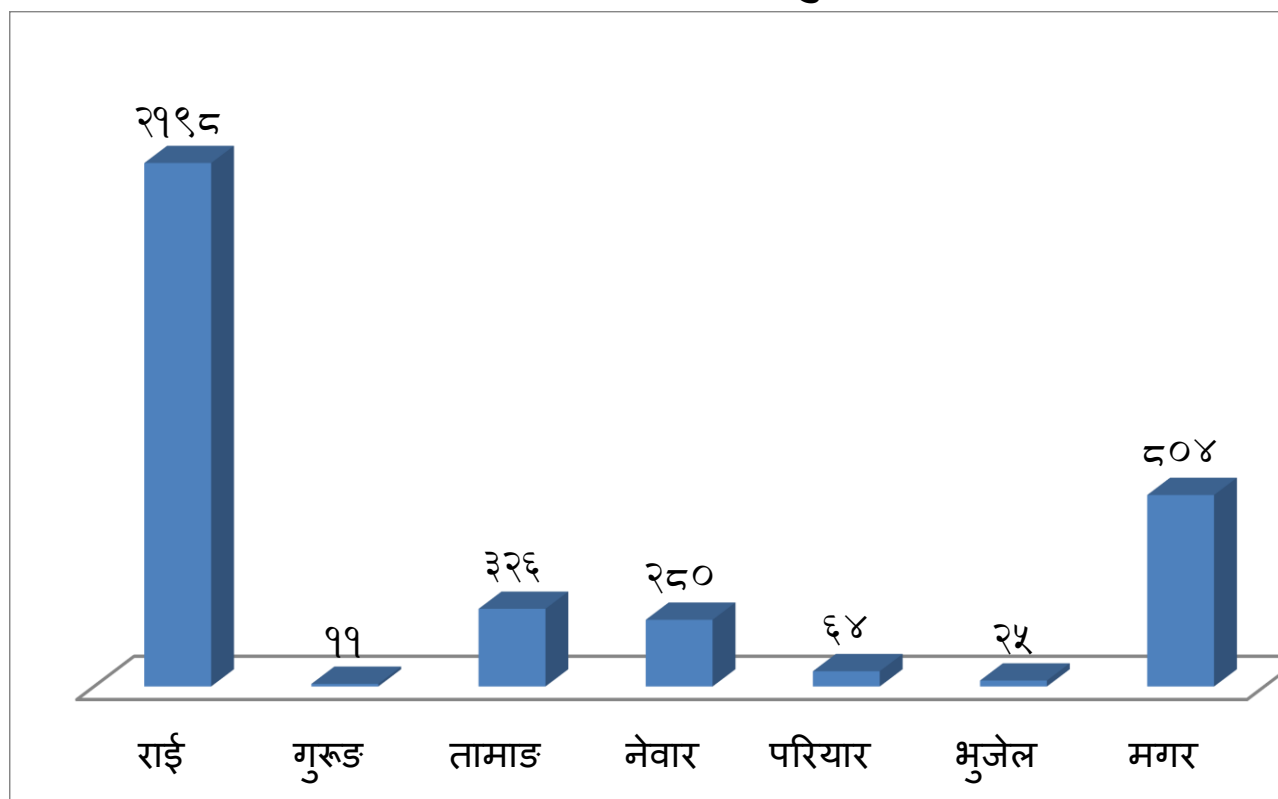
यस गाउँपालिकामा जातिगत रूपमा घरधुरीको छुट्टै रूपमा विवरण तयार गरिएको छ । जातिगत रूपमा घरधुरी हेर्दा १२ जातिहरूको बसोबास रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकाभरिमा सबैभन्दा बढी राई जातिको घरधुरी ४४.४४ प्रतिशत, दोश्रोमा मगर जाति १६ प्रतिशत र तेश्रोमा क्षेत्री जाति ११ प्रतिशत रहेका छन् भने सबैभन्दा कम गुरुङ ०.२ प्रतिशत रहेको छन् भने यो जाति वडा नं ४ र ८ मा रहेको छ । यस्तै गरी मगर जाति वडा नं १, ४, ५, ६, ७, ८ र ९ र ७ मा मात्र रहेको छ भने क्षेत्री जाति वडा नं ८ भन्दा बाहेक सबै वडामा रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिको जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण तालिका नं. १३. मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं १३: जातिगत आधारमा घरधुरी विवरण

वडा नं	राई	गुरूड	तामाङ	नेवार	परियार	भुजेल	मगर	विश्वकर्मा	क्षेत्री	बाहमण	सार्की	माझी	जम्मा
१	२३०	०	०	४८	२	१	११४	१०	६७	५	१	०	४७८
२	१७५	०	९	२७	१९	४	०	२०	२८०	८	१५	०	५५७
३	६८९	०	२४	३	१	५	०	२६	४०	३	७	०	७९८
४	१९९	१०	२९०	१५	१३	१०	४०	४४	४०	१५	१७	०	६८०
५	४२४	०	०	७१	७	०	१०५	११	२२	१०	०	०	६५०
६	३१५	०	०	०	९	०	१२८	१८	५४	४४	६	०	५७४
७	९	०	२	४२	१३	०	२४	३०	१६	१७१	७	४३	३५७
८	४०	१	१	४	३	०	१८०	६	०	३४	२०	०	२८९
९	११७	०	०	७०	१०	५	२१३	३९	४०	११	६१	२	५६८
जम्मा	२१९८	११	३२६	२८०	६४	२५	८०४	२०४	५५९	३०१	१३४	४५	४९५१
प्रतिशत	४४।४	०।२	६।६	५।६६	१।२९	०।५	१६	४।१२	११	६।१	२।७	०।९	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ७ : जातिगत आधारमा घरधुरी विवरण

३.१० जातिगत समूहको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या विवरण

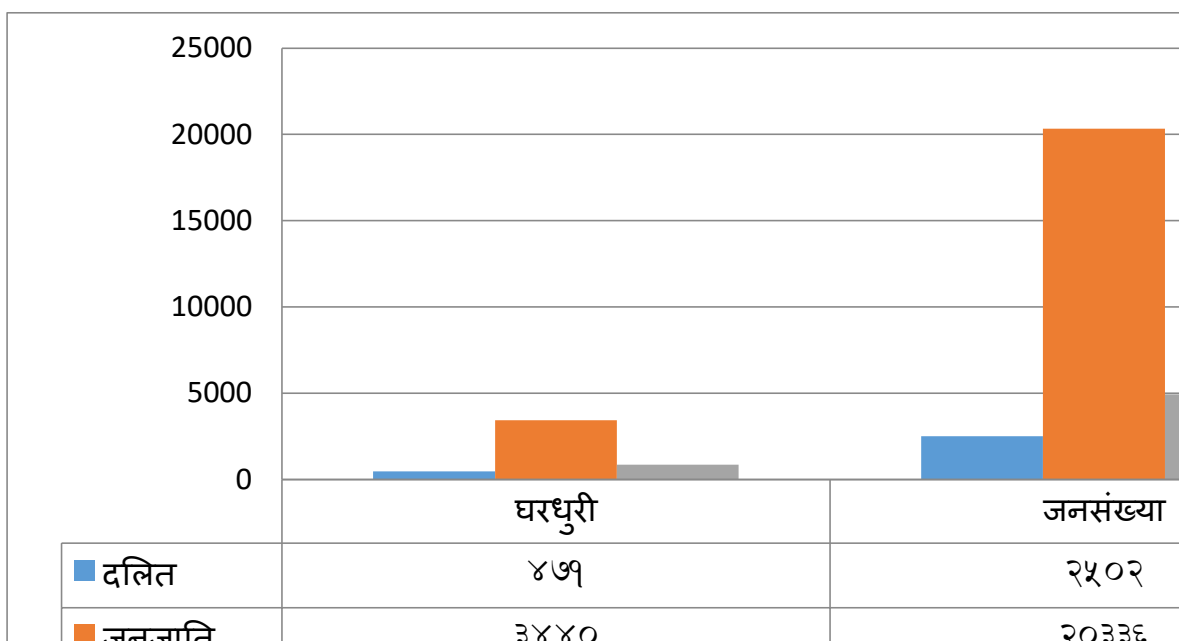
यस गाउँपालिकामा १२ प्रकारका जातिहरूलाई प्रचलित ३ वटा जातिगत समूहमा वर्गिकरण गरी हेरिएको छ । जसमा दलित, जनजाति र बाहुन क्षेत्री रहेको छन् । यस वर्गिकरण अनुसार दलित समूहको घरधुरी ४७१ र जनसंख्या २५०२ रहेको छ भने प्रतिशत ९.८६ र जनसंख्या दशमलव ९.०१ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी जनजाति समूहको घरधुरी ३४४०, त्यसको जनसंख्या २०३३६ साथै प्रतिशतमा हेर्दा ७२.०४ घरधुरी र जनसंख्या ७३ दशमलव २१ रहेका छन् । बाहुन क्षेत्री ८६४ घरधुरी र त्यसको जनसंख्या ४९३८ साथै प्रतिशतमा हेर्दा १८.०९ घरधुरी र जनसंख्या १७.७८ प्रतिशत रहेको छ । यसरी हेर्दा यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी जनजाति रहेको छ । यस गाउँपालिकाको जातिगत समूहको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या विवरण तालिका नं. १४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १४ : जातिगत समूहको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या विवरण

वडा नं.	दलित		जनजाति		वाहुन क्षेत्री		जम्मा	
	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या
१	१३	१०२	३९३	२२५०	७२	५४६	४७८	२८९८
२	५८	२९६	२१३	१३३४	२८६	१६९९	५५७	३३२९
३	३९	२४३	७१६	४१९४	४३	२०८	७९८	४६४५
४	११५	३९८	५१०	२७६५	५५	२९४	६८०	३४५७
५	३३	१७५	४८६	३२५०	१३१	२६०	६५०	३६८५
६	२७	२४५	४४३	३०९५	१०४	४७५	५७४	३८१५
७	८६	४१२	७७	४८५	१९४	९९३	३५७	१८९०
८	३७	२१५	१९७	१०८५	५५	२३५	२८९	१५३५
९	११७	५३२	४००	२१५०	५१	२४०	५६८	२९२२
जम्मा	४७१	२५०२	३४४०	२०३३६	८६४	४९३८	४९५१	२८१७६
प्रतिशत	९।८६	९।०१	७२।०४	७३।२१	१८।०९	१७।७८	१००	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ८ : जातिगत समूहको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या

३.११ लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण

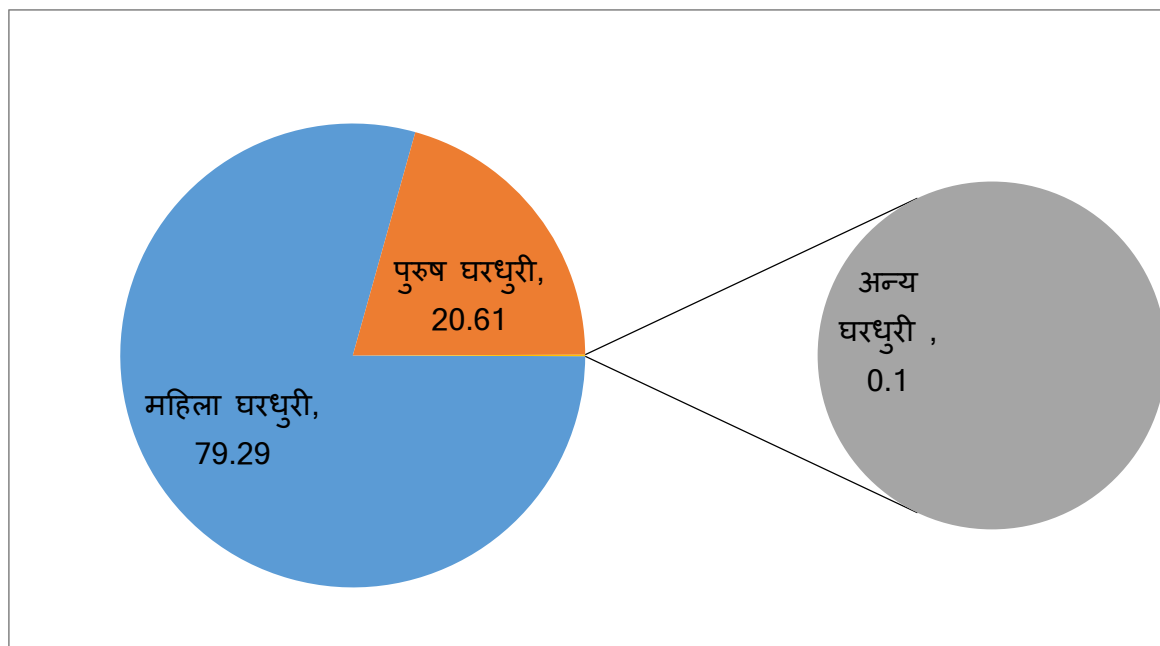
गाउँपालिकामा रहेको ४९५१ घरधुरीमा ३७८६ अर्थात् ७९ दशमलव २९ प्रतिशत पुरुष घरमुली रहेका छन् । यसैगरी ९८४ घरधुरी अर्थात् २० दशमलव ६१ प्रतिशत महिला घरमुली रहेका छन् । सर्वेक्षणबाट आएको तथ्यांक अनुसार जनसंख्या पुरुषको वढि देखिए भने जसमा ४९.३६ प्रतिशत जनसंख्या भएको महिलाहरुमा घरमुलीको स्वामित्व २०.६१ प्रतिशत रहेको छ भने ५०.६५ प्रतिशत जनसंख्या रहेको पुरुषको घरमुली स्वामित्व ७९.२९ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । अन्य घरधुरी ५ र प्रतिशतमा हेर्दा ०.१० रहेको पाइएको छ । सर्वेक्षणबाट प्राप्त यस गाउँपालिकाको लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण तालिका नं. १५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं १५ : लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण

वडा नं	पुरुष घरधुरी	महिला घरधुरी	अन्य घरधुरी	जम्मा घरधुरी
१	३८४	९४	०	४७८
२	४४४	११३	०	५५७
३	५६१	२३७	०	७९८
४	५३९	१३५	२	६८०
५	४४८	१९५	२	६५०
६	४६३	११०	१	५७४
७	३१७	४०	०	३५७
८	२२५	५६	०	२८१
९	४३७	१३१	०	५६८
जम्मा	३७८६	९८४	५	४९५१
प्रतिशत	७९.२९	२०.६१	०.१०	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ९ : लैङ्गिक आधारमा घरमुलीको विवरण

३.१२ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण

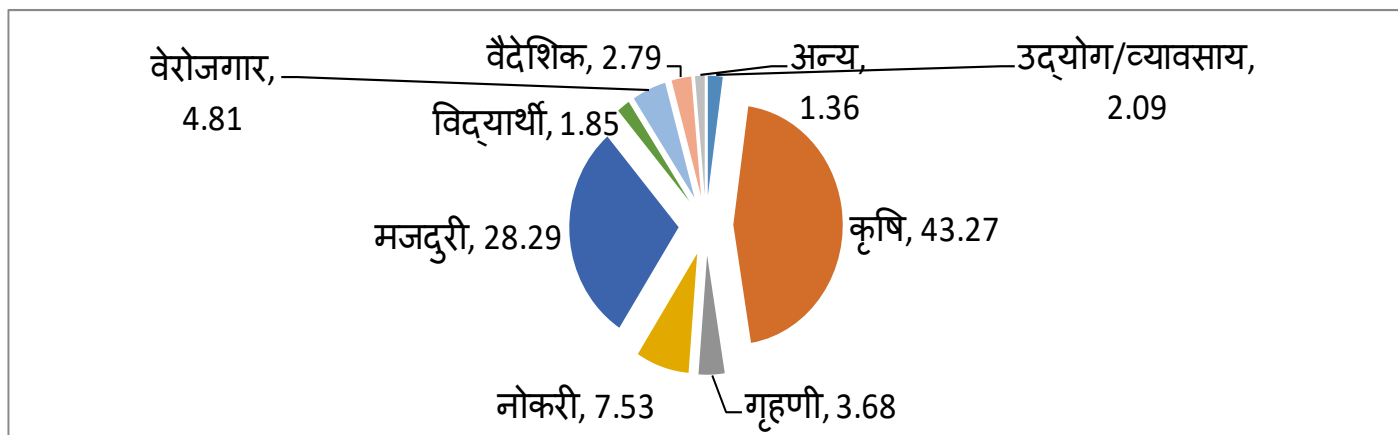
सर्भेक्षणका क्रममा सबै उमेर समुहको गरी २८१७६ जनसंख्या मध्ये ७९७२ अर्थात २८.७० प्रतिशत जनसंख्या अध्ययनरत विद्यार्थी रहेको छ भने दोश्रोमा कृषि तथा पशुपालन गर्ने १२४०७ जना अर्थात ४४.६७ प्रतिशत रहेको छ । यस्तै गरी तेस्रोमा ज्याला मजदुरी गर्ने २१२२ अर्थात ७.६४ प्रतिशत रहेको छ । वैदेशिक रोजगारीमा ४.३० प्रतिशत रहेको देखिन्छ । काम गर्न नसक्ने बालक र वृद्ध अनि अध्ययनरतहरूको प्रतिशत करीव ५० प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने पालिकामा वेरोजगार हुनेको प्रतिशत पनि ३.८८ रहेको छ । यसै गरी गृहिणीको प्रतिशत २.८७ रहेको छ भने नोकरी जागिर खानेहरूको संख्या अति न्युन अर्थात ५.३६ रहेको छल । पालिका भित्रमा १ जना हालसम्म वेपत्ता रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पेसाको आधारमा जनसंख्या विवरण तालिका नं. १६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १६ : पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	उद्योग/व्यावसाय	कृषि/पशु	गृहणी	नोकरी	मजदुरी	विद्यार्थी	वेरोजगार	वैदेशिक	अन्य	जम्मा
१	७१	१०५१	३०७	१४९	३७१	८०८	२३	२९	८९	२८९८
२	५२	१३६२	१३७	२६६	२६०	९१९	९३	६६	१७४	३३२९
३	९३	१८६७	३१६	१९८	२५४	१२४१	१९५	१९२	२८९	४६४५
४	६१	१५२७	१०४	१७६	२२५	१२१५	१	३२	११६	३४५७
५	९४	१५५०	१७	१३६	४९८	११०७	५०	२२२	११	३६८५
६	६३	२०१४	४६	१९७	१७१	९९६	७३	२३४	२१	३८१५
७	८७	८४३	३८	२६८	५५	४२०	४५	१०३	३१	१८९०
८	२३	५७८	६६	५४	९३	३७६	३०	२९६	१९	१५३५
९	४६	१४००	५	१६१	१९५	८९०	१०	१८०	३५	२९२२
जम्मा	५९०	१२१९२	१०३६	१६०५	२१२२	७९७२	५२०	१३५४	७८५	२८१७६
प्रतिशत	२।०९	४३।२७	३।६८	५।७०	७।५३	२८।२९	१।८५	४।८१	२।७९	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं १० : पेशागत आधारमा जनसंख्याको विवरण

३.१३ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

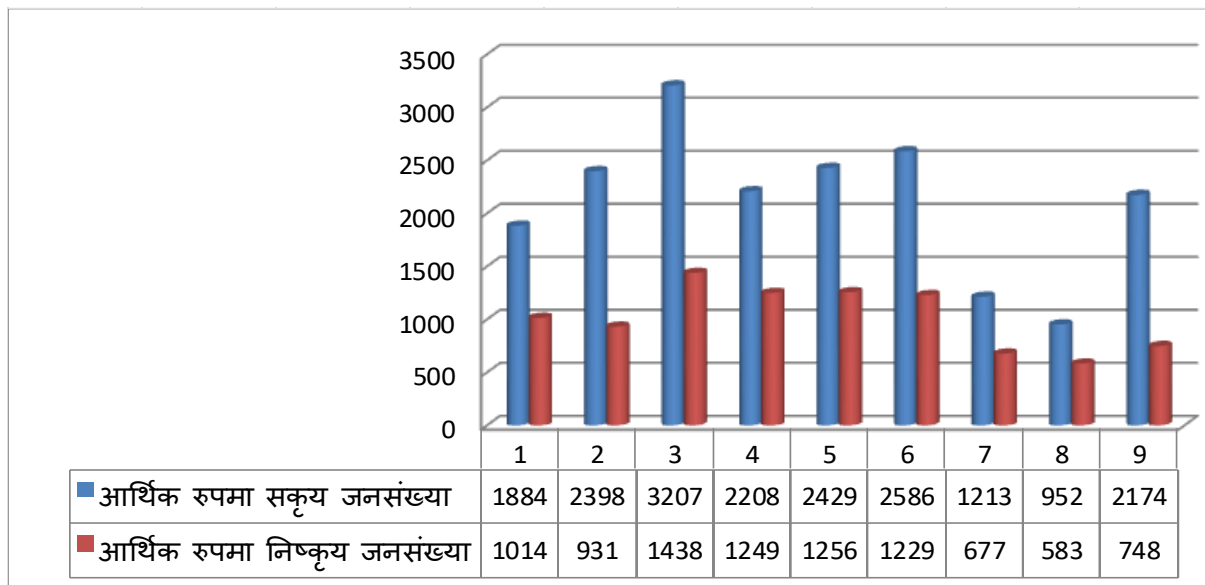
मानिसहरूले खपत गर्ने सामान र सेवा उत्पादन गर्नसक्ने जनसंख्यालाई आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या भनेर परिभाषित गरिएको छ । तर को व्यक्ति सक्रिय हो वा को होइन भनी निर्धारण गर्न निकै कठिन छ । नेपालको फरकफरक राष्ट्रिय जनगणनामा विभिन्न आधार लिई सक्रिय जनसंख्याको आकार निर्धारण गरिएको देखिन्छ । तसर्थ यहाँको सन्दर्भमा १५ वर्षदेखि ५९ वर्षसम्मको उमेरलाई आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्याको रूपमा लिइएको छ । जसअनुसार यहाँ ६७ दशवलय ६९ प्रतिशत जनसंख्या आर्थिक रूपमा सक्रिय देखिन्छ भने निस्कृय जनसंख्या ३२.२८ प्रतिशत रहेको छ । आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्या भए पनि सो उमेर समुहका आर्थिक उपार्जन गर्न श्रम, समय र शीपको अभावको कारण व्यवहारिक भएको छैन । लैङ्गिक रूपमा हेर्दा आर्थिक रूपमा सक्रिय महिला भन्दा पुरुषहरूको संख्या बढी रहेको छ । आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्याको विवरण तालिका नं. १७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १७ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

वडा नं.	आर्थिक रूपमा सकृय जनसंख्या			आर्थिक रूपमा निष्कृय जनसंख्या			कुल संख्या
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
१	७३४	११५०	१८८४	५२४	४९०	१०१४	२८९८
२	८१८	१५८०	२३९८	५३०	४०१	९३१	३३२९
३	१२६८	१९३९	३२०७	७८२	६५६	१४३८	४६४५
४	९६१	१२४७	२२०८	६५१	५९८	१२४९	३४५७
५	१०५३	१३७६	२४२९	६८२	५७४	१२५६	३६८५
६	११३७	१४४९	२५८६	६५४	५७५	१२२९	३८१५
७	५५९	६५४	१२१३	३२३	३५४	६७७	१८९०
८	५२२	४३०	९५२	२९९	२८४	५८३	१५३५
९	८४५	१३२९	२१७४	४२७	३२१	७४८	२९२२
जम्मा	७८९७	१११५४	१९०५१	४८७२	४२५३	९१२५	२८१७६
प्रतिशत	२८।०३	३९।५९	६७।६१	१७।२९	१५।०९	३२।३९	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ११ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

३.१४ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

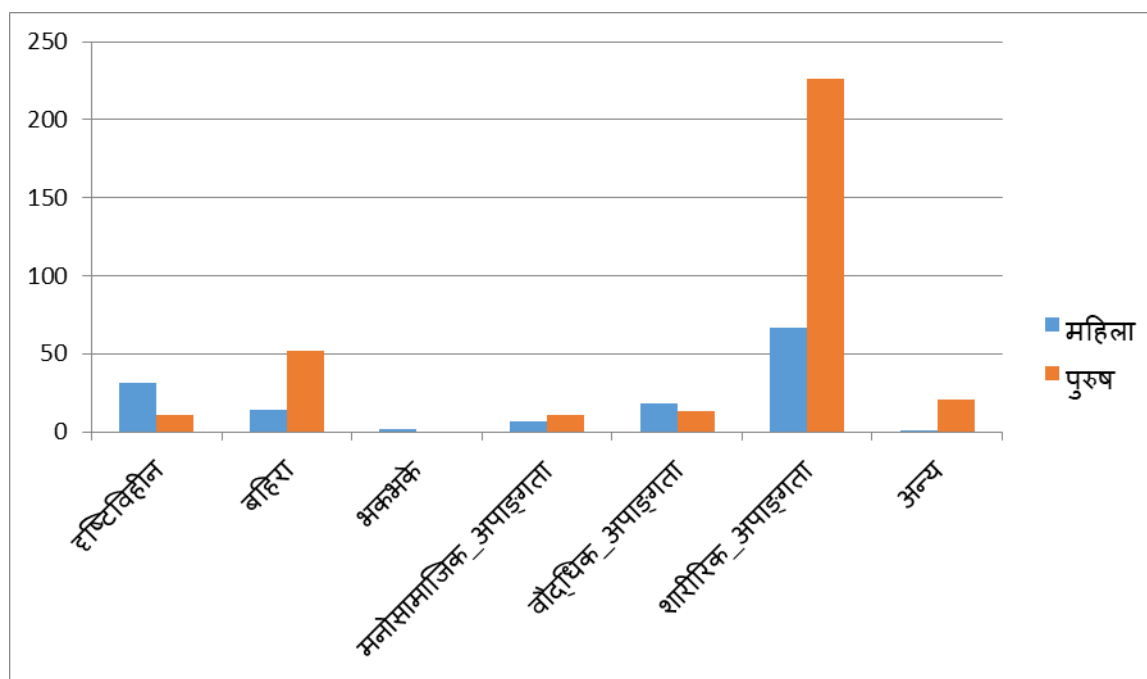
नेपाल सरकारले अपाङ्गतालाई प्रकारगत रूपमा ८ प्रकारमा वर्गीकरण गरेको छ। यस गाउँपालिकाका रहेको जम्मा ४७३ अपाङ्गतामध्ये पुरुष ३३३ जना र महिला १४० जना रहेका छन्। प्रकारगत रूपमा हेर्दा यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू २९३ जना छन्। सबैभन्दा कम भकभके, भएका व्यक्ति २ जना छन्। प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार सुन्न वोल्न नसक्ने प्रकारको ६६ जना, दृष्टि विहीन सम्बन्धि अपाङ्गता भएका ४२ जना, मानसिक अपाङ्गता १८ जना, वौद्धिक अपाङ्गता भएका ३१ जना र अन्य अपाङ्गता भएका २१ जना रहेका छन्। यस गाउँपालिकाको प्रकारगत रूपमा अपाङ्गताको अवस्थाको विवरण तालिका नं. १८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १८ : प्रकारगत रूपमा अपाङ्गताको अवस्था विवरण

अपाङ्गताको प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा
दृष्टिविहीन	३१	११	४२
बहिरा	१४	५२	६६
भकभके	२	०	२
मनोसामाजिक_अपाङ्गता	७	११	१८
वौद्धिक_अपाङ्गता	१८	१३	३१
शारीरिक_अपाङ्गता	६७	२२६	२९३
अन्य	१	२०	२१
जम्मा	१४०	३३३	४७३

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं १२ : अपाङ्गता प्रकारको आधारमा जनसँख्याको विवरण

३.१५ अपाङ्गता परिचयपत्र

सर्भेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिमध्ये जम्मा १६५ जनाले मात्र परिचय पत्र लिएको पाइयो । जसमा सबैभन्दा बढी 'क' वर्ग, दोस्रोमा 'ख' वर्ग रहेका छन् भने त्यसपछि घ र ग वर्ग रहेका छन् भने २७५ जनाले पाउन बाँकी प्रकृत्यामा रहको छ । यस्तै अपाङ्गता भएका तर परिचय पत्र लिए नलिएको थाहा नभएकाको संख्या ३३ जना रहेको छ । यस गाउँपालिकाको अपाङ्गता परिचय पत्र पाएको संख्याको विवरण तालिका नं. १९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १९ : अपाङ्गता परिचयपत्र विवरण

वडा नं.	क वर्ग	ख वर्ग	ग वर्ग	घ वर्ग	नलिएको	थाहा नभएको	जम्मा
	(रातो कार्ड)	(निलो कार्ड)	(पहेँलो कार्ड)	(सेतो कार्ड)			
१	५	१०	०	०	२१	०	३६
२	२	३	०	०	९४	०	९९
३	३	४०	१२	४	०	०	५९
४	५	७	०	०	०	०	१२
५	८		०	०	८	७	२३
६	१०	४	०	०	११८	१७	१४९
७	१२	२१	०	१४	१	०	४८
८	०	०	०	०	२३	०	२३
९	५		०	०	१०	९	२४
जम्मा	५०	८५	१२	१८	२७५	३३	४७३

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

३.१७ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

आ.व. २०७६/०७७ सम्मको यस गाउँपालिकाको वडा कार्यालयहरूमा भएको व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । जस अनुसार जन्म दर्ता १०८१० जना, मृत्यु १८२० जना, विवाह ५३६७ जोडी र सम्बन्ध विच्छेद १ जोडी रहेका छन् भने वसाइँ सरेर आउने जम्मा ४ परिवार र बसाइँ सरी जाने ५०० परिवार रहेको छ । व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरणको तालिका नं. २१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	जन्म (जना)	मृत्यु (जना)	विवाह (जोडी)	सम्बन्ध विच्छेद	वसाइ सराइ
१	१९८७	३४१	४४९	०	१६१
२	२७२	२९३	१०२	०	१८
३	४१३	१०५	२००	१	४४
४	६८३	११२	२७९	०	१८
५	३३५७	४९५	३६७४	०	१५०
६	१२२८	१५८	२२९	०	४२
७	२०६२	११५	२३२	०	३०
८	७६	६०	३२	०	११
९	७३२	१२३	१७९	०	२६
जम्मा	१०८१०	१८०२	५३७६	१	५००

स्रोत: वडा कार्यालय, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

३.१८ दश वर्षभन्दा माथिका उमेर भएकाहरूको वैवाहिक अवस्था

विवाह एउटा सामाजिक संस्था हो । यसको पनि विभिन्न अवयवहरू हुन्छन् । सर्भेक्षणका क्रममा १० वर्षभन्दा माथिका उमेर भएका व्यक्तिको वैवाहिक अवस्थाका बारे सोधिएको थियो । जसमध्ये विवाहित व्यक्ति ४९.१९ प्रतिशत र अविवाहित व्यक्ति ५१.८६ प्रतिशत पाइयो । त्यसैगरी बहु विवाह गर्ने ०.१० प्रतिशत, पुन विवाह गर्ने ०.२९ प्रतिशत, विवाह भएको तर अलग रहेको ०.१५ प्रतिशत, सम्बन्ध विच्छेद भएको ०.१५ प्रतिशत विधुर र विधवा ०.२४ प्रतिशत रहेको छ । यस्तै १० वर्ष भन्दा कम उमेरका २९.०६ जना रहेको छ । यस गाउँपालिकाको १० वर्षभन्दा माथि उमेर भएकाहरूको वैवाहिक अवस्थाको विवरण तालिका नं. २२ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं. २१ : दश वर्षभन्दा माथिका उमेर भएकाहरूको वैवाहिक अवस्था

वडा नं	विवाहित	वहुविवाह	पुन विवाह	विवाह भएको तर छुट्टिएको	सम्बन्ध विच्छेद	अविवाहित	विधुर विधवा	जम्मा
१	१६३५	४	३	२	२	१२३८	१४	२८९८
२	१५२०	३	४	२	४	१७७४	२२	३३२९
३	२५४२	५	१	४	५	२०७५	१३	४६४५
४	१८५८	४	१५	०	९	१५५९	१२	३४५७
५	१४२५	२	२०	०	७	२२२४	७	३६८५
६	१३३५	२	१३	०	५	२४५७	३	३८१५
७	८५०	६	१८	०	४	१००८	४	१८९०
८	६१७	४	५	२	३	८९८	६	१५३५
९	१५१५	०	३	६	२	१३८०	१६	२९२२
जम्मा	१३२९७	३०	८२	१६	४१	१४६१३	९७	२८१७६
प्रतिशत	४७।१९	०।१०६	०।२९	०।०५६८	०।१५	५१।८६	०।३४	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

३.१९ विवाह हुँदाको उमेर

मानिसले कति वर्षको उमेरमा विवाह गर्छन् भन्ने कुरा सामाजिक र स्वास्थ्यको एउटा सूचक हो । तसर्थ सर्भेक्षणका क्रममा विवाहित भएका व्यक्तिहरूको विवाह हुँदाको उमेर सोधिएको थियो । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार २६ वर्षभन्दा माथिको उमेर पुगेपछि विवाह गर्नेको संख्या बढी छ जसको प्रतिशत ७७.८ रहेको छ भने दोश्रोमा २० देखी २५ वर्ष भित्र विवाह गर्नेहरूको संख्या १९.१ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी १८देखी १९ वर्षभित्र विवाह गर्नेको प्रतिशत २.१ छ ।पालिकामा रहेका १६ र १७ वर्ष उमेर समुहमा विवाह गर्नेको प्रतिशत ०.४७ प्रतिशत रहेको छ भने १५ वर्षमुनी विवाह गर्नेको संख्या ३४ जना अर्थात ०.५२ प्रतिशत रहेको छ ।यसरी हेर्दा २० वर्ष नपुग्दै विवाह गर्ने वा बाल विवाह गर्नेको संख्या ३९५ जना अर्थात कुल विवाहित संख्याको ३.०९ प्रतिशत रहेको छ । सबैभन्दा बढि संख्या बालविवाह हुने वडा नं ३ रहेको छ जहाँ ५५ जनाले बालविवाह गरेको देखिएको छ भने कम बाल विवाह भएको वडानं ८ रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका नागरिकहरूको विवाह हुँदाको उमेरको विवरण तालिका नं. २३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २२: विवाह हुँदाको उमेर

वडा नं.	१५ वर्ष मुनि	१६ -१७ वर्ष मुनि	१८ - १९ वर्ष मुनि	२० -२५ वर्ष मुनि	२६ वर्ष माथि	जम्मा
१	१५	१३	२६	४०७	११७४	१६३५
२	१२	११	१९	३७५	११०३	१५२०
३	३	३५	७	८७०	१६२७	२५४२
४	२१	२५	३१	४२५	१३५६	१८५८
५	१४	१९	१६	५२५	८५१	१४२५
६	१०	१९	१९	३७५	९१२	१३३५
७	४	७	१९	१७५	६४५	८५०
८	३	८	४	८५	५१७	६१७
९	१७	१५	३	५६५	९१५	१५१५
जम्मा	९९	१५२	१४४	३८०२	९१००	१३२९७
प्रतिशत	०।५२	०।४७	२।१	१९।१	७७।८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

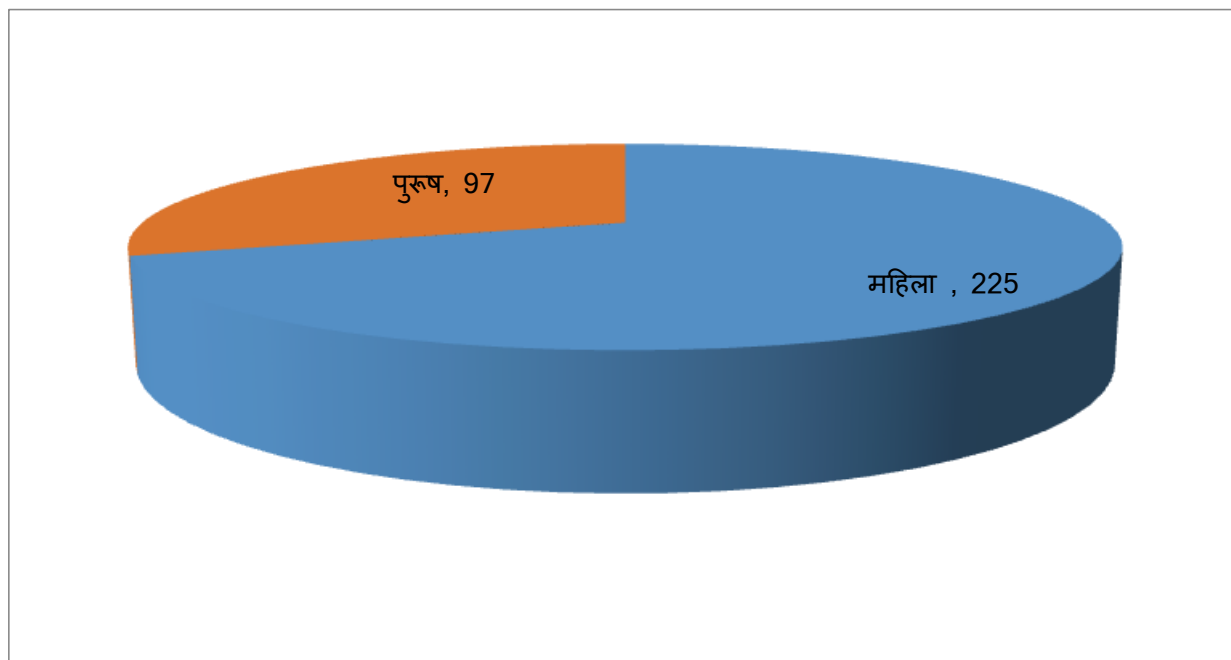
३.२० बीस वर्षमुनिका विवाहको अवस्था

नेपाल सरकारले विवाह गर्न योग्य उमेर २० वर्ष पुगेकालाई मानेको छ। तसर्थ २० सम्म र सो भन्दा मुनिका यस गाउँपालिकाका विवाह गरेकाहरूको लैङ्गिक आधारमा यहाँ विश्लेषण गरिएको छ। जस अनुसार विवाह गरेका कुल १३२९७ जनामा ३९५ जनाले २० वर्ष उमेर नपुग्दै विवाह गरेका छन्। लैङ्गिक आधारमा हेर्दा २० वर्ष उमेर नपुग्दै विवाह गर्ने महिलाहरूको संख्या २२५ जना अर्थात करीव ६९।८८ प्रतिशत र पुरुषको संख्या ९७ अर्थात ३०.१२ प्रतिशत रहेको छ। यस गाउँपालिकाका २० वर्षमुनि विवाह गरेकाको विवरण तालिका नं.२४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २३ : बीस वर्षमुनि विवाहको अवस्था

वडा नं.	महिला	पुरुष	जम्मा
१	३७	१५	५२
२	२८	१८	४६
३	४०	१५	५५
४	३७	१४	५१
५	३५	१९	५४
६	३४	१७	५१
७	१५	९	२४
८	११	७	१८
९	२७	१७	४४
जम्मा	२२५	९७	३२२
प्रतिशत	६९।८८	३०।१२	१००

चित्र नं १३ : बीस वर्षमुनि विवाह भएकाको विवरण

३.२१ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

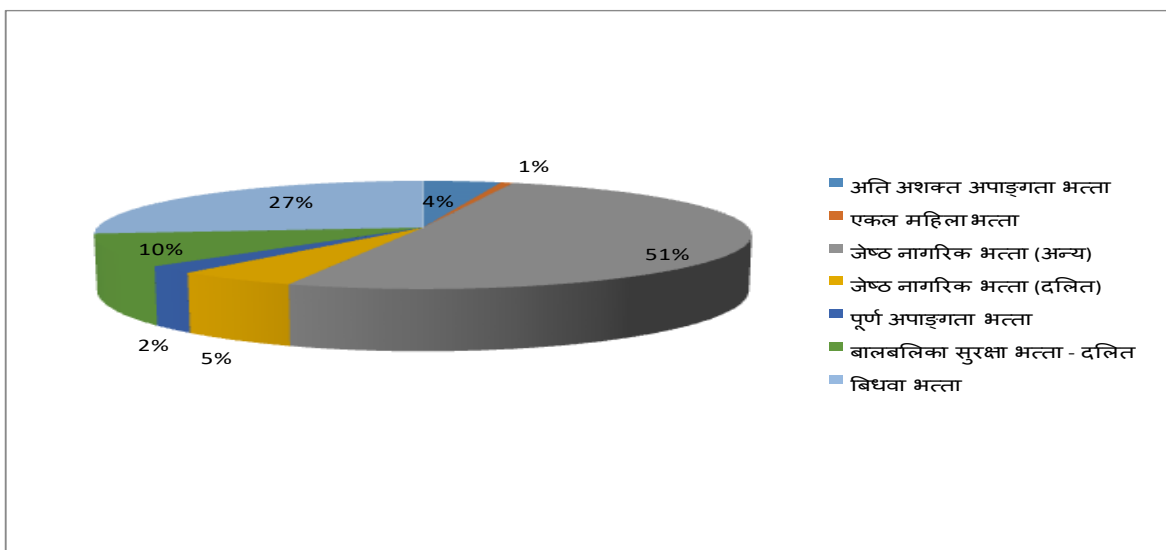
आ.व. २०७६/०७७ मा यस गाउँपालिकाबाट सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुनेहरूको संख्या २१५२ जना रहेका छन् । जसमा जेष्ठ नागरिक १०९३ जना, जेष्ठ दलित ११५ जना, विधुवा महिला ५७६, एकल महिला १५ जना, पपूर्ण अपाङ्गता ४९ जना आंशिक अपाङ्गता, ९४ र दलित बालबालिका २१० जना रहेको छ । संख्यात्मक रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी जेष्ठ नागरिक लाभान्वित भएका छन् भने सबैभन्दा कम एकल महिला रहेका छन् । सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरूको विवरणको तालिका नं. २५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २४ : सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरूको वडागत विवरण

सामाजिक सुरक्षाको किसिम	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	७	४	३१	१७	८	८	६	६	७	९४
एकल महिला भत्ता	१	२	३	१	१	०	०	०	७	१५
जेष्ठ नागरिक भत्ता (अन्य)	११५	१४६	१८०	१९२	९७	११०	५५	७०	१२८	१०९३
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	६	१०	१४	२३	६	१४	१३	३	२६	११५
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	५	३	८	८	६	७	३	१	८	४९
बालबालिका सुरक्षा भत्ता - दलित	१२	२५	२५	३६	७	२७	२२	११	४५	२१०
विधवा भत्ता	५८	७३	११८	७५	८३	६४	३०	२२	५३	५७६
जम्मा	२०४	२६३	३७९	३५२	२०८	२३०	१२९	११३	२७४	२१५२

स्रोत: गाउँपालिका कार्यालय, सामाजिक सुरक्षा विकास शाखा, २०७६

चित्र नं १४ : सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वितको विवरण

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

४.१.१ घरधुरीका आधारमा मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

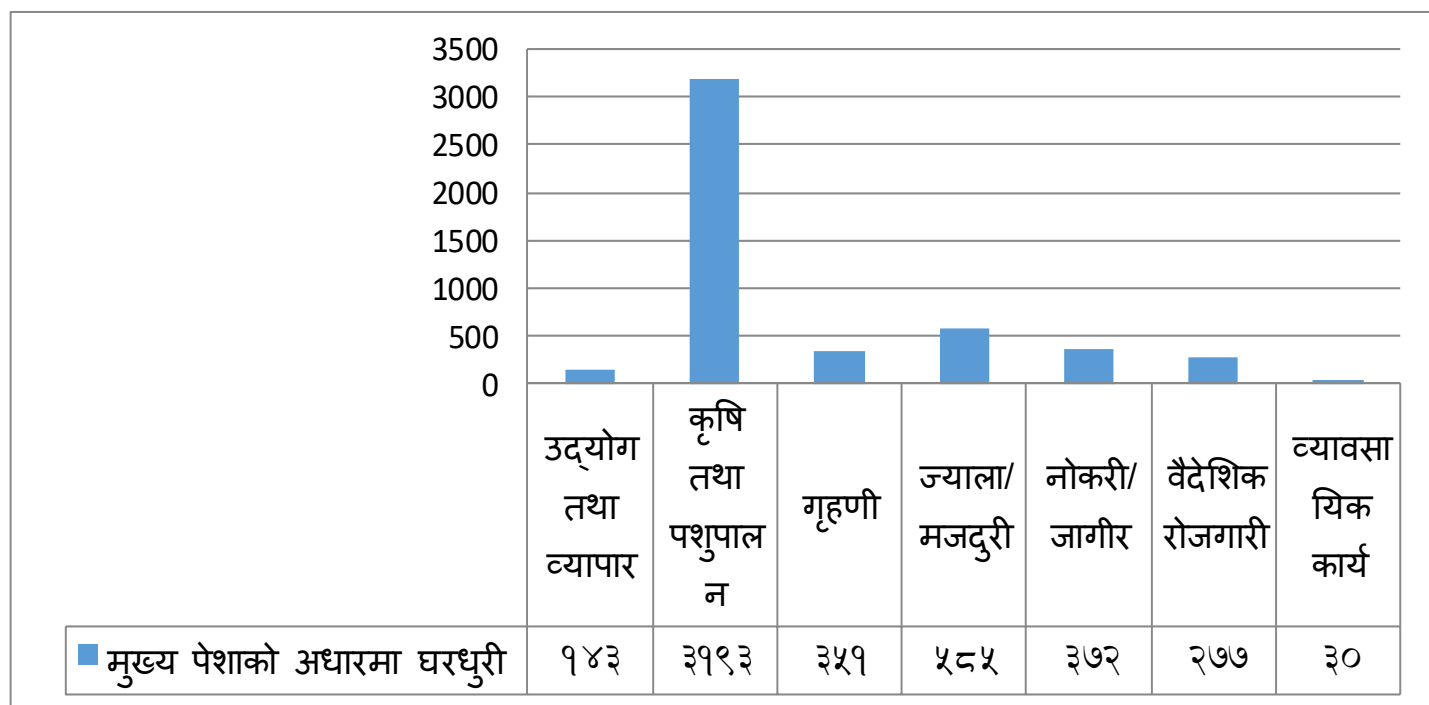
यस गाउँपालिकाका मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ, जहाँ ६४.४९ घरधुरीहरू कृषि पेशामा संलग्न छन् । दोस्रोमा ज्यालामजदुरी १२.२५ प्रतिशत रहेका छन् । घरधुरी सर्भेक्षण अनुसार नोकरी जागिर ७.५० प्रतिशत रहेका छन् । त्यस्तै उद्योग तथा व्यापार र व्यवसायिक कार्यमा २.४९ प्रतिशत रहेको छ गृहणी कार्यमा ७.०९ छ भने वैदेशिक रोजगारीमा ५.५९ रहेको छ भने व्यवसायिक कार्यमा ०.६१ रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका मानिसहरूको मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण तालिका नं. २६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २५ : घरधुरीका आधारमा मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

वडा न	उद्योग तथा व्यापार	कृषि तथा पशुपालन	गृहणी	ज्याला/मजदुरी	नोकरी/जागीर	वैदेशिक रोजगारी	व्यावसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्कापट्टा,	जम्मा
१	१४	२१५	७६	१०२	४३	२८	०	४७८
२	१२	३५३	२९	६१	५४	३४	१४	५५७
३	२५	४८१	११७	६७	३७	६२	९	७९८
४	२२	४६५	३७	९०	४०	२५	१	६८०
५	२५	३७५	५७	१२९	३२	३२	०	६५०
६	१०	४३८	८	४४	३९	३५	०	५७४
७	२२	२२८	६	१३	७३	१५	०	३५७
८	१०	१८५	२०	२१	१९	३४	०	२८९
९	३	४५३	१	५८	३५	१२	६	५६८
जम्मा	१४३	३१९३	३५१	५८५	३७२	२७७	३०	४९५१
प्रतिशत	२।८९	६४।४९	७।०९	११।८२	७।५१	५।५९	०।६१	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं. १५. घरधुरीका आधारमा मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण

४.१.२ औषत आम्दानी विवरण

घरधुरी सर्भेक्षणका क्रममा औषत आम्दानी गत १ वर्षको अवधिमा सो घरपरिवारका सदस्यहरूले गरेको पशुपक्षि, वैदेशिक रोजगारी, नोकरी ज्याला मजदुरी, अन्न तथा फलफुल तथा अन्य सबै आम्दानीलाई गणना गरिएको छ भने यसमा कुनै पनि खर्च रकम कटाइएको छैन। यस गाउँपालिकाका मानिसहरूले गत १ वर्षमा जम्मा रु. १ अर्ब १८ करोड १० लाख ९६ हजार ५८३ रुपैयाँ आम्दानी गरेको गरेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाको प्रतिव्यक्ति आय रु. ४१९१९ रहेको छ। यो रकम नेपालको प्रतिव्यक्ति आय रकमभन्दा बढि रहेको छ। यहाँको मुख्य पेशा कृषि भएता पनि आम्दानीको हिसाबमा सबैभन्दा बढी कृषिबाट गरेका छन् जुन करीव ३२।७८ प्रतिशत रहेको छ। दोश्रोमा नोकरीबाट १८.३३ प्रतिशत रहेको छ भने तेस्रोमा पशुपक्षिबाट बिक्रीबाट १७।५४ प्रतिशत रहेको छ भने त्यसै गरी वैदेशिकबाट ८।३८ हुने आम्दानी रहेको छ। यस्तै ज्याला मजदुरी बाट हुने आम्दानी ७.५४ प्रतिशत देखिएको छ। अनि यसभन्दा पछि व्यापार व्यावसायको ७।४५ प्रतिशत रहेको देखिएको छ। साथै सामाजिक सुरक्षाबाट ७।१४ र व्यवसायिकको ०.८३ प्रतिशत छ। यस गाउँपालिकाको मानिसहरूको आम्दानीको विवरण तालिका नं. २७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २६ : औषत आम्दानीको विवरण

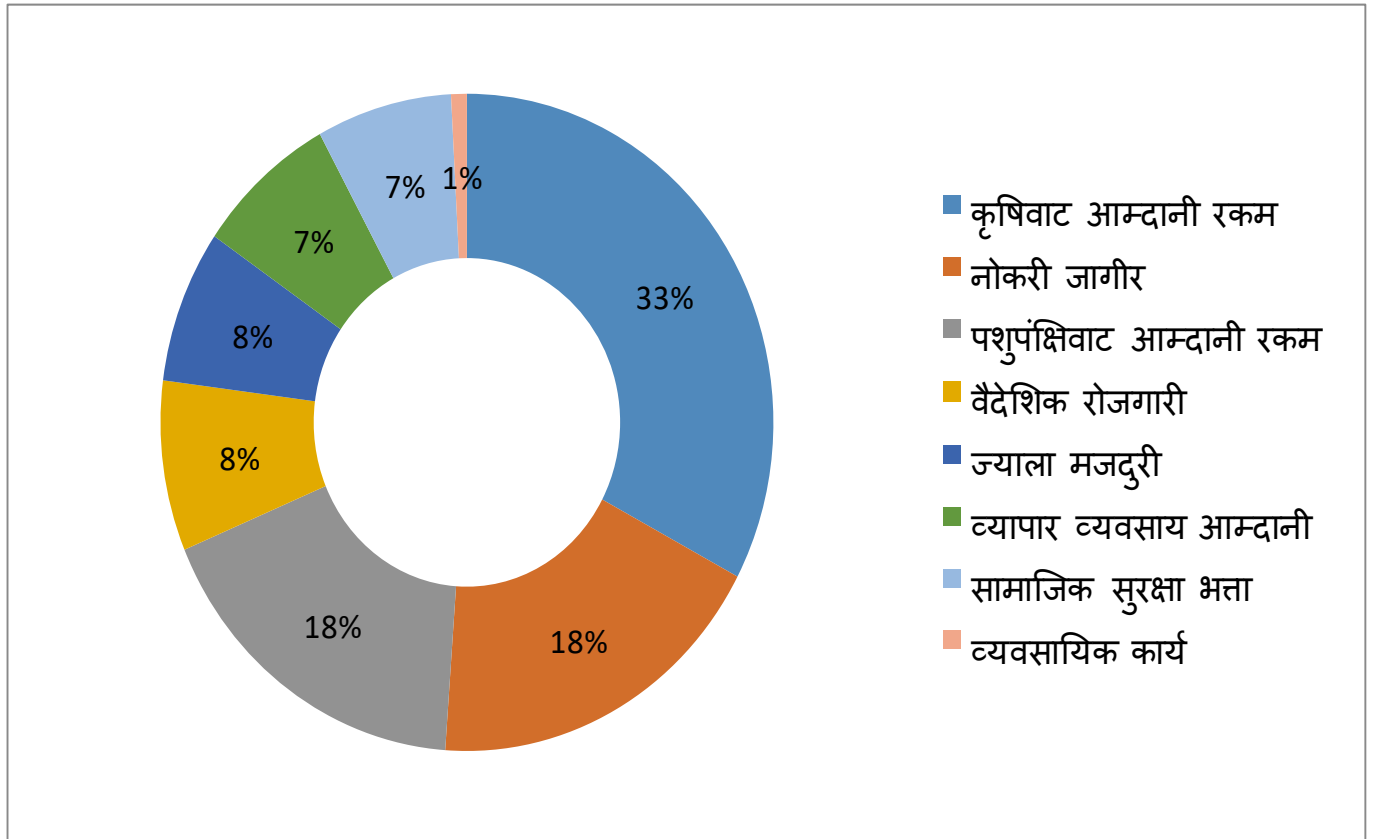
क्र सं	आम्दानीको श्रोत	वार्षिक अनुमानित आम्दानी	प्रतिशत
१	व्यवसायिक कार्य	९७९००००	०।८३
२	वैदेशिक रोजगारी	९८९७००००	८।३८
३	नोकरी जागीर	२१६७४६८१०	१८।३३
४	ज्याला मजदुरी	८९०५४५००	७।५४
५	व्यापार व्यवसाय आम्दानी	८७९९२०००	७।४५
६	पशुपंक्षिवाट आम्दानी रकम	२०७१२४३८६	१।७५४
७	कृषिवाट आम्दानी रकम	३८७१२४३८६	३।२।७८
८	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	८४२९४५०१	७।१४
	जम्मा कुल आम्दानी	११८१०९६५८३	१००
	जम्मा घरधुरी ४९५१	२३८५५७	
	जनसंख्या २८१७६ (प्रतिव्यक्ति आम्दानी)	४१९१९	

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

औषत आम्दानी

विवरण	परिमाण
जनसंख्या	२८१७६
कूल आम्दानी (रु)	११८१०९६५८३
गाउँपालिकाको प्रतिव्यक्ति आय	४१९१९

चित्र नं. १६: औषत आम्दानीको विवरण

४.१.३ औषत खर्च विवरण

घरधुरी सर्भेक्षणवाट प्राप्त जानकारी अनुसार गत १ वर्ष अवधिमा यस गाउँपालिकाका मानिसहरूले १ अर्ब १४ करोड, ५६ लाख, ५१ हजार ५३ रुपैयाँ खर्च गरेका छन् । यस गाउँपालिकाका मानिसहरूको औषत खर्च रु. ४०६६०।५२ रहेको छ । सबैभन्दा बढी खर्च वडामा वडा नं ६ देखिएको छ भने दोश्रोमा वडा नं १ र तेश्रोमा वडा नं ४ देखिएको छ । यसै गरी सबैभन्दा कम खर्च गर्ने वडा नं ९ रहेको छ । यस गाउँपालिकाको मानिसहरूको गत आ.व.मा भएको खर्चको विवरण तालिका नं. २८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २७ : औषत खर्चको विवरण

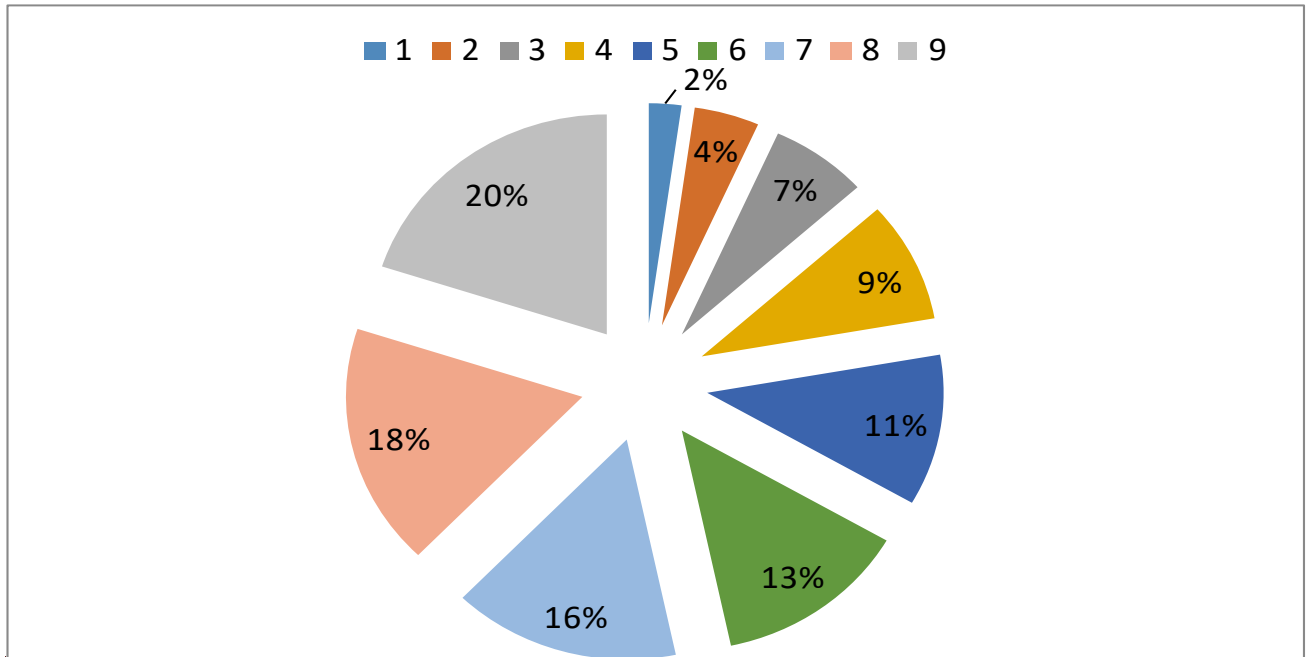
वडा नं	अनुमानित वार्षिक खर्च रकम	प्रतिशत
१	३५४४३७०००	१५।५
२	९५२६५०००	६।८
३	२१५९६७००१।६	१०।३
४	१००७४००००	१४।३
५	९०८७६४१०	१३।३
६	१०९२१०९४२	१६।१
७	९४७२७०००।७८	९।९
८	२९५०००००	७।६
९	५४९२७६९९	६।१
जम्मा	११४५६५१०५३	१००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

औषत खर्च

कूल वार्षिक खर्च	११४५६५१०५३
जनसंख्या	२८१७६
औषत खर्च	४०६६०।५२

चित्र नं १७ : वडागत औषत खर्चको विवरण

४.१.४ खाद्यान्न सुरक्षा र गरिवीको अवस्था

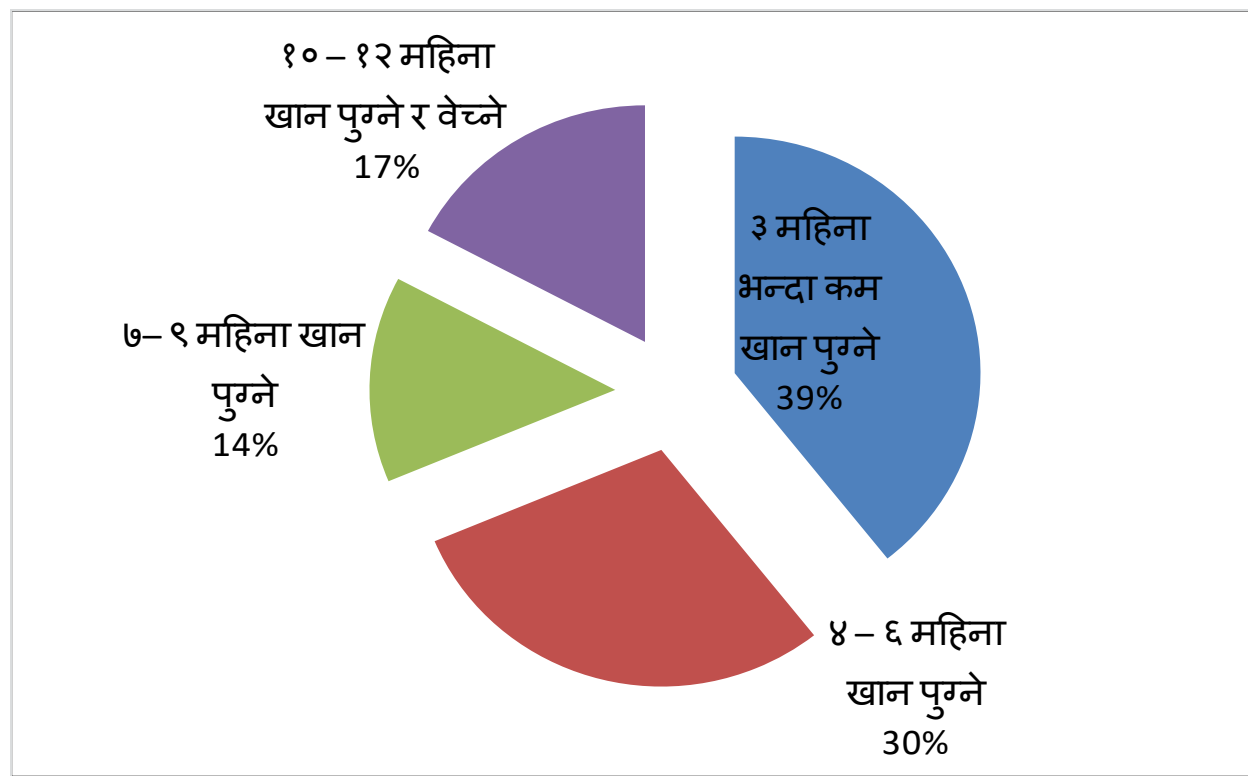
खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्थाले कुनै पनि ठाउँको विकासको सूचकको रूपमा जानकारी दिइरहेको हुन्छ । घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलनका क्रममा यस गाउँपालिकाको २८१७६ घरधुरीको खाद्यान्न सुरक्षाको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ । खाद्य सुरक्षाको हिसावको मात्र अवस्था हेर्दा ३ महिना भन्दा कम खान पुग्नेमा सबैभन्दा बढी १९४७ घर अर्थात ३९.३३ प्रतिशत, ४ देखी ६ महिना खान पुग्नेमा १४५४ अर्थात २९.३६ प्रतिशत रहेको छ । यसपछि ७ देखी ९ महिना खानपुग्ने घरधुरी ६९७ अर्थात १४.०८ प्रतिशत र १० देखी १२ महिना र वेच्ने घरधुरी ८५३ अर्थात १७.२३ प्रतिशत रहेको छ । मानज विकास सूचकांक, बहुआयामिक गरीबी, गरीबीको गहनता र स्थानीय अवस्थालाई समेत लेखाजोखा गरी गरीबी मापन गर्नका लागि घरधुरीमा आधारित तथ्यांक मात्र पर्याप्त नहुने हुँदा गरीबीको स्तरीकरण र गरीबीको दर छुट्टै समावेश गरिएको छैन । यस गाउँपालिकाको खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था तालिका नं. २९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २९ : खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था

वडा नं.	३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने	४ - ६ महिना खान पुग्ने	७- ९ महिना खान पुग्ने	१० - १२ महिना खान पुग्ने र वेच्ने	जम्मा
१	९७	२३६	७०	७५	४७८
२	४२	१५०	८९	२७६	५५७
३	२४३	१५५	२१९	१८१	७९८
४	३८१	२४०	१८	४१	६८०
५	२४२	१३५	१४६	१२७	६५०
६	३९५	१३७	२२	२०	५७४
७	२४५	६८	१२	३२	३५७
८	९८	११०	३०	५१	२८९
९	२०४	२२३	९१	५०	५६८
जम्मा	१९४७	१४५४	६९७	८५३	४९५१
प्रतिशत	३९.३३	२९.३७	१४.०८	१७.२३	१००.००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं. १८ : खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था

४.१.५ यस गाउँपालिका भित्र रहेको कृषक समूहहरू

सि.नं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या							समूह अध्यक्ष
			लैंगिक			सामाजिक				
			महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा	
१	सिम्पानी उत्पादक कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. - ७	१२	१८	३०	०	३०	०	३०	भिम ब. थापा
२	नाकु कुर कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. - १	१३	१२	२५	०	२५	०	२५	रेखराज राई
३	लालिगुरास कृ.समुह	मानेभञ्ज्याङ. - ७	१३	५	१८	०	१७	१	१८	डिल्ली प्र. वास्तोला
४	पारिजात कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. - ५	५	३६	४२	०	४१	०	४१	कृष्ण प्र. गौतम
५	भगवती कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. - ५	६	२१	२७	१	२२	४	२७	शंकरनारायण श्रेष्ठ

६	सयपत्री स्वास्थ्य आ.कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ८	२२	१	२३	०	२२	१	२३	तेज कुमारी वि.क.
७	सिर्जनशिल कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ८	३४	१	३५	४	२६	५	३५	अम्बीमाया मगर
८	सम्मेलन कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ८	२२	०	२२	११	७	४	२२	सरीमाया सार्की
९	पूर्ण ल. कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- ९	१७	१८	३५	०	३५	०	३५	डिक ब.श्रेष्ठ
१०	वित्ताटोल कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- ७	११	७	१८	५	६	७	१८	
११	कालिकादेवी ताजा तरकारी कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ७	१६	९	२५	२	१३	१०	२५	भिम ब. भुजेल
१२	नमुना ग्रामिण कृषक स.	मानेभञ्ज्याड.- ५	६	१४	२०	०	२०	०	२५	जमानसिं राई
१३	माफिटार कृषक स.	मानेभञ्ज्याड.- ७	१५	१४	२९	०	१३	१६	२९	कुन्तादेवी पराजुली
१४	सिन्जुतोवा कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- २	९	९	१८	०	१८	०	१८	तिर्थ ब.राई
१५	चिचिङ्गा कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	१०	८	१८	०	१८	०	१८	पूर्णजित राई
१६	विसौना बहुउद्देश्य कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- ६	६	१८	२४	०	२४	०	२४	अमृत ब.राई
१७	चिसापानी कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	२२	५	२७	०	२१	६	२७	निर्प ब.कार्की
१८	पिपलडाँडा कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	१५	७	२२	४	३	१५	२२	मोहन ब.कार्की
१९	शिलवन्ती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	६	९	१५	०	०	१५	१५	पेशल कु.कार्की
२०	लिब्जु उत्थान कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	२८	१२	४०	०	०	४०	४०	विमला के.सी
२१	प्रगतिशिल कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	९	१६	२५	०	०	२५	२५	शंकर ब. कार्की
२२	मिलिजुली कृषक	मानेभञ्ज्याड.-	१९	३	२२	०	२२	०	२२	धनीमाया मगर

	समूह	९								
२३	मोलुङ्ग दोभान सुनकोशी कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ७	७	१५	२२	०	१३	७	२२	भोलानाथ आचार्य
२४	उत्पादनशिल कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- २	१४	२	१६	०	१०	६	१६	हिरा ब.मगर
२५	बसेरीडाँडा कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ४	७	९	१६	१५	१	०	१६	कालुमान राई
२६	मखमली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ६	१८	६	२४	४	२	१८	२४	विष्णु ब. बस्नेत
२७	जनजागृती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- ४	६	११	१७	०	१७	०	१७	रेश ब.मगर
२८	सयपत्री कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- २	१८	९	२७	२	१४	११	२७	मडुलध्वज थापा
२९	मखमली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- २			२८				२८	चित्र कुमार थापा
३०	रामजानकी कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.- २	१६	१	१७	१४	३	०	१७	मनिता थापा
३१	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- २	४	२३	२७	०	०	२७	२७	
३२	श्री नमुना दुलिवेशी कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ९	७	१६	२३	०	०	२३	२३	
३३	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- १	५	२१	२६	१	०	२५	२६	
३४	मानव समाज सामना कृ.	मानेभञ्ज्याड.- १	८	७	१५	०	१५	०	१५	
३५	सुडेकादेवी अन्नबाली कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- ४	९	२	११	१	८	२	११	कुमारी बस्नेत (उपाध्यक्ष)
३६	ध्याँमदालु कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- १	१५	७	२२	०	१८	४	२२	शिव कुमार राई
३७	ब्याड.खा दिगो कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.- १	४	२१	२५	०	२५	०	२५	आनन्द ब. राई
३८	हरियाली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- १	३	२२	२५	०	२०	५	२५	काजी ब.आलेमगर
३९	नमुना कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ४	१२	३२	४४	०	४४	०	४४	प्रेम कुमारी राई

४०	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ३	५	९	१४	०	१४	०	१४	
४१	भगवती कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- १	७	१३	२०	०	२०	०	२०	कुमार श्रेष्ठ
४२	कोपिला कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- १	१४	०	१४	०	१४	०	१४	
४३	वागवानी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ५			२९				२९	
४४	लुजोखोला कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.- ३	१०	११	२१	०	२१	०	२१	
			५०५	४८०	१०४३	६४	६४२	२७७	१०४७	

४.१.६ आयात र निर्यातको अवस्था

यस गाउँपालिकामा दैनिक उपभोग्य सामग्री, लत्ताकपडा, हार्डवेयर, स्टेशनरी, कस्मेटिक, इलेक्ट्रिकल, मेसिन औजार, लगायतका सामग्रीहरू गाउँपालिकामा आयात हुने गरेका छन् । यद्यपि यसरी आयात हुने वस्तुहरूको यकिन तथ्याङ्क भने छैन । गाउँपालिकाभित्रै उत्पादन भइ केही वस्तुहरू गाउँपालिका बाहिर निर्यात हुने गरेका छन् । जसमा पशुपक्षि, तरकारीवालीहरू, मसलावालीहरू, जडिवुटिहरू, वनपैदावारहरू, मासुजन्य पदार्थहरू र खानीजन्य पदार्थहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिका क्षेत्रबाट आयत हुने वस्तुहरूको विवरण तालिका नं ३० मा र निर्यात हुने वस्तुहरूको विवरण तालिका नं. ३१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३० : आयात हुने वस्तुको विवरण (आ.व.२०७५/०७६)

प्राथमिकता नं	वार्षिक आयत हुने वस्तुहरू	आयत गर्ने वस्तुको नाम
१	खाद्यान्नका वालीहरू	चामल, दाल, चिनी, चिउरा, नुन, गेडागुडी, नुडल्स, दैनिक उपभोग्य वस्तुहरू, चियापत्ति
२	हार्डवेयरका सामानहरू	सिमेन्ट, रड, जस्ता, किलाकाँटी, ग्रीलका सामानहरू, भ्याल ढोका, इटा, रंगरोगन, कृषिऔजार समेत
३	कपडा तथा फेन्सी सामानहरू	रेडिमेड तथा खुद्रा कपडाहरू, जुत्ता चप्पल तथा श्रृंगारका सामानहरू
४	पेय पदार्थहरू	वियर तथा रक्सी, चिसो पदार्थहरू

५	विजुलीका सामानहरु	वाइरीङ्ग तार तथा बत्तिहरु, अडियो तथा भिडियोका साधनहरु, कुकरहरु,
६	स्टेशनरीका सामानहरु	किताब तथा कापी, फोटोकपी, फोटो धुलाइ, विभिन्न खालका स्टेशनरी
७	विद्युतिय प्रविधीका सामानहरु	रेडियो, टिभी, फ्रिज, मोवाइल
८	पक्षिजन्य उत्पादनहरु	साना चल्लाहरु, अण्डाहरु, मासुहरु
९	औषधी उपचारजन्य सामाग्रीहरु	मेडिकल पसल, औषधालय,
१०	तरकारीहरु तथा फलफुलहरु	काउली वन्दा, स्याउ, केरा, सुन्तला
११	गेडागुडिहरु	चना, केराउ, मुँगको दाल, मुसुरोको दाल
१२	कृषिजन्य सामाग्रीहरु	मल, बीउ तथा विरुवाहरु, विषादीहरु, कृषकको लागी कृषि सामाग्रीहरु
१३	धातुजन्य सामानहरु	सुन, चाँदी, पित्तल, तामा र आल्मुनियमका सामानहरु

तालिका नं. ३१ : निर्यात हुने वस्तुको विवरण (आ.व.२०७५/०७६)

प्राथमिकता नं	निर्यात हुने वस्तुहरु	निर्यात हुने वस्तुको नाम
१.	दालवाली	केराउ, भटमास, सिमी आदि
२.	खाद्यन्न वाली	मकै, कोदो, फापर, गहुं र जौ लगायतका वालीहरु
३.	मसला वाली	खुर्सानी, वेसार, लसुन, अलैची, अदुवा आदि
४.	तरकारी वाली	हरियो सिमी, केराउ कोसा, आलु, साग आदि
५.	जडीवुटिहरु	जडिवुटिका विरुवाहरु, पाँचऔले, मछिनो, कुट्की, लोक्ता तथा अर्गेली, भीरमाहुरीको मह, सर्पगन्धा, तितेपाति
६.	मासुजन्य वस्तु	खसी, वोका, राँगो भैसी, भेडा, ब्रोइलर कुखुरा, लोकल कुखुरा
७.	पशुजन्य	सुँगुर तथा भेडाहरु, खसी, वोका, राँगो भैसी
८.	फलफुलहरु	कागति, सुन्तला,

प्राथमिकता नं	निर्यात हुने वस्तुहरु	निर्यात हुने वस्तुको नाम
९.	दुग्धजन्य पदार्थ	दुध, घीउ,
१०.	खानी जन्य पदार्थ	वालुवा, ढुंगा र गिटी, ढुंगा
११.	काठका सामानहरु	टेवल, कुर्सी, फर्निचरका सामानहरु
१२.	वन पैदावारहरु	काठ तथा विरुवाहरु

स्रोत : सामुदायिक सर्वेक्षण २०७६

४.१.६ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण

यस गाउँपालिकाबाट १३५४ जना वैदेशिक रोजगार गएको पाइएको छ । यहाँका मानिसहरु सबैभन्दा बढी मलेशियामा ३४४ जना गएका छन् । दोस्रोमा साउदी अरवीयामा ३३७ जना गएको पाइएको छ । तेश्रोमा भारत १७३ जना गएको पाइएको छ । यसै गरी कतारमा १६८, दुवईमा १३४, कुवैतमा ३५, दक्षिण कोरिया ३५, सिंगापुर ३६ र युनाईटेड किंगडम २२ रहेको छन् । भने अमेरिका १८ जना, ओमान ८ जना, टर्की ६ जना, जापानमा ९ जना, उत्तर कोरिया ६, अष्ट्रेलिया ७, बराईन ५ साथै थाईल्याण्ड २ छन् । यस्तै वडागत हिसावले हेर्दा वडा नं ८ वाट सबैभन्दा बढि संख्यामा विदेशमा रहेको पाइन्छ भने सबै भन्दा कम संख्या विदेशमा जाने वडामा वडा नं १ रहेको छ । यस गाउँपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानेको विवरण तालिका नं. ३२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

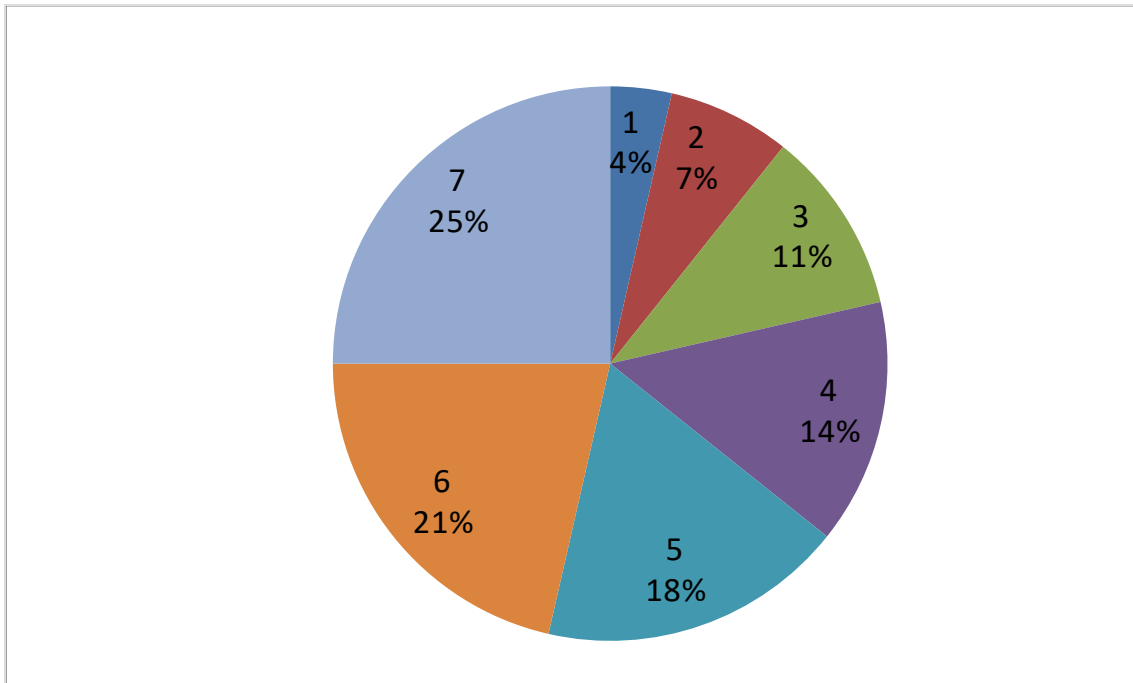
तालिका नं. ३२ : वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण

देश/वडान	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा
अमेरिका	०	०	०	०	७	०	२	०	९	१८
अष्ट्रेलिया	०	०	०	०	१	६	०	०	०	७
ईरान	०	०	०	०	०	०	०	०	९	९
उत्तरकोरिया	०	०	०	०	०	६	०	०	०	६
ओमान	०	०	०	०	०	०	०	८	०	८
कतार	६	६	४८	८	२०	१२	३	५६	९	१६८
कुवैत	१	२	०	०	१५		०	८	९	३५
जापान	०	०	०	०	३	६	०	०	०	९

टर्की	०	०	०	०	०	६	०	०	०	६
थाईल्याण्ड	०	२	०	०	०	०	०	०	०	२
दक्षिणकोरिया	०		३	०	१७	६	०	०	९	३५
दुबई	२	६	३०	०	४०	३०	०	८	१८	१३४
बहराईन	०	०	०	०	५	०	०	०	०	५
भारत	४	२२	१८	८	१५	४८	०	४०	१८	१७३
मलेशिया	१३	१६	४५	४	५५	९०	२८	४८	४५	३४४
यूनाइटेडकिंगडम	०	०	१२	४		६	०	०	०	२२
साउदीअरेबिया	३	१२	३६	४	३०	१८	७०	१२८	३६	३३७
सिंगापुर	०	०	०	४	१४	०	०	०	१८	३६
जम्मा	२९	६६	१९२	३२	२२२	२३४	१०३	२९६	१८०	१३५४

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं २२ :वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको वडातगत विवरण

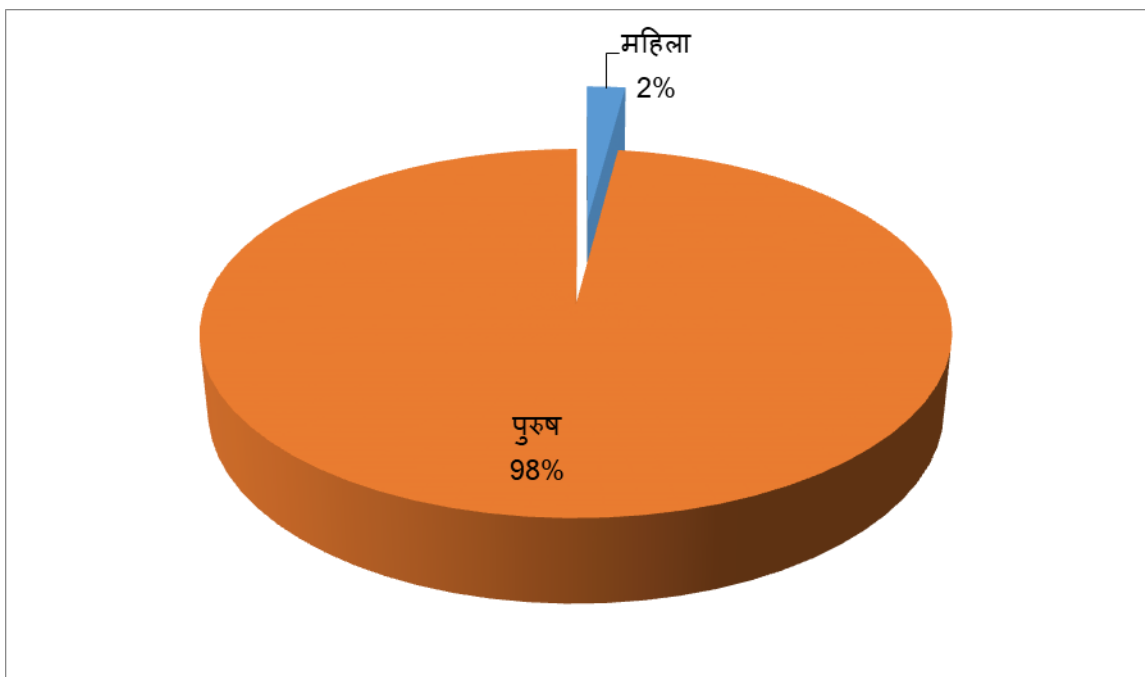
४.१.७ लैङ्गिक आधारमा वैदेशिक रोजगारमा गएकाहरूको विवरण

वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरू लैङ्गिक आधारमा हेर्दा वैदेशिक रोजगार गएको जम्मा १२१३ जनामा १२८५ जना अर्थात् ९७.९४ प्रतिशत पुरुष रहेका छन् । यसैगरी २७ जना महिला अर्थात् २.६ प्रतिशत महिलाहरू वैदेशिक रोजगारमा गएका छन् । सबैभन्दा बढी महिला वडा नं. ८ बाट र सबैभन्दा कम वडा नं. १ विदेश गएका छन् । यस गाउँपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानेको लैङ्गिक विवरण तालिका नं. ३३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३३ : वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको लैङ्गिक विवरण

वडा नं.	महिला	पुरुष	जम्मा
१	०	२९	२९
२	०	६६	६६
३	९	१८३	१९२
४	४	२८	३२
५	२०	२०२	२२२
६	०	२३४	२३४
७	४	९९	१०३
८	६	२९०	२९६
९	९	१७१	१८०
जम्मा	५२	१२८५	१३३७
प्रतिशत	२।०६	९७.९४	१००

चित्र नं.२३ : वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको लैङ्गिक विवरण

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

४.२ भूउपयोग

४.२.१ जग्गा स्वामित्वको अवस्था

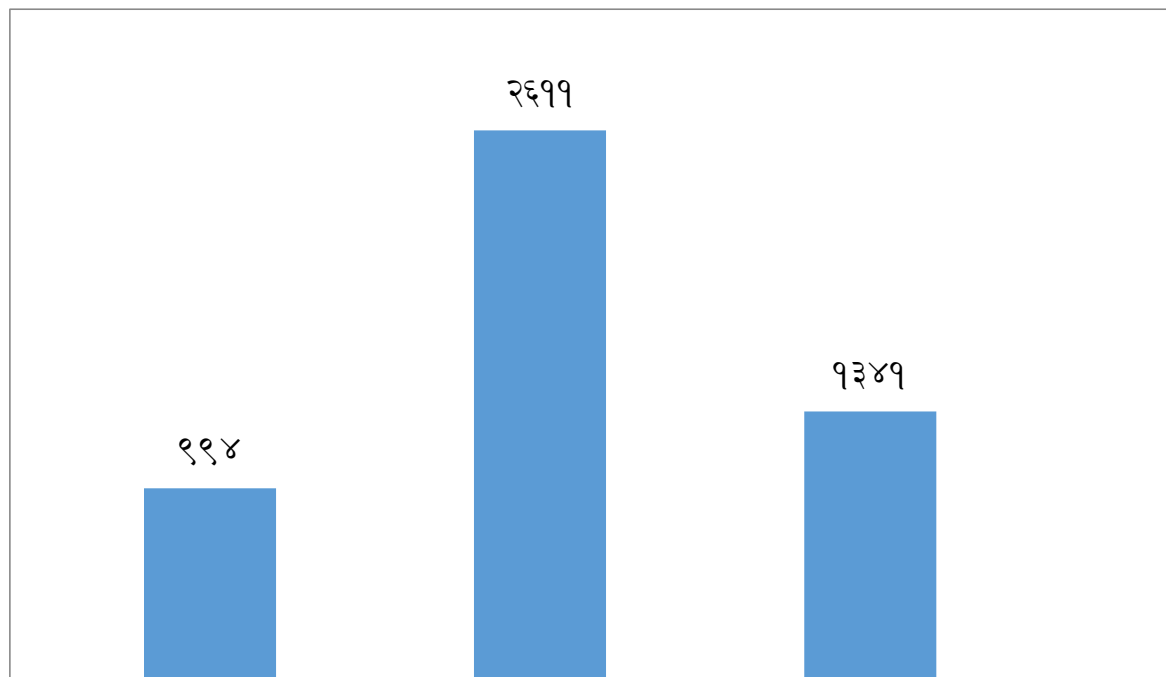
जग्गा स्वामित्वको अवस्था भल्काउन पुरुषको नाममा रहेको, महिलाको नाममा रहेको, संयुक्त नाममा रहेको र अन्य गरी ४ भागमा जग्गाधनी पुर्जा संख्यालाई बाँडिएको छ, जस अनुसार पुरुषको नाममा १६११ घरधुरी अथवा ५२.७४ प्रतिशत, महिलाको नाममा ९९४ घरधुरी अथवा २०.०८ प्रतिशत, संयुक्त नाममा १३४१ घरधुरी अथवा २६.८५ प्रतिशत र अन्यको नाममा ५ घरधुरी अथवा ०.१ प्रतिशत रहेको छ। जग्गा स्वामित्वको अवस्था तालिका नं. ३४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ३४ : जग्गा स्वामित्वको अवस्था

वडा न	महिला	पुरुष	सयुक्त	अन्य	जम्मा
१	९४	३७३	११	०	४७८
२	१४९	३८०	२८	०	५५७
३	२३७	७५	४८६	०	७९८
४	३५	४९८	१४५	२	६८०
५	१५०	३१५	१८३	२	६५०
६	११०	३८९	७४	१	५७४
७	४०	६७	२५०	०	३५७
८	४८	११०	१३१	०	२८९
९	१३१	४०४	३३	०	५६८
जम्मा	९९४	२६११	१३४१	५	४९५१
प्रतिशत	२०।०८	५२।७४	२७।०९	०।१०	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं. २४ : जग्गाको स्वामित्व विवरण

४.२.२ भू उपयोग

यस गाउँपालिकाको जम्मा भूभागमध्ये बढी भाग वन क्षेत्र रहेको छ । जम्मा वन क्षेत्र ९८ दशमलव ०४ वर्ग कि.मी. अर्थात् ५४ दशमलव ६४ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको छ । त्यसपछि खेतीयोग्य जमिन ७० दशमलव ८५ वर्ग कि.मी अर्थात् ३९.४८ प्रतिशत रहेको छ । भाडी बुट्यान १ दशमलव ०६ प्रतिशत रहेको छ भने बाँभो जमिन ३ दशमलव २९ प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकाको भू उपयोग सम्बन्धी विवरण तालिका नं.३५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३५ : भू उपयोगको अवस्था

क्रसं.	जमीनको किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी)	प्रतिशत
१	बाँभो जमीन	५१९०	३।२९
२	भाडी बुट्यान	८।८	१।०६
३	खेतीयोग्य जमिन	७०।८५	३९।४८
४	वन क्षेत्र	९८।०४	५४।६४
५	घाँसे क्षेत्र	२।५१	१।४०
६	बालुवा	६।२०	०।१४
	जम्मा	१७९।४४	१००

स्रोत: जिआइएस नक्सा, २०७६

४.३ यस गाउँपालिकामा रहेका कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी समुहहरू

सि.नं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या							समूह अध्यक्ष
			लैंगिक			सामाजिक				
			महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा	
१	सिम्पानी उत्पादक कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -७	१२	१८	३०	०	३०	०	३०	भिम ब. थापा
२	नाकु कुर कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. -१	१३	१२	२५	०	२५	०	२५	रेखराज राई
३	लालिगुरास कृ. समुह	मानेभञ्ज्याङ. -७	१३	५	१८	०	१७	१	१८	डिल्ली प्र. बास्तोला
४	पारिजात कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. -५	५	३६	४२	०	४१	०	४१	कृष्ण प्र. गौतम
५	भगवती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -५	६	२१	२७	१	२२	४	२७	शंकरनारायण श्रेष्ठ
६	सयपत्री स्वास्थ्य आ. कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -८	२२	१	२३	०	२२	१	२३	तेज कुमारी वि. क.
७	सिर्जनशिल कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -८	३४	१	३५	४	२६	५	३५	अम्बीमाया मगर
८	सम्मेलन कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -८	२२	०	२२	११	७	४	२२	सरीमाया साकी
९	पूर्ण ल. कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -९	१७	१८	३५	०	३५	०	३५	डिक ब. श्रेष्ठ
१०	वितार्ताटोल कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. -७	११	७	१८	५	६	७	१८	
११	कालिकादेवी ताजा तरकारी कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -७	१६	९	२५	२	१३	१०	२५	भिम ब. भुजेल
१२	नमुना ग्रामिण कृषक स.	मानेभञ्ज्याङ. -५	६	१४	२०	०	२०	०	२५	जमानसिं राई
१३	माफिटार कृषक स.	मानेभञ्ज्याङ. -७	१५	१४	२९	०	१३	१६	२९	कुन्तादेवी पराजुली
१४	सिन्जुतोवा कृ. स.	मानेभञ्ज्याङ. -२	९	९	१८	०	१८	०	१८	तिर्थ ब. राई
१५	त्रिचिङ्गा कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -२	१०	८	१८	०	१८	०	१८	पूर्णजित राई
१६	विसौना बहुउद्देश्य कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -६	६	१८	२४	०	२४	०	२४	अमृत ब. राई
१७	चिसापानी कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -२	२२	५	२७	०	२१	६	२७	निर्प ब. कार्की
१८	पिपलडाँडा कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -२	१५	७	२२	४	३	१५	२२	मोहन ब. कार्की
१९	शिलवन्ती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -२	६	९	१५	०	०	१५	१५	पेशल कु. कार्की
२०	लिब्जु उत्थान कृषक समुह	मानेभञ्ज्याङ. -२	२८	१२	४०	०	०	४०	४०	विमला के. सी
२१	प्रगतिशिल कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. -२	९	१६	२५	०	०	२५	२५	शंकर ब. कार्की
२२	मिलिजुली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ. -९	१९	३	२२	०	२२	०	२२	धनीमाया मगर
२३	मोलुङ्ग दोभान सुनकोशी	मानेभञ्ज्याङ. -७	७	१५	२२	०	१३	७	२२	भोलानाथ आचार्य

	कृ स									
२४	उत्पादनशिल कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-२	१४	२	१६	०	१०	६	१६	हिरा ब.मगर
२५	बसेरीडाँडा कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-४	७	९	१६	१५	१	०	१६	कालुमान राई
२६	मखमली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-६	१८	६	२४	४	२	१८	२४	विष्णु ब. बस्नेत
२७	जनजागृती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.-४	६	११	१७	०	१७	०	१७	रेश ब.मगर
२८	सयपत्री कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-२	१८	९	२७	२	१४	११	२७	मडुलध्वज थापा
२९	मखमली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-२			२८				२८	चित्र कुमार थापा
३०	रामजानकी कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.-२	१६	१	१७	१४	३	०	१७	मनिता थापा
३१	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-२	४	२३	२७	०	०	२७	२७	
३२	श्री नमुना दुलिवेशी कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.-९	७	१६	२३	०	०	२३	२३	
३३	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-१	५	२१	२६	१	०	२५	२६	
३४	मानव समाज सामना कृ	मानेभञ्ज्याड.-१	८	७	१५	०	१५	०	१५	
३५	सुडेकादेवी अन्नवाली कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.-४	९	२	११	१	८	२	११	कुमारी बस्नेत (उपाध्यक्ष)
३६	ध्याँमदालु कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.-१	१५	७	२२	०	१८	४	२२	शिव कुमार राई
३७	ब्ल्याड.खा दिगो कृ.स.	मानेभञ्ज्याड.-१	४	२१	२५	०	२५	०	२५	आनन्द ब. राई
३८	हरियाली कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-१	३	२२	२५	०	२०	५	२५	काजी ब.आलेमगर
३९	नमुना कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.-४	१२	३२	४४	०	४४	०	४४	प्रेम कुमारी राई
४०	दुधकोशी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-३	५	९	१४	०	१४	०	१४	
४१	भगवती कृषक समुह	मानेभञ्ज्याड.-१	७	१३	२०	०	२०	०	२०	कुमार श्रेष्ठ
४२	कोपिला कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-१	१४	०	१४	०	१४	०	१४	
४३	वागवानी कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-५			२९				२९	
४४	लुजोखोला कृषक समूह	मानेभञ्ज्याड.-३	१०	११	२१	०	२१	०	२१	
			५०५	४८०	१०४३	६४	६४२	२७७	१०४७	

४.३.१ पशु विकास सम्बन्धी समूहरू

सि.नं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या		
			महिला	पुरुष	जम्मा
१	श्री उन्नत बंगुर विकास समिति	मानेभञ्ज्याङ्ग ५ र ७, उदयपुर		१०	१०
२	श्री ब्राह्मदेवी बंगुर विकास समिति	मानेभञ्ज्याङ्ग ५ र ६		१०	१०
३	श्री हिमाली बाखापालन कार्यान्वयन समिति	मानेभञ्ज्याङ्ग ६ रिचुवा, भोर्ले र जेरुड	१	९	१०
४	कुखुरापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ७ र ८	१६	४	२०
५	कोल्बोट बाखापालन कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू	७	२०	२७
६	बोयर बीउ बोका समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली	४	१६	२०
७	कोसेली सम्मेलन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ८	८	५	१३
८	पब्लिक कुखुरापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू	९	९	१८
९	कालिका देवी बाखापालन समूह र महिला लालीगुरांस बाखापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	८	८	१६
१०	शिवानी पोल्ट्री फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली		१	१
११	मोहन पोल्ट्री फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली		१	१
१२	ए.एम.टि पोल्ट्री फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली		१	१
१३	सोदुले नमूना बंगुर फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू		१	१
१४	ब्रदर्श पोल्ट्री फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ८, रागवपुर		१	१
१५	रेकन राई तथा कृष्ण राई बंगुर फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, पंखु		२	२
१६	सुनकोशी लक्ष्मी बंगुर फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, माभीगाँउ	१		१
१७	रक्तमाला ट्रेडिड एण्ड एग्रो सर्भिस प्रा.लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, माभीगाँउ		१	१
१८	रिनुवाल बाखा फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू		१	१
१९	श्री रुमदुखोला बाखा फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू		१	१
२०	मोली बाखा फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली		१	१

२१	डि.वि.आर. बाखा फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके		१	१
२२	सालाभेना बाखा फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल		१	१
२३	आचार्य बाखापालन फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, माभीगांड	०	१	१
२४	दलित समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल	९	२७	३६
२५	शिव पार्वती पशुपालन कृषक समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ८, रागवपुर	१५	५	२०
२६	सक्रिय बाखापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ४,	१	११	१२
२७	उन्नतिशिल भैसीपालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग २, वाक्सा	२	९	११
२८	कोसिस बाखापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवु	१	११	१२
२९	महादेव भैसीपालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, भोर्ले	५	१६	२१
३०	उन्नतिशिल भैसी विकास समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग २, वाक्सा	४	८	१२
३१	मनकामना दुध डेरी समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग २, वाक्सा	०	५	५
३२	लालीगुरांस कुखुरापालन समूह	मानेभञ्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल	१६	४	२०
३३	मखमली कुखुरापालन समुह	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, माभीगांड	५	५	१०
			११२	२०६	३१८

४.३.२ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका एग्रीभेटहरुको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	प्रोपाईटर	उद्देश्य	सम्पर्क	कैफियत
१	कृषि एग्रीभेट	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	कमल बस्नेत	बीउ विजन, बिषदी, मलखाद तथा अन्य उपकरण	९८४२८०३०७१ ०३७-४१००२१	
२	भेट फर्मा	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू	कोयल राई	पशु औषधी	-	
३	यादव भेट	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	सियाराम यादव	पशु औषधी	९८४२८८८०७४	
४	सगरमाथा एग्रीभेट	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	राज कुमार राई	बीउ विजन, बिषदी, मलखाद तथा अन्य उपकरण	९८४२९८१८४८	

४.३.३ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका सकृय सहकारीहरुको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	प्रोपाईटर	उद्देश्य	कैफियत
१	अमर बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
२	मनकामना बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
३	पव्लिक बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
४	बराहदेवी बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ९, माधवपुर		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
५	मानेभञ्ज्याङ्ग बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
६	धेव्लु आत्मनिर्भर बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, पंखु		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
७	कामना महिला बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, पंखु		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
८	लिब्जु उपभोक्ता कृषि बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, पंखु		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
९	जनसेवा बचत तथा ऋण स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, ठुलो जुरे		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	
१०	चौरस कृषि स.संस्था लि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ३, उवू		कृषि कर्जा, बचत तथा ऋण	

४.३.४ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा रहेका बित्तिय संस्थाहरुको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	उद्देश्य	कैफियत
१	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	कृषि लगायत अन्य क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्ने	
२	मुक्तिनाथ विकास बैंक	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	कृषि लगायत अन्य क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्ने	
३	कैलास विकास बैंक	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	कृषि लगायत अन्य क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्ने	
४	लक्ष्मी विकास बैंक	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	एक्सटेन्सन काउन्टर मात्र	

४.३.५ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा संचालनमा रहेको प्राविधीक शिक्षालयको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	उद्देश्य	कैफियत
१	श्री भगवती उच्च मा.वि.	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, मानेभञ्ज्याङ्ग	कृषि जे.टी.ए.को पठनपाठन	२०७४ सालमा स्थापना भएको

४.३.६ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा संचाललित गैर सरकारी संस्थाहरुको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	उद्देश्य	कैफियत
१	सोच नेपाल	सिद्धिचरण न.पा. ओखलढुंगा	पालिकामा सुसासन तथा क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रम	
२	एम.सि.एम. नेपाल	सिद्धिचरण न.पा. ओखलढुंगा	मानसीक रोगीहरुको लागी परामर्श सेवा	
३	कोसिस नेपाल	सिद्धिचरण न.पा. ओखलढुंगा	आयआर्जन सम्बन्धी कार्यक्रम	

४.३.७ मानेभञ्ज्याङ्ग गाँउपालिकामा कार्यरत अगुवा कृषकहरुको बिबरण

स्थानिय कृषि श्रोत
व्यक्तिहरुको बिबरण

क्र.सं.	नाम	सम्पर्क नं.	योग्यता	पेशा	तालिम उपलब्ध भएको शिर्षक	जम्मा तालिम दिन
१	सावित्रा माफी	मानेभन्ज्याङ्ग ७, माफीगाउँ	साक्षर	बाखापालन सम्बन्धी श्रोत व्यक्ति	बाखापालन	५ दिनको तालिम
२	राम प्रसाद राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवू	साक्षर	बाखापालन सम्बन्धी श्रोत व्यक्ति	बाखापालन	५ दिनको तालिम
३	भीम बहादुर थापामगर	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	बाखापालन सम्बन्धी श्रोत व्यक्ति	बाखापालन	५ दिनको तालिम
४	देवु राज राई	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
५	इच्छा राई	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
६	तिर्थ बहादुर राई	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केतुके	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
७	चन्द्र बहादुर मगर	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
८	सूर्य ब. राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवू	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
९	मुसले राई	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
१०	टोप ब. राई	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
११	नवीन राई	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
१२	तोरण बहादुर मगर	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
१३	डिल कुमारी मगर	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
१४	मोती राज राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवू	साक्षर	अगुवा कृषक	साना सिंचाई कार्यक्रम	५ दिनको तालिम
१५	भोलानाथ आचार्य	मानेभन्ज्याङ्ग ७, मोलुड. दोभान	एस.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का., बाखा, तरकारी	३५ दिन तथा ७ दिनको तालिम
१६	ओम प्रसाद दाहाल	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	एस.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
१७	वर्षा थापा मगर	मानेभन्ज्याङ्ग ८, राघवपुर	उच्च	अगुवा कृषक	अदुवा	७ दिनको

			मा.वी.			तालिम
१८	डिल बहादुर अधिकारी	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
१९	कृष्ण बहादुर श्रेष्ठ	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
२०	भीम बहादुर राई	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
२१	याम बहादुर अधिकारी	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
२२	कोयल राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवूं	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का.	७ दिनको तालिम
२३	नारायण प्रसाद राई	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केतुके	वि.ए.	अगुवा कृषक	ग्रा.प.स्वा.का., बाखा, तरकारी, फलफुल नर्सरी	७ दिनको तालिम
२४	डन्ड सिं राई	मानेभन्ज्याङ्ग ५, थाक्ले	वि.ए.	अगुवा कृषक	बाखापालन	७ दिनको तालिम
२५	मान ब. राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवूं	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	सुन्तला	७ दिनको तालिम
२६	डिक बहादुर राई	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	तरकारी उत्पादक कृषक	७ दिनको तालिम
२७	भीम बहादुर राई	मानेभन्ज्याङ्ग १, वाक्सा	साक्षर	अगुवा कृषक	टमाटर उत्पादक कृषक	७ दिनको तालिम
२८	मन ब. राई	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उवूं	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	सुन्तला	७ दिनको तालिम
२९	भवीन कुमार राई	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक	बंगुरपालन	७ दिनको तालिम
३०	मोहन ब. थापा	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	साक्षर	अगुवा कृषक	तरकारी उत्पादक कृषक	७ दिनको तालिम
३१	कुन्ता अधिकारी	मानेभन्ज्याङ्ग ७, टोक्सेल	एस्.एल.सी.	अगुवा कृषक, समूह अध्यक्ष	तरकारी उत्पादक कृषक	७ दिनको तालिम
३२	यूवा माया मगर	मानेभन्ज्याङ्ग ८, राघवपुर	आई.एड.	अगुवा कृषक, समूह अध्यक्ष	मकै तथा अदुवा खेती	७ दिनको तालिम
३३	भीम ब. थापा	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	साक्षर	अगुवा कृषक	बंगुरपालन	७ दिनको तालिम

४.३.८ मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकामा रहेका कृषि तथा पशुपालन श्रोत केन्द्रहरूको बिबरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	उद्देश्य	कैफियत
१	एन.आर.अर्गानिक फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल नर्सरी	कफी, सुन्तला बिरुवा उत्पादन
२	बागपाईला कृषि तथा पशुपालन फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, विशालटार	किबी, तथा बंगुर फार्म	किबी उत्पादन/बिक्री वितरण तथा बंगुरका पाठापाठी बिक्री
३	सगरमाथा एग्रो सेन्टर	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल नर्सरी	हाईटेक नर्सरी
४	ए.एम.टि. कृषि तथा पशु विकास फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल उत्पादन	
५	शिवम् कृषि फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग २, वाक्सा	कृषि फार्म	
६	पवित्रा बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री
७	डि.वि.आर. बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री
८	आचार्य बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, मोलुडदोभान	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री

कृषि शाखा मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

४.३.९ सिँचाइ सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा साना र मध्यम खालका सिँचाइहरू सञ्चालित छन् । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार १,२,३,४, ५ र ९ वडाहरूमा मात्र सिँचाइको तथ्याँक उपलब्ध भएको र यसमा मुख्यतया १९ वटा सिँचाइ आयोजना रहेका छन् । भने १६ वटा सम्पन्न भई सकेका रहेछन् साथै ३ वटा निर्माणधिन अवस्थामा रहेको देखिन्छ । यसका लाभान्वित घरधुरी करीव ५४४ जति रहेको छ । गाउँपालिकामा भएका सिँचाइहरूको विवरण तालिका नं. ३६ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं. ३६ : सिँचाइ सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सिँचाइको नाम	वडा नं.	लम्बाइ किमी	उपभोक्ता घरधुरी	पुर्वाधार किसिम
१	कोप्सेपु	२	१।४६	२५	कुलो
२	भञ्ज्याङ खोला	४	१।३५	६३	कुलो
३	कोचेव कुलो	४	१।७२	३१	कुलो
४	फक्ते कुलो	४	१।०७	३०	कुलो
५	सोबिदर कुलो	४	१।२	२३	कुलो
६	सुदे डेबिटहन दुसेनी खोला	९	३।८५	२२	कुलो
७	ढेलेम खोला	५	०।८७	३०	कुलो
८	रिफिन खोला	५	२।१५	५१	कुलो
९	डेव खोला	३	१।५२	३२	कुलो
१०	मसर खोला	३	१।२	४८	कुलो
११	बिल्यान्दु खेत कुलो	१	०।४३	२६	कुलो
१२	मसा खोला सिरन कुलो	२	२।०२	३९	कुलो
१३	सिकपु कुलो	९	१।६१	२६	कुलो
१४	सलाम कुलो	१	१।४५	३८	कुलो
१५	सिम्खाखु घुम्दी सिरन कुलो	३	३।२९	३१	कुलो
१६	सोद कुलो	३	१।३३	२९	कुलो
१७	छ्याक खोला सिँचाइ योजना				निर्माणधिन अवस्थामा रहेको
१८	सिकापु पुछार कुलो सिँचाइ योजना				निर्माणधिन अवस्थामा रहेको
१९	छ्यांग खोला खाता सिँचाइ योजना				निर्माणधिन अवस्थामा रहेको
	जम्मा		२६।५२	५४४	

स्रोत: सामुदायिक सर्भेक्षण, २०७६

४.३.१० खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

खाद्यान्न बालीको रूपमा यस गाउँपालिकामा मुख्यगरी धान, मकै र गहुँ, उवा, फापर, तोरी रहेका छन् । धान, मकै र गहुँमा फरक फरक रोग र किराहरू लाग्ने गरेका छन् । कृषि विकास शाखाबाट प्राप्त विवरण अनुसार खान्द्यान्न बालीमा लाग्ने प्रमुख रोग र किराको विवरण तालिका नं. ३८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३८ :खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीराको विवरण

खाद्यन्न बाली	प्रमुख रोग	प्रमुख किरा
धान	ब्लास्ट, व्याक्टिरियल लिफ, खैरो थोप्ले, फेद कुहिने पातको फेद डडुवा, खैरा	रिट्ठे, ट्वाटी, किर्थो, गवारो, धानको काँडादार खपटे हिस्पा, फड्के, धानको पतेरो, पात बेरुवा, मिलिवग
मकै	पातमा लाग्ने डडुवा, घोगा कुहिने, कालो पोके, डाँठ कुहिने, ध्वासे,वेरुवा	फेद काट्ने किरा, खुम्रे किरा, फौजी किरा, गवारो
गहुँ	डडुवा रोग, खैरो सिन्धुरे, पँहेलो सिन्धुरे, काले पोके, गन्हाउने कालो पोके	किटकटे खपटे, लाही किरा, गुलावी गभारो
कोदो	पात काट्ने,विरुवा मर्ने,जरा कुहिने	खुम्ले किरा पतेरो,लाही,
फापर तोरी	लाहि लाग्ने,जरा कुहिने फुल तथा फल भर्ने	लाहीकिरा,कमिला

स्रोत : कृषि विकास शाखा, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

४.३.११ फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

फलफूल र तरकारी अन्तरगत विभिन्न प्रकारका फलफूल र तरकारीहरू यहाँ उत्पादन हुने गरेको छ । फलफूल र तरकारीमा लाग्ने धेरै जसो रोगहरू समान देखिएका छन् भने केही रोग कुनै एक प्रकारको फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने गरेको छ । त्यस्तै वाह्य परजीवी पनि केही समान र केही फरक पाइएका छन् । फलफुलमा प्रायजसो फल भर्ने तथा कुहिने र किरा (औसा) पर्ने रोग देखिएको छ भने तरकारीवालीमा खासगरी कुहिने, फलमा किरा लाग्ने , पतेरो लाग्ने जस्ता मुख्य समस्या देखिएको छ । यस गाउँपालिकाको कृषि विकास शाखाबाट प्राप्त विवरण अनुसार फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किराहरूको विवरण तालिका नं. ३९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३९ : फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा कीराको विवरण

बालीको प्रकार	फलफूल तथा	प्रमुख रोगहरू	वाह्य परजीवी
फलफूल	जुनार	फल सानैमा भर्ने, फल कुहिने, फेद	पतेरो
	कागती	फल सानैमा भर्ने, फल कुहिने	पतेरो
	सुन्तला, किवि, केरा	फल सानैमा भर्ने, फल कुहिने, फेद कुहिन, टुप्पा सुक्ने	पतेरो
तरकारी	आलु	रातो कमिला, जरा कुहिने, खराने	दुम्सी, रातो कमिला
	काउली	लाही, गुवा कुहिने, खराने	दुम्सी, मृग
	बन्दा	लाही, कुहिने, खराने	दुम्सी, मृग
	गोलभेडा	मोजाइक भाइरस,खराने,फलमा किरा लाग्ने	पुतली

४.३.१२ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

यस गाउँपालिकामा राँगा, भैंसी, गाई, गोरु, खसी, बाखा, कुखुरा जस्ता मुख्य घरपालुवा पशु तथा पन्छीहरू पाइन्छन् । यी पशु तथा पन्छीहरूमा फरकफरक खालका रोग, किरा तथा बाह्य परजीवीहरू लाग्ने गरेका छन् । पशुहरूमा नाम्ले, जुका, घुमाउने, छेरौटी, पट्के, उपियाँ जस्ता रोगहरू रहेका छन् भने पंक्षीहरूमा जुका, उपिया, ककसिड, रानीखेत र गम्वारो जस्ता रोगहरू अधिक देखिएको छ । पालिकाभित्र भेटनरी पसलको अभाव रहनु र समयमा उपचार नपाउनु पनि रोग वृद्धिको एउटा कारण देखिन्छ । यस गाउँपालिकाको पशुपंक्षी विकास शाखाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पशुपन्छीमा लाग्ने लाग्ने रोग तथा किराहरूको विवरण तालिका नं. ४० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४० : पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा कीराको विवरण

क्र.सं.	पशु तथा पन्छीको प्रकार	पशुमा लाग्ने प्रमुख रोग तथा कीराहरू	बाह्य परजीवीहरू
१.	राँगा/भैंसी	नाम्ले जुका तथा छेरौटे, थुनेलो, बाँभोपन, चचरे, पट्के	जुम्रा, किर्ना, लिखा, नाम्ले,
२.	गाई/गोरु	बाँभोपन, खोरेत, नाम्ले जुका, पट्के, थुनेलो, छेरौटे	जुम्रा, किर्ना, लिखा, नाम्ले
३.	खसी/बाखा/बोका र भेड, सुँगुर	पीपीआर, खोरेत, घुमाउने, नाम्ले जुका, छमासे,	उपियाँ, जुम्रा, नाम्ले
४.	स्थानीय कुखुरा	रानीखेत, कक्सिडियोशिस, जुका	उपियाँ, सुलसुले
५.	ब्रोइलर कुखुरा	रानीखेत, कक्सिडियोशिस, भोकाउने, जुका, सेतो छेर्ने, सी.आर.डी, कम्बरो	उपियाँ, सुलसुले

स्रोत : पशुपंक्षी विकास शाखा, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

४.३.१३ व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा ८ वटा व्यवसायिक रूपमा सम्बन्धित निकायमा दर्ता नविकरण भएका कृषि फर्म रहेका छन् । ती फर्महरूले फलफुल, तरकारी लगायत बस्तु पशुपंक्षि उत्पादन तथा प्रवर्द्धन गर्नेका साथै कृषि तथा पशु विकासमा महत्व पुर्ण भुमि रहेको छ । यस्ता फर्महरू अरू वडाहरूमा भए पनि व्यवसायिक फर्महरू वडा नं. १,२, ४,५ र ७ मा मात्र रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको पशुपंक्षी विकास शाखाबाट प्राप्त विवरण अनुसार व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ४१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४१ : व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	उद्देश्य	कैफियत
१	एन.आर.अर्गानिक फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल नर्सरी	कफी, सुन्तला बिरुवा उत्पादन
२	बागपाईला कृषि तथा पशुपालन फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ५, विशालटार	किबी, तथा बंगुर फार्म	किबी उत्पादन/बिक्री बितरण तथा बंगुरका पाठापाठी बिक्री
३	सगरमाथा एगो सेन्टर	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल नर्सरी	हाईटेक नर्सरी
४	ए.एम.टि. कृषि तथा पशु विकास फर्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली	एकिकृत तरकारी तथा फलफुल उत्पादन	
५	शिवम् कृषि फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग २, वाक्सा	कृषि फार्म	
६	पवित्रा बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग १, मोली	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री
७	डि.वि.आर. बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ४, केतुके	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री
८	आचार्य बाखा फार्म	मानेभञ्ज्याङ्ग ७, मोलुङ दोभान	बाखा फार्म	पाठापाठी तथा मासुको लागी खसी बोका बिक्री

स्रोत : पशुपंछी विकास शाखा, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

४.३.१४ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संशाधन

कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय उचित रूपमा सञ्चालन गर्न दक्ष मानव संशाधनको आवश्यकता पर्दछ । यसका लागि अगुवा किसान र तालिम प्राप्त ग्रामीण पशु तथा कृषि कार्यकर्ताहरू सम्बन्धित ठाउँमा नै हुनु पर्दछ । पशुपंछी विकास शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार जम्मा ३३ जना कृषि तथा पशु सेवा संग सम्बन्धित मानव संशाधन रहेको छ । पालिकामा व्यवसायिक अगुवा किसान ८ जना, सक्रिय कृषि कार्यकर्ता १९ जना र ग्रामीण पशु कार्यकर्ता ६ जना रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको पशुपंछी विकास शाखाबाट प्राप्त विवरण हो ।

४.३.१५ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण

कृषि तथा पशुपालन कार्यमा विभिन्न समूह तथा संस्थाहरू यस गाउँपालिकामा क्रियाशील रहेका छन् । सबै वडामा गरी ३३ वटा कृषक समूह रहेका छन् जसमा पशुपालन समूह , व्यवसायिक कृषि फर्म र कृषि फर्म रहेका छन् ।

स्रोत : कृषि तथा पशुपन्छी विकास शाखा, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

४.३.१६ हाटबजार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र साप्ताहिक हाट मानेभञ्ज्याङ्ग वजार वडा नं ५ र केतुके वजार वडा नं ४ मा रहेको तर सबै वजार केन्द्रहरूमा पूर्वाधारको अभाव रहेको छ । वर्षायाममा हाट वजारमा चहलपहल कम हुने र हिउदको समयमा बढि व्यापार व्यवसाय हुने गरेको पाइन्छ । हाट वजारका स्थानीय स्तरको कृषि उपजहरूको साथै बाह्य आयतित सामग्रीहरूको विक्री वितरण हुने गरेको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हाटबजार लाग्ने स्थान सम्बन्धि विवरण तालिका नं. ४२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ४२ : हाटबजार सम्बन्धी विवरण

कृषि वजार		
हाट बजार स्थलको नाम	वडा नं	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरु
मानेभञ्ज्याङ्ग हाटबजार	५	खुल्ल चोरी
केतुके बजार हाटबजार	४	खुल्ला चौरी

स्रोत: सामुदायिक सर्भेक्षण, २०७६

४.४ पर्यटन तथा धार्मिक विकास

४.४.१ पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका भित्र विभिन्न जातजातिहरूको बसोवास तथा विभिन्न संस्कार रीति रिवाज मान्ने भएकोले सोही अनुसारको देवी देवालय तथा मठमन्दीर गुम्वाहरू र मनोरन्जनको हिसावले उपयुक्त स्थानहरू रहेका छन् । ती स्थानहरू जहाँ पर्यटकहरू भित्रिने गर्दछन् यस्ता स्थानहरूको लागि गरिएको सामुदायिक श्रोत सर्भेक्षण अनुसार मुख्यतया ३२ वटा पर्यटकीय धार्मिक स्थानको मात्र तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ । सहायक पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरू पनि रहेका छन् तर मुख्य बढि पर्यटकको आवातजावत हुने स्थानलाई मात्र यसमा उल्लेख गरिएको छ । वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं १ मा २ वटा, वडा नं २ मा ४ वटा, वडा नं ३ मा ४ वटा, वडा नं ५ मा १ वटा, वडा नं ६ मा ६ वटा, वडा नं ७ मा ९ वटा, वडा नं ८ मा २ वटा र

वडा नं ९ मा १ वटा रहेको छ । यसरी पालिका भित्र रहेको मुख्य पर्यटकीय स्थलहरूलाई तालिका नं ४३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४३: पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

क्र.स.	स्थलको नाम	वडा नं	विशेषता (धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासीक, पर्यटकीय र अन्य)	वार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
१.	शिव मंदिर	वडा नं. ७ हर्कपुर	धार्मिक	१००
२.	चण्डिका देवी मन्दिर	वडा नं. ९ माधबपुर	धार्मिक	१२०
३.	श्री शिव मंदिर	वडा नं. ७ टोकसेल	धार्मिक तथा ऐतिहासिक	१००
४.	बिशोकर्म मन्दिर	वडा नं. ७ हर्कपुर	धार्मिक ऐतिहासिक	१००
५.	शिव पार्वती मन्दिर	वडा नं. ७ सातसल्ले	धार्मिक	१५०
६.	तिन्कन्या पन्चवोती मन्दिर	वडा नं. १ मोलि	धार्मिक	१५०
७.	शिव मन्दिर	वडा नं. ३ ऊबुँ	धार्मिक	१५०
८.	सलेवा पार्क	वडा नं. ३ ऊबुँ		२२५
९.	भीमसेनस्थान मन्दिर	वडा नं. ७ टोकसेल	धार्मिक	२००
१०.	श्री सरस्वती मन्दिर	वडा नं. ७ टोकसेल	साँस्कृतिक पर्यटकीय	१५०
११.	श्री कञ्चना देबि मन्दिर	वडा नं. ७ बिर्ताटोल	धार्मिक	१२०
१२.	शिव पार्वति	वाड न ७	धार्मिकस्थल	११०
१३.	श्री शिवपार्वती मन्दिर	वडा नं. ६ थाकले	धार्मिक तथा ऐतिहासिक	१२०
१४.	महेस्वरि देवि	वडा नं.-२ वाक्सा		१००
१५.	कालिका देबि मन्दिर	वडा नं. ६ थाकले		१२०
१६.	झाक्रि गुफा	वडा नं.- ६		२५०
१७.	शिद्ध धाम	वडा नं. ६		२२५
१८.	महादेव मन्दिर	वडा नं. ६		१२०
१९.	बिधा देबि मन्दिर	पंखु		११५
२०.	कालिका देबि	पंखु		१००

२१.	लिब्जु उपाे सामाथान	वाक्सा		२५०
२२.	महादेव मन्दिर	वडा नं. ६		१५०
२३.	शिव मन्दिर	सानो जुरे		११७
२४.	बौद्ध	उबुँ ३		२५०
२५.	चर्च	नेपाने		५०
२६.	शिव पार्वती मन्दिर	टोक्सेल ७		१००
२७.	बौद्ध धर्म	सानो जुरे ३		१५०
२८.	शिभ मन्दिर	वाक्सा २ ठुलाबारि		१५०
२९.	शिव मन्दिर	राघबपुर		१५०
३०.	भिम राज थानी	राघबपुर		१५०
३१.	मनकामना देवि	डुम्रिबाेट		१५०
३२.	शिव पार्वती	वडा नं. ५		१५०

४.४.४ प्रमुख प्राकृतिक स्थलहरु

यस गाउँपालिका प्राकृतिक रूपमा धनी रहेको छ । यहाँको मुख्य प्राकृतिक स्रोत भनेको बन जंगल तथा अग्ला डाँडाहरु हुन । ती मध्ये पर्यटकीय हिसाबले वडा नं. २ मा रहेको लिब्जु भुम्जु, सलेवा पार्क, सिद्धधाम लगाए सबैभन्दा मनोरम रहेको छ साथै लिब्जु भुम्जुबाट ओखलढूगा जिल्लाका ठाउँहरू लगायत तराईका धेरै जसो जिल्लाका ठाउँहरू समेत अवलोकन गर्न सकिन्छ ।

४.४.५ गुफा तथा पोखरीहरुको विवरण

यस गाउँपालिकामा मुख्यगरी १ वटा गुफाहरू रहेका छन् । यो गुफाहरूको धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्व छ ।

४.५ उद्योग, व्यापार तथा वैकिङ्ग

४.५.१ उद्योगहरुको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएर संचालनमा रहेका उद्योगहरुको संख्या २५ रहेको छ । जसमा करीव ५१.३५ लाखको कुल पूँजी रहेको छ । दर्ता गर्दाको अवस्थामा पेश गरेको विवरण अनुसार ४४ जना महिला

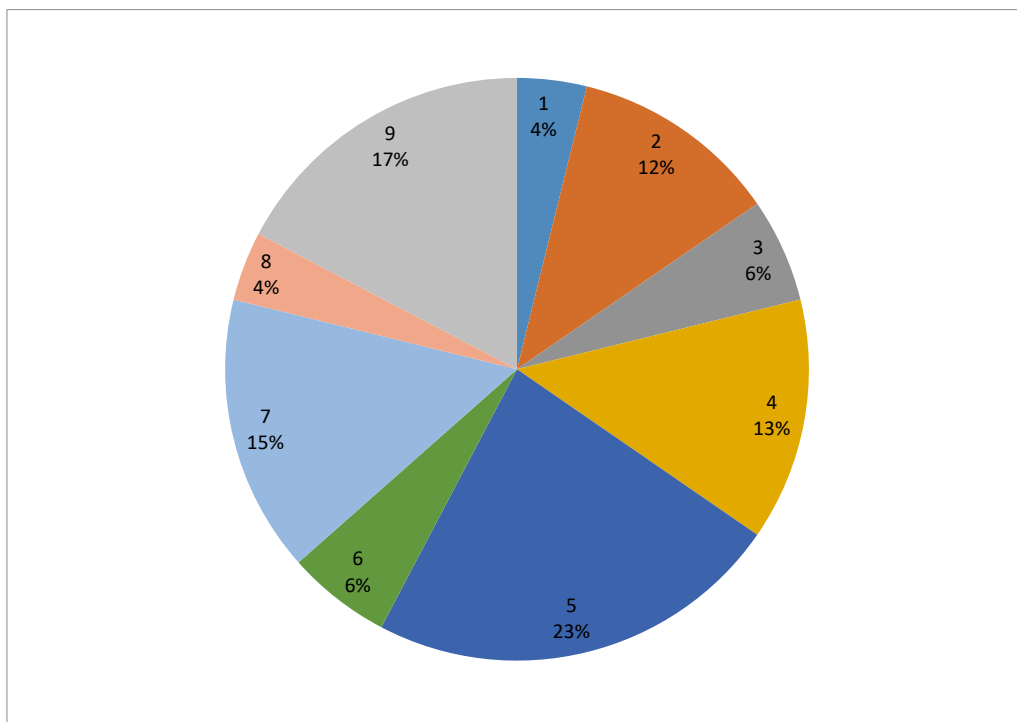
र १०८ जना पुरुष गरी १५२ जना व्यक्ति रोजगार भएको विवरण रहेको छ । वडागत रूपमा उद्योगको संख्या, कूल पूँजी र रोजगारको संख्या तालिका नं. ४४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४४ : उद्योगहरूको विवरण

वडा नं.	उद्योगको संख्या	कूल पूँजी (लाखमा)	रोजगारी		
			म.	पु.	जम्मा
१	२	६	३	५	८
२	२	३	०	३	३
३	२	२।७	१	२	३
४	३	५।८५	०	५	५
५	५	१५	३०	६०	९०
६	३	२।८	१	३	४
७	३	४	२	३	५
८	२	५	७	११	१८
९	३	७	०	१६	१६
जम्मा	२५	५१।३५	४४	१०८	१५२

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, ओखलढुंगा, २०७६

चित्र नं. २२: उद्योगमा रोजगारीको विवरण

४.५.२ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण

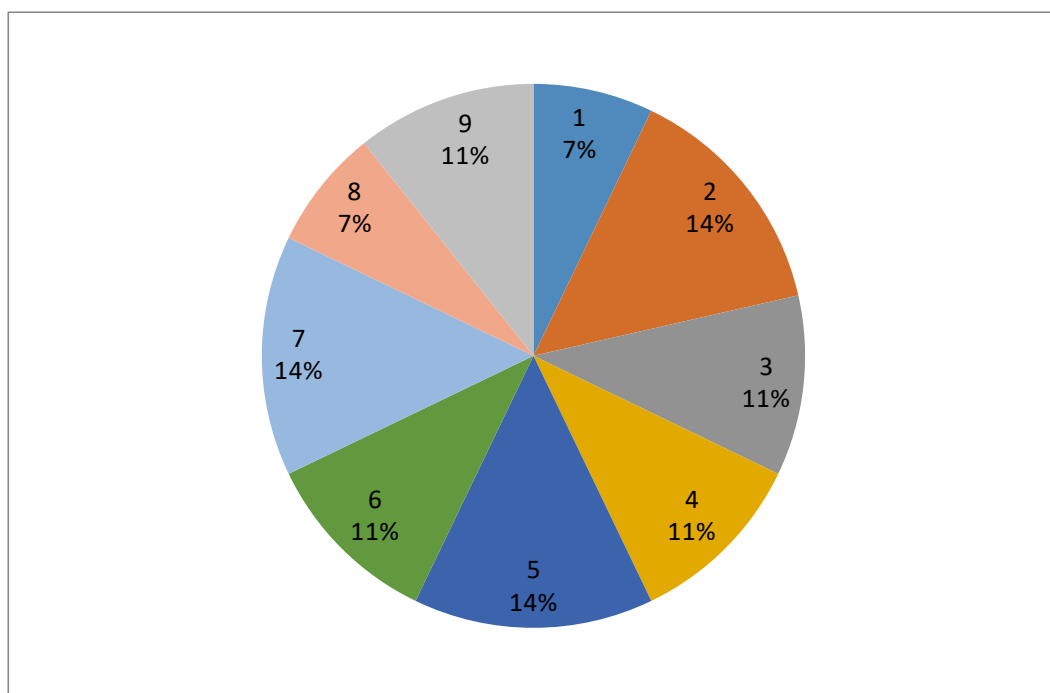
यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगहरूको संख्या २८ वटा रहेका छन् । जसमा १ करोड ४१ लाख २० हजार रुपयाँ कूल पूँजी रहेको छ । दर्ता गर्दाको अवस्थामा पेश गरेको विवरण अनुसार ३२ जना महिला र ५० जना पुरुष गरी ८२ जना व्यक्ति रोजगार भएका छन्, यसमा रोजगारदाताको आफ्नो परिवारले काम गरेको रूपमा जोडिएको छैन । वडागत रूपमा उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगको संख्या, कूल पूँजी र रोजगारको संख्या तालिका नं. ४५ मा छ ।

तालिका नं. ४५: उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगको संख्या	कारोवार रकम (वार्षिक लाखमा)	रोजगारी संख्या		
			म.	पु.	जम्मा
१	२	२८५	३	४	७
२	४	२६	४	६	१०
३	३	४५	२	३	५
४	३	१९	४	७	११
५	४	२४५	७	१३	२०
६	३	७	३	५	८
७	४	१७	२	३	५
८	२	५७	१	२	३
९	३	९	६	७	१३
जम्मा	२८	१४१२	३२	५०	८२

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, ओखलढुंगा, २०७६

चित्र नं. २३ : उत्पादनमूलक तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण

४.५.३ मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगको विवरण

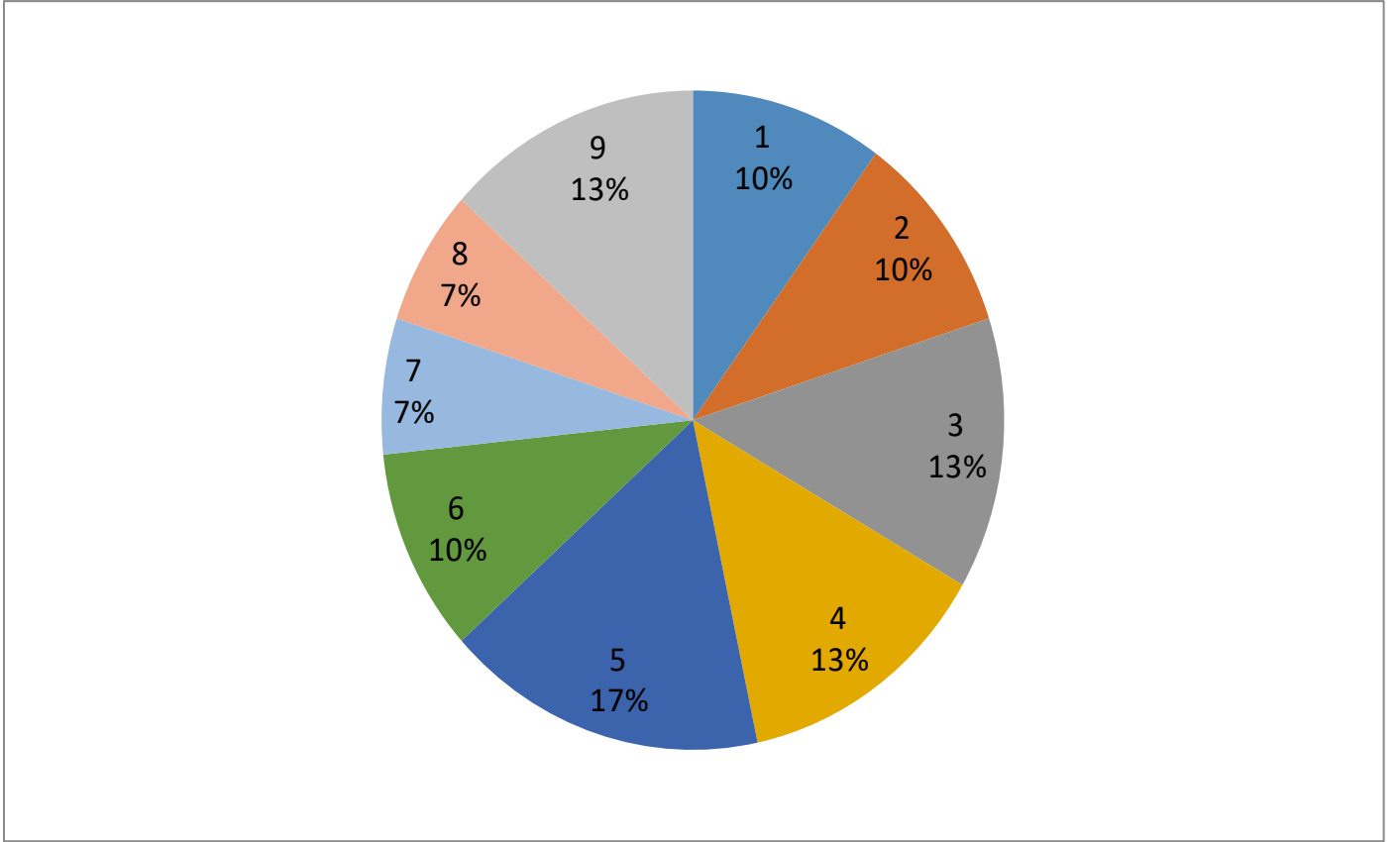
गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगहरूको संख्या ३२ वटा रहेका छन् । जसमा ४५ लाख ७० हजार रुपैयाँ कूल पुँजी रहेका छ । दर्ता गर्दाको अवस्थामा पेश गरेको विवरण अनुसार २२ जना महिला र ३८ जना पुरुष गरी ६० जना व्यक्ति रोजगार भएका छन् यसमा घरको व्यक्ति कामदारको रुपमा गणना गरिएको छैन । वडागत रूपमा उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगको संख्या, कूल पुँजी र रोजगारको संख्या तालिका नं. ४६ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४६: मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगको विवरण

वडा नं.	मिल तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योगको संख्या	कूल पुँजी	रोजगारी संख्या		
			म.	पु.	जम्मा
१	३	३०००००	२	१	३
२	३	६०००००	२	६	८
३	४	१२००००	१	४	५
४	४	४०००००	१	३	४
५	५	५०००००	२	४	६
६	३	३०००००	१	२	३
७	२	७०००००	१	१	२
८	२	२५००००	१	१	२
९	४	१४०००००	२	४	६
जम्मा	३२	४५७००००	१३	२६	३९

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, ओखलढुंगा, २०७६

चित्र नं. २४ : मील तथा प्रशोधन सम्बन्धि उद्योगमा रोजगारी अवस्था

४.५.४ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ९३ वटा व्यापार व्यवसायहरू दर्ता भएका छन् । वडागत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढि व्यापार व्यवसाय गर्ने वडा ५ वडा हो जहाँ २५ वटा साना तथा ठुला व्यवसायहरू रहेको छ भने यो पालिका रहेको र साप्ताहिक हाट लाग्ने क्षेत्र पनि हो । वडागत रूपमा व्यापार व्यवसायको अवस्था तालिका नं. ४७ मा छ ।

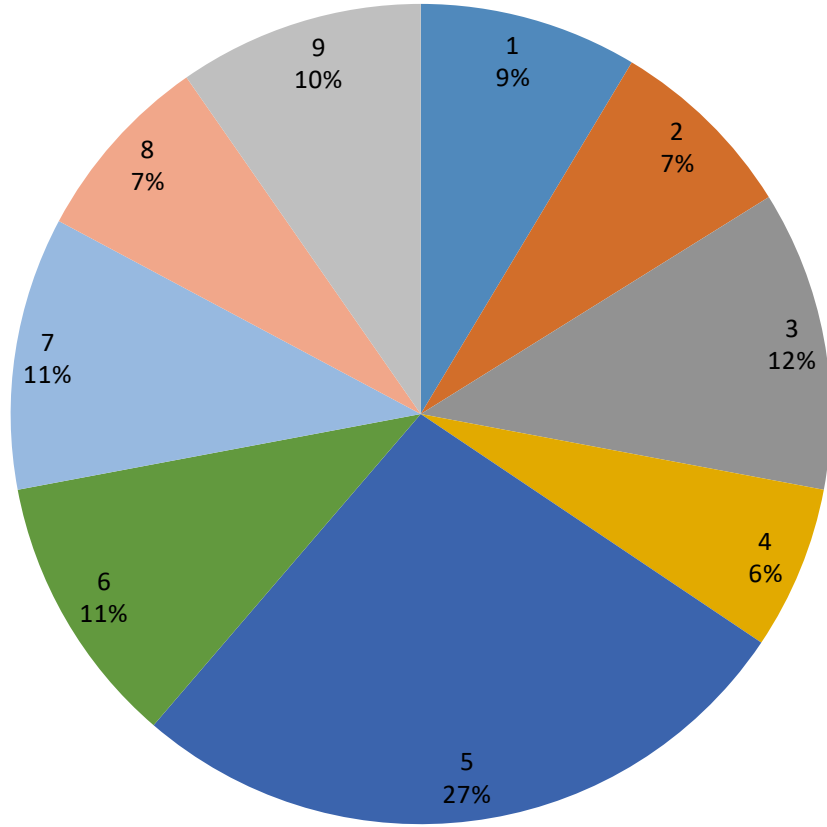
तालिका नं. ४७ : व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	व्यापार तथा व्यवसाय सं.	अनुमानित कारोबार
१	८	२८५००००
२	७	२४०००००
३	११	४५५०००
४	६	१८७००००
५	२५	५६९०००००

६	१०	४५००००
७	१०	४००००००
८	७	२२०६९०००
९	९	१२०००००
जम्मा	९३	९२९९४०००

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, ओखलढुंगा २०७६

चित्र नं. २५ : व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

४.५.५ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका तथा पहिचान भएका खानीहरु दुधकोशी, सुनकोशी साथै मुलुङ्ग खोला बाट केही निकसि हुने गरेको भेटिए पनि व्यवसायिक रुपमा दर्ता भएर संचालन नभएको पाइएको छ । जिल्लाको भौगर्भिक नक्साको आधार हेर्दा हुंगा खानीको बढी सम्भावना रहेको देखिन्छ भने खानीसम्बन्धी छुट्टै अध्ययन अवलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.५.७ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

४.५.७.१ बैंकको विवरण

यस गाउँपालिकाको वडा नं. ५ को मानेभञ्ज्याङमा राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, मुक्ति विकास बैंक र प्राइम बैंक शाखा कार्यालय र लक्ष्मी बैंको एक्टेन्सन काउन्टर रहेका छन् । चार वटै बैंक बाट रेमिट तथा अन्य कार्यालयको कारोवारहरु संचालन हुने गरेको छ भने यस क्षेत्रमा कारोवार गर्नको लागि टाढाको क्षेत्रबाट आउन जान २ देखी ३ घण्टासम्म लाग्ने भएकोले पालिकाको अर्को क्षेत्रको लागि पायक पर्ने गरी बैंकको स्थापना गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ । पालिकाभरी रहेका नागरिकहरुले यसै बैंकहरुबाट बैंकिङ्ग सेवाहरु पाएका छन् ।

४.५.७.२ सहकारी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र २०७६ साल भित्रमा जम्मा २५ वटा सहकारीहरु दर्ता भएको देखिन्छ । साथै त्यस मध्ये ९ कृषि सहकारी र १६ वटा वटा वचत सहकारी संस्थाहरु दर्ता भएको र आमासमुह तथा संञ्जाल ९४ वटा रहेको छ । ग्रामिण भेगमा आय आर्जन तथा व्यापार व्यवसाय गर्नको लागि यिनै बैंक तथा वित्तीय सहकारी संस्थाहरुबाट ऋणको प्रवाह हुने गरेको छ ।

४.५.७.३ बैंकमा पहुँच

यस गाउँपालिको ४७७६ घरधुरी मध्ये ३४ प्रतिशत घरधुरीको मात्र बैंकमा खाता रहेको छ भने ६५ प्रतिशत घरधुरीको बैंकमा खाता नभएको पाइयो । खाता नहुने महिला घरमुलीको प्रतिशत १४ रहेको छ । यसरी बैंक खाता नहुनेमा पुरुषको संख्या ५१.४२ रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तालिका नं ५९ मा र प्रतिशत तालिका नं ४८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४८: बैंकमा खाता हुने नहुने सम्बन्धी विवरण

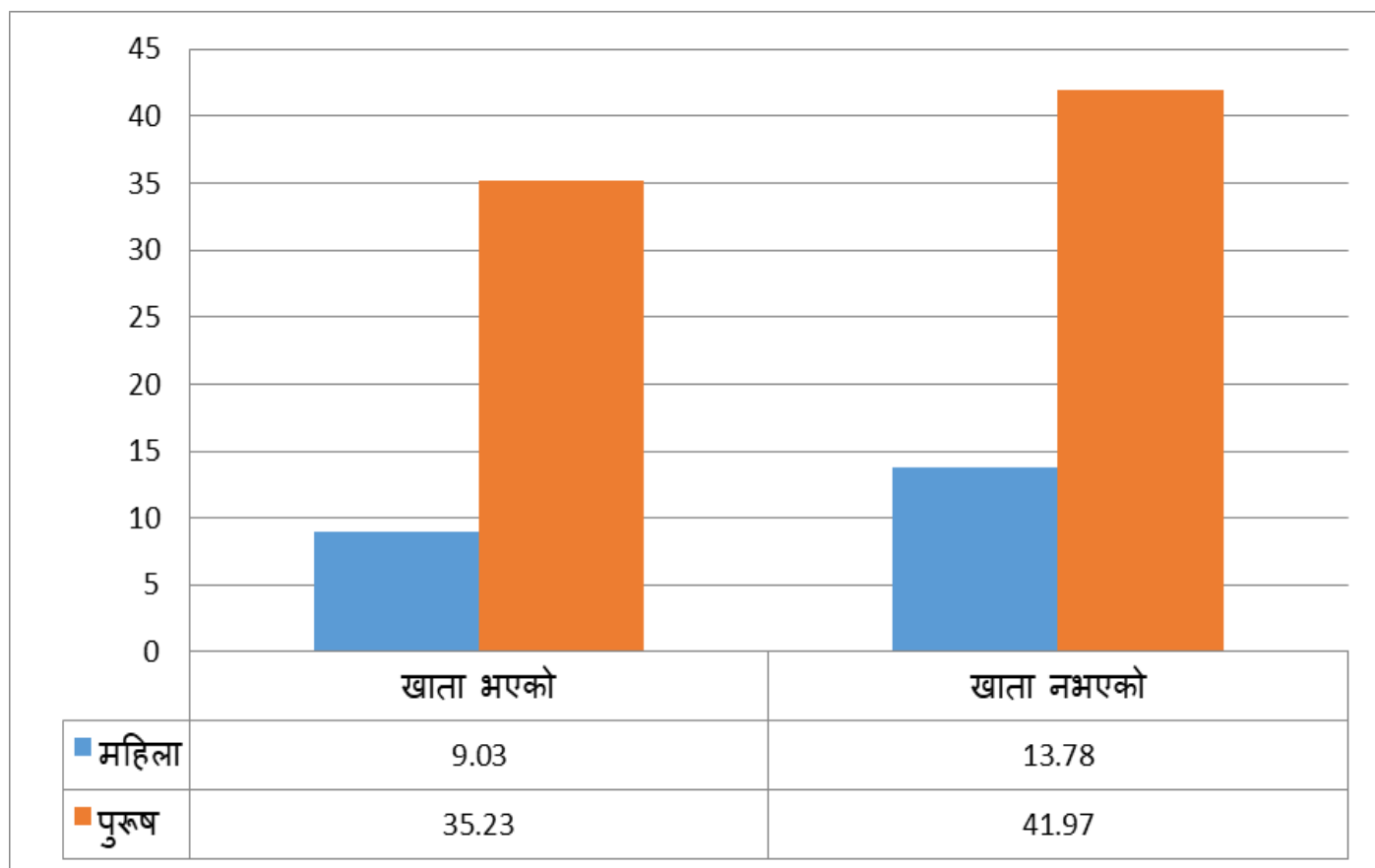
वडा नं.	बैंक खाता हुनेहरुको घरधुरी संख्या			बैंकमा खाता नहुने घरधुरीको संख्या			खाता हुने जम्मा	खाता नहुने जम्मा	कुल जम्मा
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			
१	५०	२०४	२५४	४४	१८०	२२४	२५४	२२४	४७८
२	५१	२४५	२९६	६२	१९९	२६१	२९६	२६१	५५७
३	१५१	३९३	५४४	८६	१६८	२५४	५४४	२५४	७९८
४	१२०	३००	४२०	१५०	११०	२६०	४२०	२६०	६८०
५	३०	१२०	१५०	१०३	३९७	५००	१५०	५००	६५०
६	३८	१४४	१८२	७३	३९९	३९२	१८२	३९२	५७४
७	११	१३७	१४८	२९	१८०	२०९	१४८	२०९	३५७
८	१०	९२	१२०	३६	१३३	१६९	१२०	१६९	२८९
९	१६	८८	१०४	११५	३४९	४६४	१०४	४६४	५६८
जम्मा	४३१	१६८२	२११३	६५८	२००४	२६६२	२११३	२६६२	४९५१
प्रतिशत	९१०३	३५१२	४४१३	१३१८	४२	५५१८	४४१३	५५१८	१००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

तालिका नं. ४९: बैंकमा पहुँच सम्बन्धी विवरण

विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा
खाता भएको	९१०३	३५१२३	४४१२५
खाता नभएको	१३१७८	४११९७	५५१७५
जम्मा	४४१२५	५५१७५	१००१००

चित्र नं २६: बैंकमा पहुँच सम्बन्धी विवरण प्रतिशतमा

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव विकास

५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण

५ वर्षभन्दा माथि उमेरका १६२८२ जना मानिसहरूमा १४३६३ जना अर्थात् ८८.२१ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् भने निरक्षर १९१९ जना अर्थात् ११.७८ प्रतिशत रहेको छ। सबैभन्दा बढि साक्षरता प्रतिशत वडा नं. १ मा र सबैभन्दा कम वडा नं. ५ मा रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाको साक्षरता सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ५० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ५०: पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण

वडा नं	साधारण लेखपढ (साक्षर)			पूर्व प्राथमिक (कक्षा १ भन्दा कम)			आधारभूत तह (कक्षा १ देखि ८)		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	१००	१४	११५	१४०	३९६	५३६	४२०	४२६	८४६
२	१२०	१४२	२६४	४२	३८	८०	२८४	२४३	५२७
३	१३०	१०५	२३८	३२	५५	८७	३१८	२७४	५९२
४	१२५	१७८	३०३	३४	५४	८८	३६१	४१७	७७८
५	२३७	१११	३५३	३१	३८	६९	१३९	१५८	२९७
६	१३५	१९५	३३६	५१	५७	१०८	४८३	४४९	९३२
७	१५७	१३४	२९८	६३	७१	१३४	४०४	३२८	७३२
८	१७६	१४६	३३०	२२	१५	३७	३५०	३२३	६७३
९	१३७	१९३	३३९	१००	१४३	२४३	४४२	३७०	८१२
जम्मा	१३१७	१२१८	२५३५	५१५	८६७	१३८२	३२०१	२९८८	६१८९

वडा नं	प्राविधिक एलएलसी			माध्यमिक तह (कक्षा ९ देखी)			स्नातक तह			स्नातकोत्तर तह			एमफिल र विद्यावारिधी		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१		२	२	४१२	३६७	७७९	३७	४२	७९	१०	३	१३		१	१
२				२५९	२३५	४९४	२३	१७	४०	९	६	१५			
३	२	१	३	२४५	२३५	४८०	५८	४८	१०६	१८	१८	३६	५	१	६
४	१		१	२५७	२८३	५४०	२०	२३	४३	७	१५	२२			
५		१	१	१२४	१२४	२४८	९	१२	२१		१	१			
६				२३५	१९७	४३२	१२	१०	२२	१	१	२	१		१
७	२२	१०	३२	२९१	२६८	५५९	३७	३२	६९	५	१०	१५	३	३	६
८	१	२	३	१७२	१५३	३२५	१७	२३	४०	५	३	८	१		१
९				७७	१०४	१८१	६	६	१२		२	२			
जम्मा	२६	१६	४२	२०७२	१९६६	४०३८	२१९	२१३	४३२	५५	५९	११४	१०	५	१५

घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

तालिका नं. ५१: पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण

विवरण	संख्या	प्रतिशत
साक्षर	१४३६३	९३।२
निरक्षर	१०४६	६।८

५.१.२ लैङ्गिक आधारमा साक्षरता

यस गाउँपालिकामा कुल साक्षरमध्ये महिला साक्षरता प्रतिशत ५०.१५ प्रतिशत रहेको छ भने पुरुष साक्षरता प्रतिशत ४३.०७ रहेको छ । कुल साक्षरतामध्ये पुरुषको तुलनामा महिला साक्षरता बढि देखिन्छ । यस्तै कुल निरक्षर मध्ये पुरुष निरक्षरताको प्रतिशत १.८४ र महिला निरक्षरता ४.९५ रहेको छ । निरक्षरताको हिसावमा महिलाहरूको प्रतिशत बढि रहेको छ । लैङ्गिक आधारमा यस गाउँपालिकाको साक्षरता सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ५२ मा प्रस्तुत छ ।

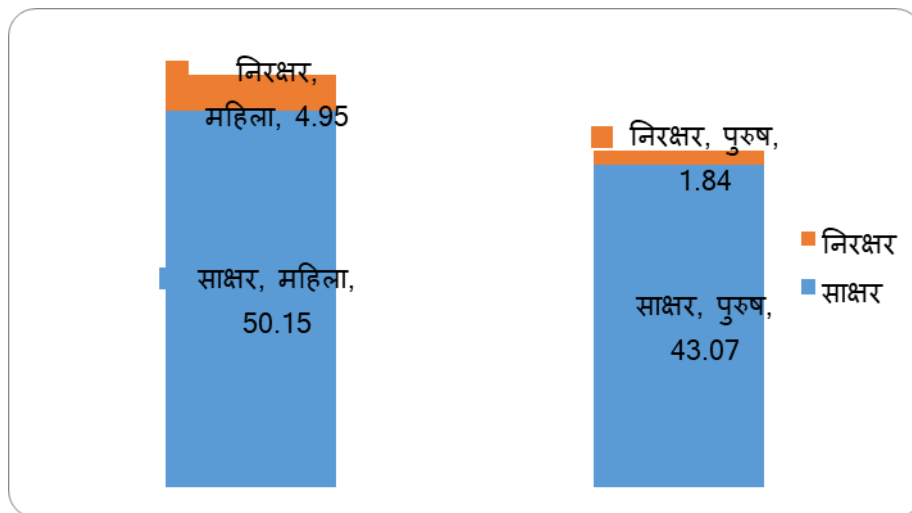
तालिका नं. ५२: लैङ्गिक आधारमा साक्षरता

वडा नं	साक्षर			निरक्षर		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	१०२२	१२५१	२२७३	९	१५	२४
२	६५७	६८१	१३३८	३७	९१	१२८

३	७०७	७३२	१४३९	२६	७३	९९
४	७०४	९७०	१६७४	४३	८१	१२४
५	५४०	७४५	१२८५	३२	६०	९२
६	८१८	९०९	१७२७	३०	१७६	२०६
७	८८२	९५६	१८३८	४८	९७	१४५
८	६४४	७६५	१४०९	२९	८८	११७
९	६६२	७१८	१३८०	३०	८१	१११
जम्मा	६६३६	७७२७	१४३६३	२८४	७६२	१०४६
प्रतिशत	४३।०७	५०।१५	९३।२१	१।८४	४।९५	६।७९

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं. ३१ : लैङ्गिक आधारमा साक्षरता

५.१.३ तहगत रूपमा शैक्षिक विवरण

यस गाउँपालिकाका जम्मा साक्षर व्यक्तिहरू मध्ये पनि तहगत रूपमा शैक्षिक विवरण यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । सामान्य लेखपढ गर्न नसक्ने निरक्षर २१८७ साथै सामान्य लेखपढ गर्न नसक्ने साक्षर व्यक्तिहरूको संख्या ३७९८ जना रहेका छन् । यसैगरी पुर्व प्रा.वि.तह उत्तीर्ण गर्ने २३०४ जना, आधारभुत तहमा ८५९५, प्राविधिक एसएलसीमा ७६७ जना , मा.वि.तह उत्तीर्ण गर्ने ७२५७ जना, स्नातक तह उत्तीर्ण गर्ने ८८९ जना स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण ६१९ जना र एमफिल र विद्यावारिधि गर्ने ४७ जना व्यक्तिहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको तहगत रूपमा शैक्षिक विवरण तालिका नं. ६४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तहगत रुपमा शैक्षिक विवरण

तालिका नं. ५३: तहगत रुपमा शैक्षिक विवरण

शैक्षिक स्तर	संख्या	प्रतिशत
आधारभूत तह (कक्षा १ देखी ८)	८५९५	३०।९४
एमफिल र विद्यावारिधी (पिएचडि)	४७	०।१७
पढाई शुरु नगरेको (नाबालक)	१५२५	४।७३
पूर्व प्राथमिक (कक्षा १ भन्दा कम)	२३०४	८।२९
प्राविधिक एलएलसी	७६७	२।७६
माध्यमिक तह (कक्षा ९ देखी १२)	७२४५	२६।१३
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	२१८७	७।८७
साधारण लेखपढ (साक्षर)	३९९८	१३।६७
स्नातक तह	८८९	३।२०
स्नातकोत्तर	६१९	२।२३
जम्मा	२८१७६	१००।००

स्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७६

५.१.४ विद्यालयको प्रकारगत विद्यार्थीहरूको विवरण

विद्यालयको प्रकार भन्नाले यहाँ सामुदायिक विद्यालय र संस्थागत विद्यालयलाई लिइएको छ । घरघुरी सर्भेक्षणबाट सामुदायिक विद्यालय र संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गरी रहेका विद्यार्थीहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ । हाल अध्ययनरत विद्यार्थी संख्यामध्ये ९३ प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका छन् भने ७ प्रतिशत मात्र संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत रहेको छ । सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालिकाको प्रतिशत ४९ प्रतिशत र बालकको प्रतिशत ५१ रहेको छ । यसरी हेर्दा सामुदायिक विद्यालयमा पढ्ने बालकको संख्या धेरै रहेको छ । संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालकको प्रतिशत पनि सामुदायिक विद्यालयमा पढ्नेको जस्तै प्रतिशत रहेको छ । बालिकाको संख्या ४९ प्रतिशत बालकको संख्या ५१ प्रतिशत नै रहेको छ । संस्थागत सर्भेक्षणबाट आएको तथ्याँक अनुसार विद्यालयको प्रकारगत रूपमा विद्यार्थीहरूको विवरण तालिका नं. ५४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५४ : विद्यालयको प्रकारगत विद्यार्थीहरूको विवरण

वडा नं.	सामुदायिक विद्यालयमा जाने बालबालिका संख्या			संस्थागत र गुठी विद्यालयमा जानेको संख्या			जम्मा		
	बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा
१	३५२	४७६	८२८	०	०	०	३५२	४७६	८२८
२	५५७	५३०	१०८७	०	०	०	५५७	५३०	१०८७
३	५२५	६५०	११७५	३७	६५	१०२	५६२	७१५	१२७७
४	४६९	५६३	१०३२	३९	६७	१०६	५०८	६३०	११३८
५	४७८	६८१	११५९	५६	८०	१३६	५३४	७६१	१२९५
६	३४६	४५८	८०४	०	०	०	३४६	४५८	८०४
७	२५८	२३१	४८९	०	०	०	२५८	२३१	४८९
८	१३३	१२९	२६२	०	०	०	१३३	१२९	२६२
९	३२८	४९०	८१८	०	०	०	३२८	४९०	८१८
जम्मा	३४४६	४२०८	७६५४	१३२	२१२	३४४	३५७८	४४२०	७९९८

स्रोत: शिक्षा शाखा मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

५.१.५ तहगत विद्यालयको विवरण

यस गाउँपालिकामा जम्मा ५१ वटा विद्यालयहरू छन् । जसमा प्रा.वि तहको २८ वटा, आधारभूत तहका ९ वटा, मा.वि तहको ८ वटा वटा वोडिङ्ग ४ वटा रहेका छन् । सवैभन्दा वढि ८ विद्यालय वडा नं ३ र ६ मा रहेको छ भने ६ वटा विद्यालय वडा नं १, २ र ४ मा रहेको छ । त्यसैगरी वडा नं ५ र ७ मा ५ वटा विद्यालय रहेको छ । यस गाउँपालिकाको विद्यालयको विवरण तालिका नं.५५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५५: विद्यालयको तहगत विवरण

वडा नं	प्रा वि	आ वि	मा वि	कलेज	बोर्डिंग	गुठी	जम्मा
१	५	०	१	०	०	०	६
२	४	०	१	०	१	०	६
३	६	१	१	०	०	०	८
४	३	१	१	०	१	०	६
५	१	२	१	०	१	०	५
६	६	१	१	०	०	०	८
७	२	१	१	०	१	०	५
८	२	१	०	०	०	०	३
९	१	२	१	०	०	०	४
जम्मा	३०	९	८	०	४	०	५१

स्रोत: शिक्षा शाखा मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

५.१.६ क्याम्पसको विवरण

यस गाउँपालिकाका कुनै पनि क्याम्पस रहेका तथ्याँक उपलब्ध उपलब्ध हुन सकेन

५.१.७ विद्यालय वाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरुको विवरण

घरधुरी सर्भेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकाकामा विद्यालय वाहिर रहेका बालबालिकाको तथ्याँक उपलब्ध हुन सकेन ।

तालिका नं. ५६: विद्यालयहरुको सङ्ख्यात्मक विवरण (शैक्षिक सत्र २०७६)

क्र. सं.	वडा नम्बर	प्राथमिक १-३	प्राथमिक १-५	संस्थागत	कुल	निम्नमाध्यमिक १-८			माध्यमिक १-१०		मावि १-१२	मावि उमावि	कुल विद्यालय
		सामुदायिक	सामुदायिक			सामुदायिक	संस्थागत	कुल	सामुदायिक	संस्थागत	उमावि	कुल	
											सामुदायिक		
१	मोली	२	३		५		०	०		०	१	१	६
२	वाक्सा	२	२	१	५		०	०		०	१	१	६
३	उँवु	३	२	१	६	१	०	१		०	१	१	८
४	केतुके		३		३	१	१	२		०	१	१	६
५	मानेभञ्ज्याङ	१			१	२	१	३		०	१	१	५
६	थाक्ले	३	२	१	६	१	०	१	१	०		१	८
७	टोक्सेल हर्कपुर	१	१	१	३	१	०	१		०	१	१	५
८	टोक्सेल राघवपुर	२			२	१		१		०		०	३
९	माधवपुर	१			१	२	०	२	१	०		१	४
कुल जम्मा		१५	१३	४	३२	९	२	११	२	०	६	८	५१

द्रष्टव्य : १. कुल प्रा.तह-३२, नि.मा.तह-११, मा वि.तह र उ.मा.तह- ८

२. उ.मा.वि. संख्या ६ मा.वि.हरु मै समावेश गरिएको,

३. विद्यालयमा आधारित ३३ र समुदायमा आधारित ४ गरी जम्मा ३७ वटा बाबिके रहेका

४. हालसम्म एउटा पनि क्याम्पस नरहेको । ३ वटा सामुदायिक सिकाई केन्द्र रहेका । १ वटा सिटिइभिटी बाट अनुमति लिई १५ महिने प्राविधिक जे.टि.ए.को पठनपाठन शुरु

तालिका नं. ५७: मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका ओखलढुंगामा हाल रहेका बाबिके, विद्यालय कर्मचारी तथा शिक्षकहरुको दरवन्दी राहत कोटाको तेरिज २०७७

सि.नं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कक्षा	बाबिके र विद्यालय कर्मचारी				दरवन्दी/राहत (प्रावि देखि साविक उमावि सम्म)												जम्मा शिक्षक संख्या (प्रावि देखि साविक उमावि)	
				बालबिकास कोटा		विद्यालय कर्मचारी		प्रा.वि.			नि.मा.वि.			मावि			साविक उमावि				
				समुदायमा आधारित	विद्यालयमा आधारित	लेखा कर्मचारी	विद्यालय सहयोगि	दरवन्दी	राहत	जम्मा	दरवन्दी	राहत	जम्मा	दरवन्दी	राहत	जम्मा	दरवन्दी	कोटा	जम्मा		
१	कालिका आ.वि. पंखु	मानेभञ्ज्याङ्ग ४	१८	१	१		१	३	२	५			०			०			०	५	
२	कालिका मा.वि. मोलीडाँडा	मानेभञ्ज्याङ्ग १	११२	१	१	१	१	४		४	४	४	१	२	३				०	११	
३	स्वर्णान्तराल आ.वि. कर्कल्यानी	मानेभञ्ज्याङ्ग ७	१८		१		१	३		३		३	३			०				०	६
४	धुसेनी आ.वि. धुसेनी	मानेभञ्ज्याङ्ग ४	१५		१		१	३		३						०				०	३
५	मनोरचना आ.वि. दुम्खिम	मानेभञ्ज्याङ्ग ९	१८		१		१	३	१	४						०				०	४
६	निकेतन मा.वि. माधवपुर	मानेभञ्ज्याङ्ग ९	११०		१	१	१	४	२	६		०	२	२		०				०	६
७	हर्कपुर मा.वि. हर्कपुरटार	मानेभञ्ज्याङ्ग ७	११२		१	१	१	५		५	४		४	२	२	४		१	१	१४	
८	मनकामना मा.वि. वाक्सा	मानेभञ्ज्याङ्ग २	११२	१	१	१	१	४	२	६		३	३		४	४				०	१३
९	मंगला आ.वि. फस्कू	मानेभञ्ज्याङ्ग १	१५		१		१	३		३						०				०	३
१०	महादेवस्थान मा.वि. हिलेपानी	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	११०		१	१	१	३	२	५		१	३	४		०				०	९
११	शिवदुती आ.वि. राघवपुर	मानेभञ्ज्याङ्ग ८	१८		१		१	३	३	६		०	०	०	०	०				०	६

१२	भगवती मा.वि. मानेभञ्ज्याङ्ग	मानेभञ्ज्याङ्ग ५	११२		१	१	१	४	१	५	६		६	५		५	१	१	२	१८
१३	राज्यलक्ष्मी मा.वि. बिजुवाथान	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	११२		१	१	१	५		५	५		५	४	१	५			०	१५
१४	भिमसेनस्थान मा.वि. केतुके	मानेभञ्ज्याङ्ग ४	११२		१	१	१	४	१	५	२	१	३	१	३	४			०	१२
१५	धिमिले आ.वि. धिमिले	मानेभञ्ज्याङ्ग ५	११८	१	१		१	३	२	५			०			०			०	५
१६	भीमआदर्श आ.वि. खचापु,	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	११५		१		१	३		३			०			०			०	३
१७	सानोजुरे आ.वि. सानोजुरे	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	११३				१	२		२			०			०			०	२
१८	जनज्योतिपंचावती आ.वि.	मानेभञ्ज्याङ्ग १	११५		१		१	३		३			०			०			०	३
१९	दिपज्योती आ.वि वाखे	मानेभञ्ज्याङ्ग १	११५		१		१	३		३			०			०			०	३
२०	जनहित आ.वि. लुकुवापानी	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	११५		१		१	४		४			०			०			०	४
२१	धुसेनी आ.वि. आहाले	मानेभञ्ज्याङ्ग ४	११५		१		१	३		३			०			०			०	३
२२	जनता आ.वि. थाक्ले	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	११८		१		१	३	२	५	०	०	०	०		०			०	५
२३	देवीस्थान आ.वि. उदयपुर	मानेभञ्ज्याङ्ग ५	११८		१		१	३	१	४			०			०			०	४
२४	ठुलोजुरे आ.वि. कालिकास्थान	मानेभञ्ज्याङ्ग ४	११५		१		१	३	१	४			०			०			०	४
२५	रिचुवा आ.वि. रिचुवा	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	११३		१		१	२	०	२			०			०			०	२
२६	मनोकामना आ.वि. माफिटार	मानेभञ्ज्याङ्ग ७	११३				१	२		२			०			०			०	२

२७	कालिका आ.वि. भालुखोला	मानेभञ्ज्याङ्ग ८	१३				१	१	१	२					०			०	२
२८	समाजसेवा युवा आ.वि. जाक्मा	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	१३				१	२		२					०			०	२
२९	विद्याकालिका आ.वि. तिल्पुडडाँडा	मानेभञ्ज्याङ्ग ९	१८		१		१	२	३	५		१	१					०	६
३०	महाकालीस्थान आ.वि. आरुवोट	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	१३				१	१	१	२					०			०	२
३१	कृषेपु आ.वि. कृषेपु, वाक्सा	मानेभञ्ज्याङ्ग २	१५		१		१	१	२	३					०			०	३
३२	पञ्चकन्या आ.वि. लाफे वाक्सा	मानेभञ्ज्याङ्ग २	१५		१		१	२	१	३					०			०	३
३३	शहीदस्मृती आ.वि. सातसल्ले	मानेभञ्ज्याङ्ग ७	१५				१	३		३					०			०	३
३४	देवी आ.वि. खेतिघर	मानेभञ्ज्याङ्ग ९	१३				१	२		२					०			०	२
३५	दुधकौशिका आ.वि. सोक्माटार	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	१५		१		१	१	२	३					०			०	३
३६	सुनकोशीजन आ.वि. हिलेपानी	मानेभञ्ज्याङ्ग ६	१५				१	२	२	४					०			०	४
३७	महाकाली आ.वि. खाटाजेरे मोली	मानेभञ्ज्याङ्ग १	१३				१	१	१	२					०			०	२
३८	सन्देश आ.वि. आहाले उँबु	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	१३		१		१		२	२					०			०	२
३९	जनकल्याण आ.वि. कोल्बोटे उँबु	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	१८		१		१	०	३	३					०			०	३
४०	सरस्वती आ.वि. कृम्लिड	मानेभञ्ज्याङ्ग ८	१३				१		२	२					०			०	२
४१	सिद्धस्थान आ.वि. रिचुवा	मानेभञ्ज्याङ्ग ५	१३				१	०	२	२					०			०	२

४२	जानकी आ.वि. गुर्वागाउँ, उँबु	मानेभञ्ज्याङ्ग ३	१३				१	०	२	२			०			०			०	२
४३	महाकाली आ.वि. ध्याम्दालु वाक्सा	मानेभञ्ज्याङ्ग २	१३		१		१	०	१	१			०			०			०	१
४४	सिलवन्ती आ.वि. सिम्पानी वाक्सा	मानेभञ्ज्याङ्ग २	१३		१		१	०	२	२			०			०			०	२
४५	ईश्वरी आ.वि मोली	मानेभञ्ज्याङ्ग १	१३				१	१	०	१			०			०			०	१
	जम्मा			४	३३	८	४५	१०४	४७	१५१	२२	१३	३५	१३	१२	२५	१	२	३	२१४

५.१.१० विद्यालयको भौतिक अवस्था

पूर्वाधारयुक्त विद्यालय हुन धेरै प्रकारका भौतिक संरचनाहरूको आवश्यक हुन्छ । यस गाउँपालिकामा सबै प्रकारका गरी ५१ वटा विद्यालयहरूमा आधारभूत रूपमा आवश्यक पूर्वाधारहरूको अवस्थाको जानकारी सङ्कलन गरिएको छ । त्यसैगरी २९ वटा विद्यालयमा चर्पीको सुविधा भएको तर १० वटामा यो सुविधा छैन । यस्तै २७ वटा विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा रहेको तर १२ वटामा खानेपानीको सुविधा छैन । हात धुने सुविधा भएको विद्यालय संख्या २७ वटा र नभएको १२ वटा रहेको छ । यसै गरी विद्यालयको पक्की भवनको संख्या ३१ वटा र कच्ची भवनको संख्या १०४ रहेको छ । त्यस्तै खेल मैदान भएको विद्यालयको संख्या २५ र नभएको १४ वटा रहेको छ । पुस्तकालय भएको ८ नभएको ३१, विज्ञान प्रयोगशाला भएको ९ र नभएको ३० वटा रहेको छ । विद्यालयमा भौतिक अवस्थाको विवरण तालिका नं. ६९ मा र विद्यालयमा उपलब्ध अन्य सेवा सुविधाको विवरण तालिका नं ५८ प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५८ : विद्यालयमा भौतिक अवस्थाको विवरण

वडा नं	चर्पी		खानेपानी सुविधा		हात धुने व्यवस्था	
	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको
१	४	२	४	२	४	२
२	६	०	५	१	३	२
३	६	२	५	३	५	३
४	६	०	३	३	३	३
५	५	०	३	२	२	३
६	६	२	६	२	६	२
७	३	२	३	२	३	२
८	२	१	२	१	२	१
९	४	०	३	१	३	१
जम्मा	४२	९	३४	१७	३१	१९

तालिका नं. ५९: विद्यालयमा उपलब्ध सेवा सुविधाको अवस्था

वडा नं	भवनको किसिम		खेल मैदान		पुस्तकालय		प्रयोगशाला	
	पक्की	कच्ची	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको
१	२	३	२	४	२	४	२	४
२	४	२	४	२	२	४	२	४
३	२	३	४	४	३	५	४	४
४	३	४	३	३	२	४	३	३
५	४	३	३	४	२	३	३	२
६	३	४	१	५	४	४	३	५
७	४	३	२	३	२	३	२	३
८	७	९	२	३	२	१	१	२
९	५	६	३	१	२	२	२	२
जम्मा	३४	३७	२४	२९	२१	३०	२२	२९

स्रोत: सामुदायिक सर्भेक्षण, २०७६

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

यस गाउँपालिकाको वडा नं. प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेका छन् । पनि बाँकी वडाहरुमा १/१ वटाको स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेको छ । पालिका भरीमा ९ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेको र ३९ जनाको कर्मचारी दरवन्दी रहेको छ । गाउँपालिकामा सामुदायिक सर्भेक्षण गरी ९ वटा वडामा रहेका वडा स्वास्थ्य चौकीहरुको विवरण तालिका नं. ६० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६० : स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा	स्वास्थ्य चौकीहरु	स्वास्थ्य संस्थाको ठेगाना	स्वीकृत दरवन्दी	उपलब्ध जनशक्ति
१	१	मोली	३	अपुरो
२	१	वाक्सा	६	अपुरो
३	१	उवा	४	अपुरो
४	१	केतुके	५	अपुरो
५	१	मानेभञ्ज्याङ्ग	३	अपुरो
६	१	थाक्ले	७	अपुरो

७	१	टोक्सेल	७	अपुरो
८	१	राघवपुर	४	अपुरो
९	१	माधवपुर	०	अपुरो
जम्मा	॥		३१	

स्रोत: सामुदायिक सर्भेक्षण, २०७६

५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

यस गाउँपालिका ९ वटै वडाहरूमा गरी जम्मा ११ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू रहेका छन् । ती स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी लगायतका जनशक्ति ४७ जना रहेका छन् । सामान्य चिकित्सक भन्दा माथि कुनै पनि चिकित्सक छैनन् । जसमध्ये सामान्य चिकित्सक ११ जना, हेल्थ असिस्टेन्ट ६ जना, अ.हे.व. १५ जना, अनमी १५ जना रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण तालिका नं. ६१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६१ : स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं	दरवस् दी संख्या	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
			विशेषज्ञ चिकित्सक	छैटौ तह हे.अ./ सि.हेय	पांचौ तह हे.अ./ सि.हेय	नर्स /सि अनमी छैटौ	अहेव चौथो	अनमी / सिअनमी चौथो /पांचौ	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	कैफियत
मोली	१	५	०	०	१	०	०	२	०	का.स .	करार अनमी १
वाक्सा	२	५	०	०	०	०	१	२	०	का.स .	करार अनमी १
उवुँ	३	५	०	०	०	०	१	२	०	का.स .	करार अनमी १
केतुके	४	५	०	१	१	०	०	२	०	का.स .	करार अनमी १
मानेभञ्ज्याङ्ग	५	५	०	०	०	१	२	१	०	का.स .	करार अनमी १
थाक्ले	६	५	०	०	०	०	१	२	०	का.स .	करार अनमी १
टोक्सेल	७	५	०	०	०	१	१	१	०	का.स .	०

राघवपुर	८	५	०	०	०	०	१	०	०		०
माधवपुर	९	५	०	०	०	०	१	२	०	का.स	करार अहेव १
जम्मा			०	११	६	०	१५	१५	०		०

स्रोत : स्वास्थ्य शाखा, मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

५.२.३ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

पालिका भित्र रहेका ०९ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट आ.व. २०७४/०७५ मा खोप तथा पोषण सम्बन्धी तथ्यांक लिइएको छ । जसअनुसार पालिकामा रहेका विभिन्न उमेर समुहका बालबालिकाको संख्या १२९४ मध्ये विसिजी खोप लगाउनेको संख्या ३४३, पेन्टाभायलेन्ट खोप लिएको संख्या ३१६, पोलियो तेश्रो पाउनेको संख्या ३५४, दादुरा रुवेला लिनेको संख्या ३२१, जापानिज इन्सेफलाइटिस लिनेको संख्या ४६४ र ५ वर्षमुनीका बालबालिकाहरुको वृद्धि अनुगमण गरिएकाको संख्या ४६४ रहेको छ तर कुपोषण भएको बालबालिका देखिदैन । यसरी तथ्यांक अनुसार बालबालिकालाई दिनु पर्ने सबै खोपहरुको मात्र दिन नसकेको देखिन्छ । खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण तालिका नं ६२ मा छ ।

तालिका न ६२: खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य संस्था	वडा नं	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या				
		१ वर्ष मुनीका	२ वर्ष मुनीका	५ वर्ष मुनीका	विसिजी	डि.पि.डि / हेबी तेश्रो	पोलियो तेश्रो	दादुरा रुवेला	जापानिज इन्सेफलाइटिस
मोली	१	७०	६०	३२	२०	३०	३०	३२	२२
वाक्सा	२	१५	१७	३५	२८	५१	५१	६५	५८
उवुँ	३	०	०	०	२८	४९	४९	४५	३८
केतुके	४	२५	३०	१८	१८	३८	३८	३६	४०
मानेभञ्ज्याङ्ग	५	२३	२३	८०	२७	४९	४९	६०	५०
थाक्ले	६	७७	२९	९०	७७	३९	३९	४६	३५
टोक्सेल	७	३८	९४	१०५	५१	६९	६९	५८	८७
राघवपुर	८	०	०	०	०	०	०	०	०
माधवपुर	९				११	२२	२२	३६	४२
जम्मा									

५.२.४ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण (खोप तथा जाँच)

स्वास्थ्यको अवस्था वारेमा जानकारी दिने एउटा मुख्य सूचकमध्ये सुरक्षित मातृत्व पनि एक हो । पालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट गत वर्ष भएको स्वास्थ्य सेवाहरुमा गर्भवति र प्रसुति गर्ने महिलाहरुको संख्या २०१ जना, टिटि खोप पहिलो लिने १५८ जना, दोश्रो खोप लिने १६३ जना, गर्भवतिको ४ पटक जाँच गर्नेको संख्या १८० जना रहेको छ । त्यस्तै गरी स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति गर्नेको संख्या १३८ जना र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा प्रसुति गराउनेको संख्या १२९ जना रहेको छ । जसको विवरण तालिका नं ६३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. :६३ खोप तथा पोषण सम्बन्धि विवरण

वडा नं	गत वर्षको गर्भवति/प्रसुति महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवति		गर्भावस्थाको ४ पटक जाँच गराउने सं.	प्रसुति भएको आधारमा गर्भवतिको संख्या		
		टि.टि.१ (पहिलो)	टि.टि.१२ (दोस्रो)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्षकर्मिको सहयोगमा	स्वास्थ्यकर्मिको अनुपस्थितिमा घरमा
१	२१	१६	१६	१३	१२	१४	०
२	४	०	०	४	४	४	०
३	२४	१३	१७	२५	२४	१२	०
४	२६	१९	१७	२९	२५	१४	०
५	१५	८	१४	२०	०	१५	०
६	२०	१५	१२	१७	१५	१२	०
७	९	७	७	९	९	९	०
८	५९	५८	५८	४३	२९	२९	०
९	२३	२२	२२	२०	२०	२०	०
जम्मा	२०१	१५८	१६३	१८०	१३८	१२९	०

५.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण (मृत्यु तथा परिवार नियोजन)

यस पालिकामा मातृत्व सम्बन्धी मृत्यु तथा परिवार नियोजनका तथ्यांकहरु सामुदायिक सर्भेक्षणवाट संकलन गरिएको हो जस अनुसार पालिकामा गत वर्ष जिवित नवजात शिशुको संख्या ११९ मध्ये मृत शिशुको संख्या ४ जना रहेको छ भने जन्मेको २८ दिनमा मृत्यु हुने शिशुको संख्या २ जना रहेको छ । यसैगरी परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला स्थायी गर्ने वन्ध्याकरण गर्नेको संख्या ६६ जना र अस्थायी साधन प्रयोग गर्नेको संख्या २७२ रहेको छ, यस्तै स्थायी परिवार नियोजन गर्ने पुरुषको संख्या २६ जना र अस्थायी परिवार नियोजन गर्नेको संख्या ७४ रहेको छ । सुरक्षित मातृत्व र पोषणको लागी स्वयंसेवक रुपमा दिनरात खट्ने महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको संख्या पालिका भित्र १०४ जना रहेको छ । यस सम्बन्धी विवरण तालिका नं ७५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७५: सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण (मृत्यु तथा परिवार नियोजन)

वडा नं	गर्भावस्था, प्रसूति, अवस्था, सुत्केरीपछिको ६ हप्ताभित्र मृत्यु भएका महिला	जिवित नवजात शिशु	मृत नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका
					महिला		पुरुष		
					स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१	०	१०	०	०	०	०	०	०	६
२	०	२	२	१	०	०	०	०	७
३	०	२४	१	०	५	५४	९	१८	९
४	०	२६	०	०	३	४०	१७	१०	९
५	०	२०	०	०	५८	०	०	०	११
६	०	१०	०	०	०	०	०		४
७	०	९	१			१३८		४	२०
८	०	२९		१		४०		४२	२०
९	०	९							१८
जम्मा	०	११९	४	२	६६	२७२	२६	७४	१०४

५.२.७ विरामी भए नभएको अवस्था

विगत १ वर्षको अवधिभित्र स्वास्थ्य संस्थामा प्राप्त सुचना अनुसार दीर्घ रोगीको संख्या कुनै न कुनै रोग वा घटनाबाट ३२ जना सामान्य रोगीको संख्या ४० जना र बाँकी १६२१० जना मानिसहरू विरामी भएका छैनन् अर्थात् ०.४४ प्रतिशतमा नागरीक यस पालिकामा विरामी अवस्थामा रहेको र ९९.५६ प्रतिशत नागरीकहरू विरामी नभएको अवस्थामा रहेको छ। यस गाउँपालिकामा विगत १ वर्षभित्र विरामी भए वा नभएको अवस्था तालिका नं. ७७ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ७७ : विरामी भए नभएको अवस्था

वडा न	दीर्घ रोगी	सामान्य रोगी	स्वस्थ	जम्मा
१	०	०	२३५१	२३५१
२	१९	१६	१५३०	१५६५
३	७	१२	१६०३	१६२२
४	०	०	१९१३	१९१३
५	४	२	१४३१	१४३७
६	०	१	२०७२	२०७३
७	२	७	२०५२	२०६१
८	०	०	१६२०	१६२०
९	०	२	१६३८	१६४०
जम्मा	३२	४०	१६२१०	१६२८२

५.२.९ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण आ. व. (२०७६/०७७)

यहाँ लाग्ने प्रमुख रोगहरुमध्ये सबै भन्दा बढि ज्वरो रहेको छ, भने दोश्रोमा भाडा पखाला, तेश्रोमा ग्याष्टिक रहेको छ । यस्तै गत वर्षमा रोगी तथा विरामीहरु ५६२० स्वास्थ्य संस्थामा आएका मध्ये २१३ जनालाई फलोअप गरिएको छ, भने २० जनालाई अन्त रेफर गरिएको छ । वडागत रुपमा विरामीको संख्या, उपचार भएको संख्या, फलोअप गरिएको संख्या, रिफर गरिएको संख्या र मृत्यु भएको संख्या सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ७९ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७९ : प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र सं	रोगको नाम	रोगी विरामी	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया					
२	भाडापखाला					
३	क्षयरोग टिबी					
४	उच्च रक्तचाप					
५	ज्वरो					
६	मुटुरोग					
७	ग्याष्टिक					
८	द्यम					
९	पाठेघर खस्ने					
१०	टाउको दुख्ने					
११	एचआइभी एड्स					
जम्मा						

स्रोत : वडा स्वास्थ्य चौकी, मानेभञ्ज्याङ्ग
गाउँपालिका

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ खानेपानी सुविधाको अवस्था

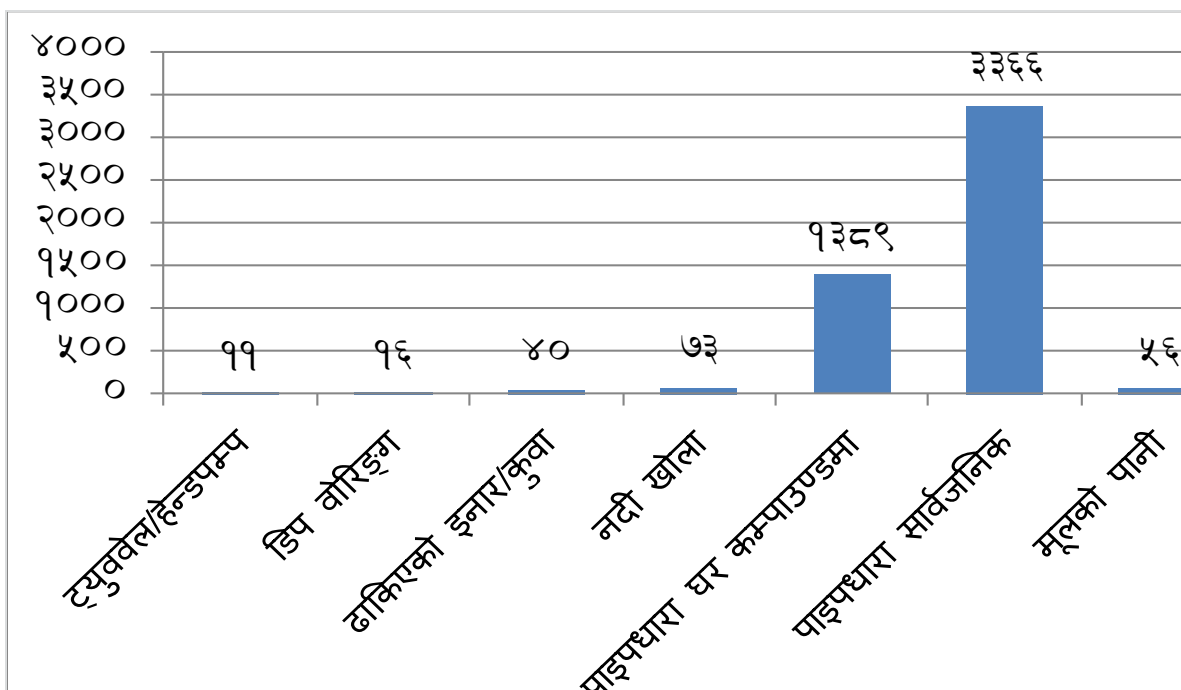
यस गाउँपालिकाका सबैभन्दा बढि ४२ प्रतिशत घरको कम्पाउण्डमा पाइपधारा भएको, सार्वजनिक पाइपधाराको पानीको प्रयोग गर्ने १९ प्रतिशत, मुलको पानी खानेहरुको प्रतिशत ३९ प्रतिशत र नदीखोलाको पानी प्रयोग गर्नेको प्रतिशत रहेको छ, संख्यागत रुपमा हेर्दा १६२६ घरधुरी घर कम्पाउण्डमा पानी रहेको छ, भने मुलको पानी खानेहरुको संख्या १५१३, सार्वजनिक धाराको पानी प्रयोग गर्ने ७२४, नदी खोलाको पानी

प्रयोग गर्ने २३ घर देखिएको छ । यस गाउँपालिकाको खानेपानी सुविधाको अवस्था तालिका नं. ८० मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८० : खानेपानी सुविधाको अवस्था

वडा	ट्युबवेल/ हेन्डपम्प	डिप वोरिङ्ग	ढाकिएको इनार/कुवा	नदी खोला	पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा	पाइपधारा सार्वजनिक	मूलको पानी	जम्मा
१	०	०	०	०	८	४७०	०	४७८
२	०	०	०	०	४९७	५७	३	५५७
३	२	०	७	१	४०४	३८४	०	७९८
४	२	१०	१०	३	२१	६३४	०	६८०
५	२	२	१०	३	१०१	५२६	६	६५०
६	१	०	०	०	२७०	३०३	०	५७४
७	०	०	०	६१	७९	१७५	४२	३५७
८	३	३	१०	५	९	२५४	५	२८९
९	१	१	३	०	०	५६३	०	५६८
जम्मा	११	१६	४०	७३	१३८९	३३६६	५६	४९५१

चित्र नं ३७ : खानेपानी सुविधाको अवस्था

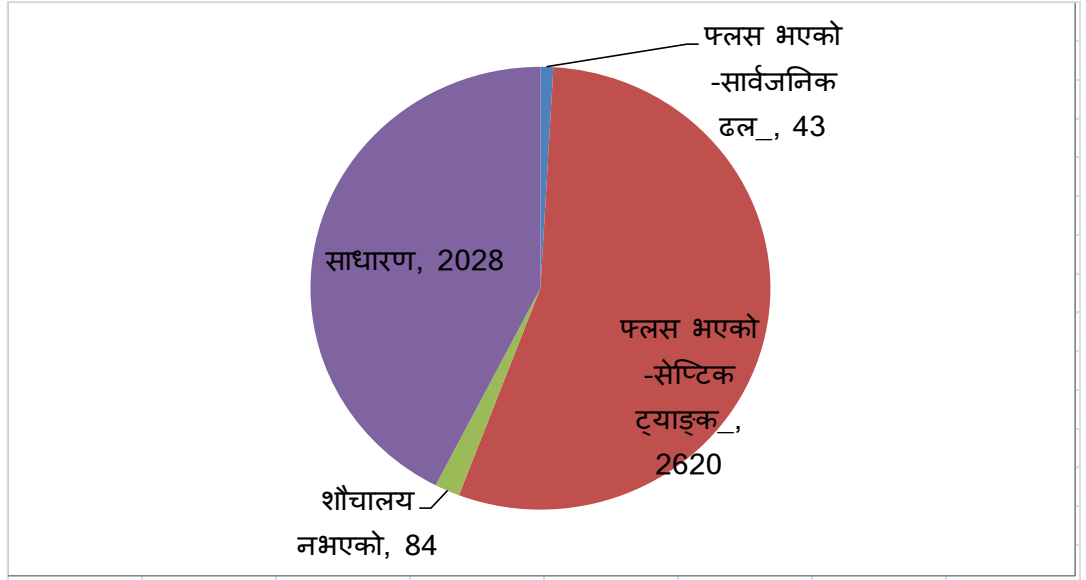
५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

यस गाउँपालिकामा शौचालय हुने घरधुरी ९७ प्रतिशत रहेको छ भने शौचालय नहुने ३ प्रतिशत घरधुरी रहेको छ । अझ फ्लस भएको सार्वजनिक ढल भएको १६७ घर अर्थात ४.३० प्रतिशत, फ्लस भएको सेफ्टी ट्याङ्की भएको २२६९ अर्थात ५८.३९ प्रतिशत, साधारण शौचालय १३२२ अर्थात ३४.०२ प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकामा शौचालय प्रयोगको अवस्था सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ८१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८१ : शौचालय प्रयोगको अवस्था

वडा	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	शौचालय नभएको	साधारण	जम्मा
१	२	३	५	४६८	४७८
२	०	६	१३	५३८	५५७
३	४	७८३	१	१०	७९८
४	१४	६२३	७	३६	६८०
५	५०	४९८	२०	८२	६५०
६	२	३९६	३८	१३८	५७४
७	१	२३६	१०	११०	३५७
८	१५	७८	१०	१८६	२८९
९	२	१५	५	५४६	५६८
जम्मा	९०	२६३८	१०९	२११४	४९५१
प्रतिशत	१।८२	५३।२८	२।२०	४२।७०	१००।००

चित्र नं ३८ : शौचालय प्रयोगको अवस्था

५.३.३ सार्वजनिक शौचालय

स्वास्थ्य तथा सरसफाइका लागि सार्वजनिक शौचालय अति आवश्यक विषय हो । यस गाउँपालिकामा गरिएको सर्भेक्षण अनुसार सार्वजनिक शौचालय रहेको पाइएन । यस गाउँपालिकाको वडा कार्यालयहरू र पालिका स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय र अन्य कार्यालयहरूमा रहेको बाहेक छुट्टै सार्वजनिक शौचालय छैन ।

५.३.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन

पालिकाको कार्यालय र मुख्य बजार क्षेत्रहरूको फोहर व्यवस्थापन गर्नको लागी केही प्रयासहरू भए पनि दीगो व्यवस्थापन हुन बाँकी रहेको छ। फोहर व्यवस्थापन गर्ने ल्याण्डफिल साइडको समयमा नै व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

५.३.५ ढल व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकाको साप्ताहिक हाट लाग्ने क्षेत्रमा ढलको निकासको कार्यहरू हुदै गरेको छ भने पालिका कार्यालय नजिकमा रहेको मुख्य बजार क्षेत्रका सडकहरूमा केही क्षेत्रमा ढल निकासको कार्यहरू संचालन भएको भए पनि अन्य मुख्य सडक र मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा ढलको आवश्यकता छ ।

५.६.३ स्थानीय चाडपर्वहरू

यस गाउँपालिकामा हिन्दू, बौद्ध, किराँत र क्रिश्चियन धर्मावलम्बी भएकोले यहाँका मानिसहरूले मनाउने चाडपर्वहरू पनि सोही अनुसार छन् । राईहरूले प्रायले किरात धर्म मान्ने गरेका छन् भने केहीले क्रिश्चियन

धर्म पनि मान्ने गरेका छन् । क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरुमा विश्वकर्मा जातिको पनि बाहुल्यता रहेको छ । यसैगरी शेर्पा र तामाङ्गले प्राय जसोले बौद्ध धर्म मान्ने गरेको पाइन्छ र अन्य जातजातिले मिश्रीत धर्म मान्ने गरेको पाइन्छ । यहाँका जातजातिले मान्ने धर्मको आधारमा यहाँको चाडपर्वहरु निर्धारण भएको पाइन्छ । यहाँका मानिसहरुले मनाउने गरेका चाडपर्व सम्बन्धी विवरण तालिका नं.९१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.९१ : स्थानीय चाडपर्वहरु

मनाइने चाडपर्व मेला तथा जात्रा	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासीक तथा मनोरञ्जन)	कैफियत
बुद्ध जयन्ती	गुम्वा	वैसाखे पुर्णिमा	धार्मिक	
जनै पुर्णिमा	घरघरमा	भाद्र पुर्णिमा	धार्मिक	
लहोसार	घर तथा गुम्वा	फागुन	धार्मिक	
दशै तिहार	घरघर तथा मन्दिर	असोज कार्तिक	धार्मिक ऐतिहासिक मनोरञ्जन	
बुद्ध जयन्ती	गुम्वा	वैसाखे पुर्णिमा	धार्मिक	
लहोसार	गुम्वा तथा घर	फागुन	धार्मिक	
चण्डी उधौली उभौली	विभिन्न धार्मिक स्थलहरु	वैसाख तथा मंसिर	धार्मिक तथा ऐतिहासिक	
क्रिसमस	चर्चहरु	पौष	धार्मिक	
तमु लहोसार	केतुके	पौष १५	धार्मिक	
ग्याल्बो लहोसार	केतुके	माघ फागुन	धार्मिक	
सोनाम लहोसार	केतुके	माघ फागुन	धार्मिक	
सोनाम लहोसार	केतुके	माघ फागुन	धार्मिक	
सोनाम लहोसार	केतुके	माघ फागुन	धार्मिक	
उधौली उभौली चण्डी	मानेभञ्ज्याङ्ग लगायत अन्य गाउँहरु	वैसाख मंसिर	धार्मिक तथा ऐतिहासिक	

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

परिच्छेद ६ वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ वन क्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण

भूउपयोग विवरणअनुसार मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकामा वनस्रोतमा निकै धनी देखिन्छ । घना वनक्षेत्र, झाडी बुट्यान तथा घाँसे क्षेत्रसमेत जोड्दा कुल भूभागको ५७ प्रतिशत (५०.१२ हेक्टर) जति वनक्षेत्र नै देखिन्छ । कुल वन क्षेत्रमध्ये ३७% जति क्षेत्रफल सामुदायिक वनले ओगटेको देखिन्छ । बाँकी मुख्य भूभाग निजी वन, सानो मात्रामा कबुलियती वन र क्रमशः सरकारी वन देखिन्छ । तर विशेष प्राविधिक विधि नअपनाइ तिनको अलग अलग क्षेत्रफल यकिन गर्न सकिने अवस्था छैन ।

६.१.२ मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूको दर्ता सहितको विवरण जनसंख्या

सि.न.	दर्ता नम्बर	सामुदायिक वनको नाम	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	बिधान दर्ता मिति	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	वन क्षेत्र अवस्थित स्थानिय तहको नाम	वडा नं	क्षेत्रफल (हे.)	आवद्ध घरधुरी
१	८४	बासलबोट	मोलि	७	12/6/2052	12/6/2052	मानेभञ्ज्यांग	१	८८१२६	१४८
२	१३५	गहते डुँडेबारी	मोलि	४	9/3/2054	9/3/2054	मानेभञ्ज्यांग	१	१५१२०	८४
३	३१९	ढाम्सेलु कृषि	मोलि	९	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	१	२१३६	६४
४	३२०	पाजामदीका	मोलि	८,९	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	१	११३७	३४
५	३२१	खिंकु	मोलि	९	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	१	८११०	३०
६	३२२	जागुरडाँडा	मोलि	१	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	१	१३५०	४८
७	३३७	तिनकन्या पञ्चवति देविथान	मोलि	२	1/15/2073	1/15/2073	मानेभञ्ज्यांग	१	०१४९	४३
८	४	भुमेथान	वाक्सा	८	3/15/2051	3/15/2051	मानेभञ्ज्यांग	२	१०१४	४३
९	५	कालीमाटी	वाक्सा	६	3/15/2051	3/15/2051	मानेभञ्ज्यांग	२	२१९५	६१
१०	३०५	लिब्जु	वाक्सा	६	3/31/2070	3/31/2070	मानेभञ्ज्यांग	२	१९१५०	१००
११	३२३	तपसे	वाक्सा	४,५	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	२	११३९	६८
१२	३२४	वनपाला	वाक्सा	३,५,६	3/31/2071	3/31/2071	मानेभञ्ज्यांग	२	४१९२	१२५
१३	३३०	सल्लेनी	वाक्सा	२	3/31/2072	3/31/2072	मानेभञ्ज्यांग	२	६७९१	९८
१४	३३१	मसारपाखा ठुलीगैरी	वाक्सा	१,९	3/31/2072	3/31/2072	मानेभञ्ज्यांग	२	१२५१६५	१८६
१५	८१	कोलबोटे गलन्जु	उर्बु	१	9/15/2052	9/15/2052	मानेभञ्ज्यांग	३	१११५६	२११

१६	१५१	तिनतले	उबुँ	१	3/15/2055	3/15/2055	मानेभञ्ज्यांग	३	१९१२३	१५६
१७	३५१	अहाले गैरी	उबुँ	४	10/17/2073	10/17/2073	मानेभञ्ज्यांग	३	६२१८५	२६४
१८	२७६	फोकुल	उबुँ	९	2067/3/32	2067/3/32	मानेभञ्ज्यांग	३	१२२१००	२८७
१९	३०३	धेमयोग	उबुँ	६	3/29/2070	3/29/2070	मानेभञ्ज्यांग	३	२६१४२	५७
२०	३०	भूमेथान मंगलबारे	केतुके	३	5/2/2051	5/2/2051	मानेभञ्ज्यांग	४	१२४१५०	१०७
२१	३७	भिमसेन महाकाली	केतुके	४	3/22/2052	3/22/2052	मानेभञ्ज्यांग	४	८२१८७	१२१
२२	९०	पम्पलु	केतुके	५	3/15/2053	3/15/2053	मानेभञ्ज्यांग	४	३६२१५०	३००
२३	१०१	थुम्की	केतुके	८	9/3/2053	9/3/2053	मानेभञ्ज्यांग	४	३०१४७	११५
२४	१६३	देविस्थान महिला	केतुके	३	12/1/2056	12/1/2056	मानेभञ्ज्यांग	४	६१६८	६१
२५	२०६	भंकु	केतुके	४	3/3/2059	3/3/2059	मानेभञ्ज्यांग	४	६२१८१	९९
२६	२३१	सुमित्रा कालीका देवी	केतुके	१,२	2/19/2062	2/19/2062	मानेभञ्ज्यांग	४	१८२१४३	३१२
२७	२५७	महाकाली	केतुके	२	3/31/2065	3/31/2065	मानेभञ्ज्यांग	४	९८१८७	७५
२८	२६९	डिप्सा	केतुके	३	3/31/2066	3/31/2066	मानेभञ्ज्यांग	४	१४१०३	७२
२९	१०२	महादेवस्थान	मानेभञ्ज्याङ्ग	६	9/3/2053	9/3/2053	मानेभञ्ज्यांग	५	६७४१५६	५७७
३०	१८८	धिमिले	मानेभञ्ज्याङ्ग	१,२,३,८	2058/2/30	2058/2/30	मानेभञ्ज्यांग	५	३२०१००	१७२
३१	२३३	वारासी	मानेभञ्ज्याङ्ग	५,१	3/14/2062	3/14/2062	मानेभञ्ज्यांग	५	१३८१९७	४२९
३२	२४९	उदयपुर	मानेभञ्ज्याङ्ग	५	3/25/2064	3/25/2064	मानेभञ्ज्यांग	५	८७१४०	३६१
३३	८३	भूतपानी	थाक्ले	१,२,३	10/10/2052	10/10/2052	मानेभञ्ज्यांग	६	१७३१८०	२९५
३४	१०३	सनदाने	थाक्ले	९	9/3/2053	9/3/2053	मानेभञ्ज्यांग	६	१७११७४	६३
३५	११२	थुम्की दुम्की	थाक्ले	५,८	1/5/2054	1/5/2054	मानेभञ्ज्यांग	६	१४२१८०	२५२
३६	११३	आहाले थाक्ले	थाक्ले	४	1/5/2054	1/5/2054	मानेभञ्ज्यांग	६	१६४१५५	४८
३७	१५७	धारापानी	टोक्सेल	३	3/3/2056	3/3/2056	मानेभञ्ज्यांग	७	५२१७२	१०३

३८	१७२	गैह्रा	माधवपुर	४	3/16/2057	3/16/2057	मानेभञ्ज्यांग	९	२६।२९	१५२
३९	१८०	बाघपाईले	माधवपुर	७	3/26/2057	3/26/2057	मानेभञ्ज्यांग	९	१७६।९२	१९२
४०	१९७	चण्डीस्थान	माधवपुर	१,२,३,४	3/24/2058	3/24/2058	मानेभञ्ज्यांग	९	८।०३	१३७
४१	२१०	साउनेपानी देविस्थान	माधवपुर	५,९	3/24/2060	3/24/2060	मानेभञ्ज्यांग	९	२३।२५	१५५
४२	२२५	घन्टापधरो	माधवपुर	२	6/27/2061	6/27/2061	मानेभञ्ज्यांग	९	१८।५०	१७६
४३	२२६	सालघारी	माधवपुर	२,४	10/12/2061	10/12/2061	मानेभञ्ज्यांग	९	१२।८०	१११
४४	२३२	चिलाउने	माधवपुर	४	2062/2/29	2062/2/29	मानेभञ्ज्यांग	९	९३।१८	१६८
४५	२५८	कुवापानी	माधवपुर	९	3/31/2065	3/31/2065	मानेभञ्ज्यांग	९	९।६८	२३
४६	२३८	डुडेमाले	टोक्सेल	२	3/6/2063	3/6/2063	मानेभञ्ज्यांग	७	२३।७३९	१५५
४७	२४२	सिमपानी हरियाटार	टोक्सेल	१	3/26/2063	3/26/2063	मानेभञ्ज्यांग	७	४६।१२६	२०५
४८	२४३	देउराली	टोक्सेल	३,६	8/29/2063	8/29/2063	मानेभञ्ज्यांग	७,८	१५।३८५	४०१
४९	३०६	त्रिशुली राताडाँडा महिला	टोक्सेल	५	3/31/2070	3/31/2070	मानेभञ्ज्यांग	८	६३।००	५१
५०	३०७	महादेव त्रिशुले	टोक्सेल	५	3/31/2070	3/31/2070	मानेभञ्ज्यांग	८	९।४।५६	५६
५१	३१३	राधवपुर	टोक्सेल	६,७,८	7/30/2070	7/30/2070	मानेभञ्ज्यांग	८	२२।२।७५	१९३
५२	३१४	दुमखिम देउराली	माधवपुर	५,६	3/24/2071	3/24/2071	मानेभञ्ज्यांग	९	३६।११	९४
५३	३१५	कालिका	माधवपुर	२	3/25/2071	3/25/2071	मानेभञ्ज्यांग	९	२।४३	२४
५४	३४२	सिद्धथान पाखो	माधवपुर	३	3/30/2073	3/30/2073	मानेभञ्ज्यांग	९	५।००	७३
५५	३४३	बोजेनी गैरा	माधवपुर	७	3/30/2073	3/30/2073	मानेभञ्ज्यांग	९	१।९९	८४

५०१२।४१ ७६६८।००

६.३ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण

विशेष गरी माथिल्लो पहाडी भूभागमा रहेको प्राकृतिक वन प्राकृतिक रूपमै संरक्षित छ । तल्ला भूभागमा रहेका सामुदायिक तथा कबुलियती वनहरु समुहबाट व्यवस्थित गरिएका छन् भने निजी वन जग्गाधनीहरुले व्यवस्थापन गरेका छन् । निजी वन व्यवस्थित रूपमा दर्ता र त्यसको उत्पादन व्यवसायिक रूपमा बिक्री हुन सकेको छैन । ती वनहरु प्रायः घरायसी तथा स्थानीय प्रयोजनका लागि बिक्री वितरण भएको अवस्था छ ।

६.३.१ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

६.३.२ महत्वपूर्ण जनावर तथा चराचुरुङ्गीको विवरण

यहाँ मुख्य जनावरहरु भालु, चितुवा, मृग, फ्याउरो, पाटेबाघ, हिँउ चितुवा, कस्तुरी मृग, हाब्रे, ब्वाँसो, ध्वाँसे चितुवा, सालक, चरी बाघ, बंदेल, हिँउ चितुवा, दुम्सी, सालक पाइन्छन् । यसैगरी चराचुरुङ्गीहरुमा डाँफे, मुनाल, कालिज, चिल, ढुकुर, चमेरो, चिवे, गौँथली आदि पाइन्छन् । यस पालिकाभित्र वन क्षेत्र अधिक भएको र उच्च क्षेत्र भएको कारण चिसो वातावरणमा पाइने अधिकाँस जनावर तथा चराहरु पाइने गर्दछ । यस्तै यस पालिकामा रहेको विभिन्न वनहरुमा बाहिरवाट आउने चराहरु र जनावरहरुको संख्या दिनानुदिन बढिरहेको पाइन्छ तर तिनको नाम पहिचान भइसकेको छैन ।

६.३.३ महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण

यस गाउँपालिकाको क्षेत्रमा पाइने मुख्य रूखहरु खोटे सल्लो, उत्तिस, कटुस, गोब्रे सल्ला, चिलाउने, भोजपत्र छन् । यसैगरी जडिवुटीमा चिराइतो, सुनाखरी, मजिठो, अल्लो, लोक्ता, अर्गेली, जटामसी, पाँच औँले, कुट्की, पदमचाल, विषमार, भ्याउ, धुपी, सुनपाती, वन लसुन, कुरिलो, निरमसी, अतिस, वन तरुल, सिलटिमुर, गुची च्याउ, पानी अमला, सतुवा, गुराँस, मफिटो, ऐंसेलु, चिराइतो, लेकाली सिस्नु, टिमुर, सुगन्धवाल, रुद्राक्ष, नागवेली, दालचिनी, लेमन ग्राँस, गुर्जो, पिपला, चुत्रो, रिठा, भीर मह र केही माथिल्लो भागमा यासाँगुम्वा, कुट्की, अलैंची आदि पाइन्छ ।

६.५.२ प्रकोप स्तरीकरण

यस मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिकामा विगतमा भएका र भविष्यमा आइपर्न सक्ने प्रकोप तथा जलवायुजन्य घटना र जनधनको क्षति तथा उपलब्ध क्षमताका आधारमा प्रकोपको सूची तयार गरी धेरै क्षति गर्ने प्रकोप पहिचान गरी स्तरीकरण गरिएको छ । विशेषगरी भूकम्प, भलवाढी, महामारी, आगलागी, दुर्घटना, चट्याङ, पहिरो, वन्यजन्तु आक्रमण, विद्युतीय करेन्ट, असिना, हिमपात, तुषारो, खडेरी, हावाहुरी लगायतका प्रकोपहरुलाई प्रमुख प्रकोपको रूपमा पहिचान गरिएको छ । नेपाल भूकम्पीय जोखिमको हिसाबले ११ औँ संकटासन्नता मुलुक भएको हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रूपमा प्राथमिकतामा राखिएको छ । भूकम्पीय जोखिमको हिसाबले यहाँका स्थानीयवासीहरु उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका छन् । स्तरीकरणबाट प्रकोपहरु पहिचान गर्दा सबैभन्दा उच्च जोखिम भूकम्प, दोस्रो स्थानमा पहिरो र तेस्रोमा भिरालो जमिन, चौथोमा हिमपात तुषारो, पाँचौमा महामारी, छैटौमा, वन्यजन्तु आतंक, सातौमा असिना र आठौमा हावाहुरी रहेका छन् ।

६.५.३ विपदबाट क्षतिग्रस्त सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार विवरण

यस पालिकामा भएको सबैभन्दा पछिल्लो क्षति भनेको २०७२ को भूकम्पको असर हो । यसले मुख्यतया गाउँपालिकाको पश्चिमी क्षेत्रमा बढी असर गरेको थियो । राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण र गाउँपालिकाको विवरणअनुसार यहाँका २९१४ लाभग्राहीमध्ये सबै लाभग्राहीको पुनर्निर्माण तथा पुनर्वास सम्पन्न भइसकेको देखिन्छ ।

६.६ प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण

६.६.१. विपदन सम्बन्धी ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण फारम (विगत ३० वर्षको विवरण):

समुदाय र गाउँपालिकाभित्र विगतमा कुन प्रकोपबाट कस्तो विपत्ति परेको थियो भन्ने जानकारी लिन विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा तयार गरिन्छ । यसबाट प्रकोपको दोहोरिने प्रवृत्ति, त्यसले पुऱ्याउने भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, मानवीय वा प्राकृतिक क्षति तथा प्रभावको बारेमा जानकारी एकीकृत गर्न सकिन्छ । यस विधिको प्रयोग गर्दा विशेष गरी जेष्ठ नागरिकसंग छलफल गर्नु पर्दछ । यसको लागि निम्नबमोजिमको फारम प्रयोग गर्नुपर्छ:

गाउँपालिका : मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका

प्रकोप तथा विपद्का क्षेत्र	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुऱ्याइ को विधि
खडेरी	२०५०, २०४५, २०५६, २०७२, २०७१	गाउँपालिका का अधिकांश वडाहरुमा	आगलागी हुने गरेको		अन्न उत्पादनमा कमी आएको		पानीको मुहान सुक्ने गरेको	
बाढी	२०६१, २०४९, २०५०, २०६१, २०५८, २०६३, २०३९, २०४५, २०११, २०४१, २०५२, २०११, २०२६,	गाउँपालिका का सबै वडाहरुमा	■ खेत वगाएको ।			२०४१ सालमा ३ जनाको मृत्यु	खेतीयोग्य जमिन वगाएको, बारी, वनजंगल वगाएको ।	
आग लागी	२०५२, ०५९, २०४८, २०६१, २०६७, २०६३, २०४१, २०४५, २०६६, २०६९, २०५८, २०५१, २०५५, २०६२, २०७१, २०७३	गाउँपालिका का सबै वडाहरुमा	७१ घर तथा पशुपालनको गोठमा क्षति पुगेको साथै ४०० हेक्टर भन्दा बढि वन क्षेत्रमा आगलागी भएको	■ बसाई सराईमा बृद्धि भएको । ■ आर्थिक अवस्थामा कमी आएको । ■ शैक्षिक उन्नतीमा बाधा ।	अन्दाजी करीब ६ करोड ६८ लाख वरावरको अनुमानीत क्षति भएको ।		४०० हेक्टर वन क्षेत्र क्षति	
पहिरो	२०११, २०४६, २०६१, २०२२, २०३८, २०५२, १९७५, २०५५, २०५०, २०५२, २०५३, २०५९, २०६२, २०७२	गाउँपालिका का सबै वडाहरुमा	२ घर लगेको	बाटो अवरुद्ध, चरीचरणबन्द, डर, त्रास	१२ लाख वरावरको क्षती	४ जनाको मृत्यु		
जंगली	हरेक वर्ष	गाउँपालिका		५९ लाख				

जनावर आतंक (बाँदर लगायत		का सवै वडाहरुमा		वरावरको क्षति भएको अनुमान छ ।				
चट्याङ	२०५२, २०५९, २०४८, २०६१, २०६७, २०६३, २०४९, २०४५, २०६६, २०६९, २०५८, २०५१, २०५५, २०६२, २०७१, २०७३	गाउँपालिका का सवै वडाहरुमा पर्ने गरेको	मानिसहरुको घर, गोठ तथा पशु चौपायाको क्षति	मानिसहरुको घरमा क्षति भएको र वसोवासमा समस्या भई समाजमा अपमानित हुनु परेको ।	३ करोड ५७ लाख जति क्षति भएको अनुमान गरिएको छ ।	११ जनाको मृत्यु र ३७ घाईते भएको	वनक्षेत्रमा नोक्सानी	
हिमपात	२००१	गाउँपालिका का सवै वडाहरुमा						
माहामारी	२०३४, २०४९, २०७२, २०२८, २००७, २०३८, २०४३	गाउँपालिका का सवै वडाहरुमा	पशु वस्तुहरुमा क्षति भएको ।	विरामी वाट पुरै प्रभावीत, आम मानिसमा डर, त्रास	५ लाख वरावर खर्च भएको	घोसा पल्लो, तल्लो र सामामा २९ जनाको ज्यान गएको		
भुकम्प	१९९०, २०४५, २०७२	सवै वडा	१७५३ घरहरु भत्काएको (२०७२)	आम मानिसमा डर, त्रास	मानिसहरु विस्थापीत भएका	१९९० सालमा ६ जना, २०४५ सालमा २ जना र २०७२ सालमा १ जना गरी ९ जनाको मृत्यु र १७ जना घाईते भएको ।	पानीको मुलहरु सुकेको, खडेरी भएको आदी	

ऐतिहासिक समयरेखालाई विश्लेषण गर्दा यस गाउँपालिकामा विगत २०२५ साल देखि नै प्रकोपहरुको चपेटामा परी यस क्षेत्रकाका बासीन्दाहरु प्रकोपसँग जुध्न बाध्य रहेको देखिन्छ । यस क्षेत्रमा भुकम्प, चट्याङ, बाढी, पहिरो, आगलागी संगै खडेरी, माहामारी, हुरीबतास तथा जंगली जनावर आतंक, रोगकिरा, हिमपात र असिना जस्ता प्रकोपले सबैभन्दा बढी पीडित रहेको देखिन्छ ।

६.६.२ प्रकोप स्तरीकरण तथा विश्लेषण:

यस गाउँपालिकाको सवै वडाहरुको ऐतिहासिक समयरेखा, प्रकोपहरु र अन्य सहभागितामुलक छलफलको आधारमा मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिकाका हरेक बस्ती र वडाहरु कुनै न कुनै प्रकोपका कारण जोखिममा रहेको देखिन्छ । सहभागितामुलक ग्रामिण प्रकोप लेखाजोखाको माध्यमबाट सङ्कटासन्नताक्षमता विश्लेषण प्रयोग

गरी सुचना सङ्कलन गरिएको जोडी तुलना विधिबाट आएको नतिजा प्राथमिकताका आधारमा क्रमशः जोखिमता निम्त्याउन सक्ने प्रकोपहरु तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रकोप	सुख्खा खडेरी	पहिरो	आगलागी	कृषि बाली रोग	वाढी	जंगली जनावर आतंक	चट्याड	हावाहुरी	असिना	हिमपात र तुषारो	भुकम्प
सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
आगलागी			आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
कृषि बाली रोग				कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग	कृषि बाली रोग
वाढी					वाढी	वाढी	वाढी	वाढी	वाढी	वाढी	वाढी
जंगली जनावर आतंक						जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक
चट्याड							चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड
हावाहुरी								हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
असिना									असिना	असिना	असिना
हिमपात र तुषारो										हिमपात र तुषारो	हिमपात र तुषारो
भुकम्प											भुकम्प
जम्मा	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१	०
स्तर	प्रथम	दोश्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौ	छैटौ	सातौ	आठौ	नवौ	दशौ	एघारौ

नोट :भुकम्प एघारौं नम्बरमा पेरता पनि नेपाल भूकम्पको उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई पहिलो नम्बरको प्रकोपको रूपमा प्राथमिकतामा राखी योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने हुन्छ ।

माथिको तालिकालाई विश्लेषण गर्दा यो गाउँपालिकामा प्रमुख जोखिमको रूपमा क्रमशः खडेरी, पहिरो, आगलागी, कृषिबाली रोग, वाढी, जंगली जनावर आतंक, चट्याड,हावाहुरी, असिना, हिमपात र तुषारो र भुकम्प जोखिममा रहेको देखिन्छ । मिति : २०७२ को भुकम्पले यस गाउँपालिका अन्तरगत सबै वडा तथा वस्तीहरुमा क्षति पुगेको छ । तर भुकम्पको दोहोरिने क्रम अनिश्चित छ ।

२.६.३ मौसमी तथा प्रकोप पात्रो :

स्थानीय मौसम र मौसमी अवस्थामा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हाँसिल गर्न यस पात्रोको सहयोग लिने गरिन्छ । मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हाँसिल गर्न विगतका करिब ३० वर्ष पहिले र हालको प्रकोपहरुको बारे तुलनात्मक अध्ययन गरि प्रकोपहुने समयमा परिवर्तन आएको वा नआएको प्रस्ट देखिन्छ ।

महिना	समय	वैशाख	जेष्ठ	अषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
मनसुन वर्षा	पहिले												
	अहिले												
हिउदे वर्षा	पहिले												
	अहिले												
गर्मी	पहिले												
	अहिले												

जाडो	पहिले																			
	अहिले																			
बाढी	पहिले																			
	अहिले																			
पहिरो	पहिले																			
	अहिले																			
खडेरी	पहिले																			
	अहिले																			
आगलागी	पहिले																			
	अहिले																			
	अहिले																			
कृषि बालीमा रोग	पहिले																			
	अहिले																			
महामारि	पहिले																			
	अहिले																			
जनावर आतड	पहिले																			
	अहिले																			
चट्याड	पहिले																			
	अहिले																			
भुकम्प	पहिले																			
	अहिले																			

६.६.४ प्रकोपको किसिम अनुसार जोखिमको समय

यस पालिकाभित्र प्रकोपको किसिम अनुसार जोखिम तालिकाको विवरण संस्थागत सर्भेक्षण अनुसार तालिका नं १०० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१०० : प्रकोपको किसिम अनुसार जोखिमको समय तालिका

विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
आगलागी	वस दुर्घटना	पहिरो	हिमपात तुसारो	रोग महामारी	चट्याङ्ग	जंगली जनावर क्षति
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख	साउन भाद्र असोज (

नहुने)					जेठ	दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)
चैत्र(खासै आगलागी नहुने)	असारदेखी असोज	श्रावनदेखी असोज	माघ फागुन	वैसाख जेठ	चैत्र वैसाख जेठ	साउन भाद्र असोज (दुम्सी,भालु,मृग,सुगा,काग)

६.६.५ विपद व्यवस्थापनको पूर्व तयारी

यस गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि मानव संशाधन तथा संस्थागत विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपार्जनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नुपर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका योजनालाई मूलप्रवाहीकरण गर्नेजस्ता प्रमुख पक्षहरूलाई आधार मानी प्राथमीकरणसहित स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । विशेषगरी नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णयहरू, जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू, जोखिम न्यूनीकरण र आपत्कालिन पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ । पालिकामा विपदको अवस्थामा आवश्यक पर्ने सवारी साधनहरूमा एम्बुलेन्स सहित रहेको छैन । अन्य योजनाहरू तयारीका क्रममा छन् ।

६.६.५.१. मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका स्तरीय स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति (LDMC) को विवरण

क्र. स.	पद	नाम / थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	अध्यक्ष	श्री मोतीराज राई	गाउँपालिका अध्यक्ष	
२	सदस्य	श्री सविता राई	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	

३	सदस्य	श्री तुलसी भट्टराई	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
४	सदस्य	श्री राज कुमार रुम्दाली	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	
५	सदस्य	श्री उमेश कार्की	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	
६	सदस्य	श्री मेडल राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	
७	सदस्य	श्री सन्त तामाङ्ग	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	
८	सदस्य	श्री राम कुमार राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	
९	सदस्य	श्री हेम राज राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	
१०	सदस्य	श्री केशव ढुगाना	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	
११	सदस्य	श्री भिम मगर	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	
१२	सदस्य	श्री नानी बाबु मगर	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	
१३		श्री प्रमुख/प्रतिनिधीहरु	राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त दलका गाउँपालिका स्तरीय समितिका प्रमुख तथा प्रतिनिधी	
१४		श्री प्रमुख/प्रतिनिधी	प्रशासन कार्यालय	
१५	सदस्य	श्री विश्वराज कोइरला	स्वास्थ्य शाखा	
१६	सदस्य	श्री शंकर	कृषि विकास शाखा	
१७	सदस्य	श्री शियाराम यादव	पशु सेवा शाखा	
१८	सदस्य	श्री फणिन्द्र कटवाल	शिक्षा समिति	
१९	सदस्य	श्री राम चन्द्र न्यौपाने	सुचना प्रविधि अधिकृत	
२०	सदस्य	श्री	सब डिभिजन वन कार्यालय	
२१	सदस्य	श्री	ईलाका प्रहरी कार्यालय	उ
२२	सदस्य	श्री	स्थानीय नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
२३	सदस्य	श्री	स्थानीय उधोग बाणिज्य संघ	
२४	सदस्य	श्री	स्थानीय गैसस महासंघ	
२५	सदस्य	श्री	स्थानीय सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	
२६	सदस्य	स्थानीयस्तरमा उपलब्ध विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विज्ञमध्ये गाउँपालिकाले मनोनयन गरेका - २ जना		
२७	सदस्य सचिव	श्री केशव ढुगाना	गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन शाखाको प्रमुख	

६. ६. ५. २. मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका अन्तरगत वडा स्तरीय स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति (LDMC)

मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका वडा नं. १, मोलीको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति (WDMC)

क्र.स.	पद	नाम / थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री राज कुमार रुम्दाली	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	९८६२६२८४१५
२	सदस्य	श्री कमन कुमारी राई	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८१४७९३२८१

३	सदस्य	श्री पुर्ण बहादुर श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८४२९७१९२०
४	सदस्य	श्री गीते आलेमगर	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८१५७२८२६३
५	सदस्य	श्री हेम कुमारी नेपाली	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८०३००८८१०
६	सदस्य	श्री शरणजीत राई	विद्यालय प्रतिनिधी	९८६३९५५०५२
७	सदस्य	श्री विनिता राई	स्वास्थ्य चौकी प्रतिनिधी	९८१९७३५५३४
८	सदस्य	श्री पुन्य बहादुर वस्नेत	सामुदायिक वन प्रतिनिधी	९८४३२९२९१८
९	सदस्य	श्री लोकमाया आलेमगर	आमा समुह सञ्जाल	९८१७७०८९७८
१०.	सदस्य	श्री प्रहरी चौकी	निसंखे	९८५२८२००१२
११.	सदस्य-सदस्य	श्री गंगालाल खडका	वडा सचिव	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. २, वाक्सको वडास्तरियविपद् व्यक्स्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री उमेश कार्की	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	९८५२८४१३०२
२	सदस्य	श्री विमला के.सी.	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८४२९५५८७०
३	सदस्य	श्री डम्मर बहादुर कार्की	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८१७७९६३६३
४	सदस्य	श्री लुप बहादुर श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८४२९३५३५७
५	सदस्य	श्री कल्पना कार्की	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८१९७८०८४५
६	सदस्य	श्री एलीसा वाँनिया	स्वास्थ्य चौकी	९८४२९७१५७०
७	सदस्य	श्री थीर व. थापा	विद्यालय प्रतिनिधी	९८४९७७५८८५
८	सदस्य	श्री राम व. कार्की	सामुदायिक वन प्रतिनिधी	९७४३०३५५५४
९	सदस्य	श्री अम्वर व. तामांग	सा.व.उ. महासंघ	९८४२८०६२५९
१०	सदस्य	श्री कैलाश कार्की	कृषक प्रतिनिधी	९८४२३४३१६०
११	सदस्य	श्री चन्द्र बहादुर कार्की	वुद्धिजीवी	९८४२९७६०२१
१२	सदस्य	प्रहरी चौकी	निसंखे	९८५२८२००१२
१३	सदस्य-सदस्य	श्री योजना आचार्य	वडा सचिव	९८२७७०९१११

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ३, उबुको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री मेडल राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	
२	सदस्य	श्री कल्याण राई	वडा सदस्य, वडा नं. ३	
३	सदस्य	श्री गोमा कुमारी राई	वडा सदस्य, वडा नं. ३	
४	सदस्य	श्री मंगली विश्वकर्मा	वडा सदस्य, वडा नं. ३	
५	सदस्य	श्री मान बहादुर राई	वडा सदस्य, वडा नं. ३	
६	सदस्य	श्री रमेश कुमार अधिकारी	विद्यालय प्रतिनिधी	
७	सदस्य	श्री उर्मिला राई		
८	सदस्य	श्री पवित्रा राई		
९	सदस्य	श्री शेर ब. अधिकारी		
१०	सदस्य	श्री लक्ष्मण राई		
११	सदस्य-सदस्य	श्री डम्मर व. अधिकारी	वडा सचिव, वडा नं. ३	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ४, केत्तुकोको वडास्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति (WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री शान्त बहादुर तामाङ्ग	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	९८५२८४०११६
२	सदस्य	श्री प्रेम बहादुर गोले तामाङ्ग	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८१५७०१८३७
३	सदस्य	श्री टक प्रसाद राई	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८५२७४१३३१
४	सदस्य	श्री नविना राई	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८६९३५४१२८
५	सदस्य	श्री सुन्तली बि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८०८८०८१९७
६	सदस्य	श्री सरिता तामाङ्ग		
७	सदस्य	श्री टेक प्रसाद काफ्ले		९७४५१५५९१६
८	सदस्य	श्री बल बहादुर बस्नेत		९७४१५१२६४६
९	सदस्य	श्री अमरसिंह तामाङ्ग		९७४३०६७४५१
१०	सदस्य	श्री लालबाबु बलोन		९७४३०४८४७१
११	सदस्य	श्री पृथ्वीलक्ष्मी राई		९८१४७२४२३८
१२	सदस्य	श्री गम्भीरमान तामाङ्ग		९८०४७६६६०५
१३	सदस्य-सदस्य	श्री प्रेम बहादुर गोले तामाङ्ग	वडा सचिव, वडा नं. ४	९८६२९५५३१५९

मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिका वडा नं. ५, मानेभन्ज्याङ्गको वडास्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति (WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री रामकुमार राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	९८५१०९५९९५
२	सदस्य	श्री शख नारायण श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८४२९८०९००
३	सदस्य	श्री माया राई	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९७४२११०५४४
४	सदस्य	श्री दोर बहादुर मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९७४२११०५४४

५	सदस्य	श्री मिना वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८४२९७१७३२
६	सदस्य	श्री अम्बिका दाहाल	स्वास्थ्य शाखा	९८५२६०६६८८
७	सदस्य	श्री तोषल भट्टराई	कृषि शाखा	९८६२९४९४०९
८	सदस्य	श्री राजेन्द्र राजभण्डारी		९८४२९३१०४६
९	सदस्य	श्री चित्र बहादुर श्रेष्ठ		९८४०२९९१७२
१०	सदस्य	श्री ईच्छा बहादुर राई		९८४२९८०९७२
११	सदस्य	श्री धन बहादुर श्रेष्ठ		९८६४६७४५९४
१२	सदस्य	श्री मान बहादुर गगर		९८४२८१२७६६
१३	सदस्य-सचिव	श्री स्वदेश खनाल	वडा सचिव	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ६, थाक्लेको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री हेमराज राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	९८४२९७०३७४
२	सदस्य	श्री गायत्री प्रसाद दाहाल	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८६२८६५८९९
३	सदस्य	श्री धनसिंह राई	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८४२९७२२०४
४	सदस्य	श्री चन्द्र कुमारी काफ्ले	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८६०९७५१५५
५	सदस्य	श्री रुपा वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८०४७३९६४८
६	सदस्य	श्री पविरास राई	विद्यालय प्रतिनिधी	९८४२८१२४६०
७	सदस्य	श्री महन्गा कुमार राई	स्वास्थ्य कार्यालय	९८४२८१७१३९
८	सदस्य	श्री दिल बहादुर वास्कोटा	सामुदायिक वन प्रतिनिधी	९८४२८१२२६३
९	सदस्य-सचिव	श्री पंच बहादुर राई	वडा सचिव, वडा नं.६	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ७, टोक्सेलको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री केशव प्रसाद तुंगाना	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	९८४२९७०५२६
२	सदस्य	श्री राम कुमार गौतम	वडा सदस्य, वडा नं. ७	९८४२९७१०५७
३	सदस्य	श्री रहलमान माभी	वडा सदस्य, वडा नं. ७	९८०७७९२४७९
४	सदस्य	श्री डोलुमाया मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ७	९८४२८१२२७१
५	सदस्य	श्री मिठुमाया कामी	वडा सदस्य, वडा नं. ७	९८१५८४१०७३
६	सदस्य	श्री निर्मलादेवी दाहाल	स्वास्थ्य चौकी	९८४२९७३८३०
७	सदस्य	श्री तारा प्रसाद गौतम	विद्यालय प्रतिनिधी	९८४२९८०१८०
८	सदस्य	श्री ओईरामाया श्रेष्ठ	महिला सञ्जाल	९८६१२९२६९०
९	सदस्य	श्री टिकाराम गौतम	सा.व.उ.स.	९८६३८२३२६१
१०	सदस्य	श्री डम्मर कुमारी गौतम	आमा समुह सञ्जाल	९८६२६०९३१५

११	सदस्य	श्री प्रहरी चौकी	हर्कपुर	
१२	सदस्य	श्री देवी चरण गौतम	वुद्धिजीवी	९८६२६८८०६५
१३	सदस्य-सचिव	श्री दिपक तिम्सिना	वडा सचिव, वडा नं.७	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ८, माधवपुरको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री भीम वहादुर मगर	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	९८५२८४१३०८
२	सदस्य	श्री रामजी वास्तोला	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८४२९५६०५२
३	सदस्य	श्री तेज कुमारी वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८६१९४९३६२
४	सदस्य	श्री मन कुमारी मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८४२९३४३५०
५	सदस्य	श्री लिल वहादुर मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८६१९८९८५९
६	सदस्य	श्री कृष्ण प्रसाद वास्तोला	विद्यालय प्रतिनिधी	९८६२६२९६२९
७	सदस्य	श्री सरिता मगर	स्वास्थ्य चौकी	९८४२९२३९८०
८	सदस्य	श्री अशुमाया मगर	आमा सञ्जाल	९८६६४१६२०५
९	सदस्य	श्री राम वहादुर मगर	सा.व.उ.स.	९८४२९२४४८२
१०	सदस्य	श्री डिल्ली प्रसाद वास्तोला	वुद्धिजीवी	9842991374
११	सदस्य-सचिव	श्री राजु तामाङ्ग	वडा सचिव, वडा नं.८	

मानेभन्ज्याङ्गाउँपालिका वडा नं. ९, टोक्सेलको वडास्तरियविपद् व्यवस्थापन समिति(WDMC)

क्र.स.	पद	नाम /थर	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	श्री नानी सिंघाली मगर	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	९८५२८४१३०९
२	सदस्य	श्री राम वहादुर मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८४२९५५९८५
३	सदस्य	श्री नर वहादुर मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९७४५१५४८६०
४	सदस्य	श्री कमला राई	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८६२६११३६४
५	सदस्य	श्री कुल कुमारी वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८१०३९९८३६
६	सदस्य	श्री सरिता कार्की (अधिकारी)	स्वास्थ्य चौकी	९८४२५२८७५९
७	सदस्य	श्री नविन कुमार राई	विद्यालय प्रतिनिधी	९८०९६८१२१८
८	सदस्य	श्री रमिला मगर	आमा समुह सञ्जाल	९८४२९८०९९२
९	सदस्य	श्री सुर्य अधिकारी	सा.व.उ.स.	९८६२०२६४३२
१०	सदस्य	श्री मान वहादुर अधिकारी	वुद्धिजीवी	९७४३०४५०९७
११	सदस्य	श्री भीम व. थापा मगर	वुद्धिजीवी	९७४३०५७४३४
१२	सदस्य	श्री कमला मगर	वुद्धिजीवी	९८४२८१२२३५
१३	सदस्य-सचिव	श्री कल्पना वस्नेत	वडा सचिव, वडा नं.९	९८४२८५००८

६.६. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

- गाउँपालिका क्षेत्रको विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन र पुनरावलोकन गर्ने,
- योजना तयार गर्दा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको विपद् उत्थानशील समुदायहरूको न्यूनतम आधारहरूलाई ध्यान दिनु पर्ने,
- गाउँपालिकाको वडाहरूमा वडास्तरीय र समुदायस्तरमा सामुदायिक विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको गठन गर्ने । यसरी गठन गर्दा साविकमा रहेका समुदाय स्तरका सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यकता अनुसार परिमार्जन पनि गर्न सकिनेछ । र स्थानीयतहमा गठन हुने विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी अन्य समिति तथा उपसमितिलाई सहयोग पुर्याउने,
- गाउँपालिका स्तरका कर्मचारी, समुदायमा आधारित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति सदस्य, नागरिक समाजका प्रतिनिधि तथा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिलाई विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी प्रशिक्षण लिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने,
- विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीयस्तरमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने,
- विकास निर्माणका क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनमा विपद् जोखिम व्यावस्थापन तथा जलवायु अनुकूलनलाई मूलप्रवाहिकरण गर्ने ।
- विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजनका लागि पहल गर्ने,
- संघ तथा प्रदेशस्तरबाट जारी भएका नीति, निर्देशन तथा मापदण्डहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- सरक्षित विद्यालय तथा अस्पतालका लागि विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यक्रमहरू योजनामा समावेश गर्ने
- विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना, आपत्कालीन कार्ययोजना, पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा सबै सरोकारवालाहरूको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने । आवश्यकता अनुरूप संकटासन्न वडा र समुदायहरूमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कार्यदलहरू गठन गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खोज, उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्यको व्यवस्था मिलाउने,
- गाउँपालिकाका लागि विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी आवश्यक नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गर्ने,
- विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट विस्थापित समुदायलाई पुनःस्थापन गर्न वातवरण तथा विपद् व्यवस्थापन उप समितिलाई निर्देशन दिने । ,
- गाउँपालिका स्तरको प्रकोप तथा जलवायुजन्य जोखिम नक्सांकन गर्ने ।,
- विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्य गर्ने, गराउने,
- विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन प्रक्रियालाई समावेशी र सहभागितामूलक बनाउन निम्न अनुसारका अन्तर्निहित क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्ने :
 - लैङ्गिक समानता,
 - सामाजिक समावेशीकरण,
 - बालबालिका
 - ज्येष्ठ नागरिक
 - अपङ्गता भएका व्यक्ति तथा संस्थाको प्रतिनिधि तथा सीमान्तिकृत समुदायको पहुँच,
 - जीविकोपार्जनका वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान र पछाडि पारिएका वर्गको पहुँच,
 - प्रभावित समुदायको मानवअधिकारको संरक्षण,
 - प्रतिकार्यमा न्यूनतम मापदण्डको सुनिश्चितता ।

- राहात, प्रतिकार्य र पुनस्थापना प्रक्यामा अविभेद तथा समन्यायिकताको सुनिश्चिततास्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ तथा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम संघीय तथा प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, अन्य स्थानीय तह, स्थानीय तहमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, दातृ संस्था र निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।

६.६. वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार

वडाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन र पुनरावलोकन गर्ने,

- योजना तयार गर्दा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको विपद् उत्थानशील समुदायहरूको न्यूनतम आधारहरूलाई ध्यान दिनु पर्ने,
- समुदायमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको गठन गर्ने । यसरी गठन गर्दा साविकमा रहेका समुदाय स्तरका सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यकता अनुसार पुर्नगठन गर्न सकिनेछ । र स्थानीय तहमा गठन हुने विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी अन्य समिति तथा उपसमितिलाई सहयोग पुर्याउने,
- वडाका कर्मचारी, समुदायमा आधारित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति सदस्य, नागरिक समाजका प्रतिनिधि तथा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिलाई विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी प्रशिक्षण लिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने,
- वडामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने,
- वडामा बिकास निर्माणका क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनमा विपद् जोखिम व्यावस्थापन तथा जलवायु अनुकूलनलाई मूलप्रवाहिकरण गर्ने ।
- वडामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजनका लागि पहल गर्ने,
- गाउँपालिकाबाट जारी भएका नीति, निर्देशन तथा मापदण्डहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- वडामा सुरक्षित विद्यालय तथा अस्पतालका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका कार्यक्रमहरू योजनामा समावेश गर्ने
- वडामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना, आपत्कालीन कार्ययोजना, पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा सबै सरोकारवालाहरूको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने । आवश्यकता अनुरूप संकटासन्न समुदायहरूमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कार्यदलहरू गठन गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- वडामा विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खोज, उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्यको व्यवस्था मिलाउने,
- वडा तथा समुदायको विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधी तयार गर्ने,
- वडा तथा समुदायको प्रकोप तथा जलवायुजन्य जोखिम नक्सांकन गर्ने । वडामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्य गर्ने,

६.७. आपतकालीन कार्य सञ्चालन सेवा केन्द्र

यस गाउँपालिकामा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति निर्माण गरी संचालन गर्नको लागि पहल कदमी भएको छ । कार्यदललाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूमा टिनको बाकस, डोरी, हार्नेस, गैती सावेल हेडलाईट टर्च, ह्याम्बर, बुट जुता , हेल्मेट , सिङ्गी, सेफ्टी भेष्ट, आरो, वायर कटर, हाते टर्च लाइट, हाते पञ्जा, चावी राख्ने पर्स, माइक, स्टेचर, लाईटर र फिगर अफ एट सामग्रीहरू आवश्यक पर्ने देखिन्छ । विपद्को समयमा खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार कार्यदललाई तालिम दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

परिच्छेद ७ भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

यस गाउँपालिकामा जिल्ला सडक र ग्रामिण सडक गरी २ किसिमका सडकहरू रहेका छन् । जिल्ला-रगनी-फलाटे-रावादोलु र फलाटे-श्रीचौर-ओखलढुंगा मुख्य जिल्ला सडक हो । विभिन्न ग्रामिण सडकहरूले यस गाउँपालिका भन्दा बाहिरका गाउँपालिका हुँदै गएका छन् । जिल्लास्तरीय सडक र ग्रामिण सडक गरी जम्मा ११० किमी सडक यस पालिकामा रहेको छ । साना ठुला गरी २२ वटा सडकहरू यस पालिकामा रहेको छ । यस गाउँपालिकामा रहेका सडकहरूको विवरण तालिका नं. १०३ र नक्सा नं. १४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१०३ : सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

क्र. सं.	सडकको नाम	प्रकार कच्ची पक्की कालोपत्रे वा ग्राभेल
१.	हिटि राघवपुर	कच्ची
२.	होम्लो सडक मार्ग	कच्ची
३.	हीटि सातसल्ले	कच्ची
४.	हम्लु सडक	कच्ची
५.	सहिद मोटर बाटो	कच्ची
६.	सिद्धिचरण राजमार्ग	कच्ची
७.	सार्की टोल मोटर बाटो	कच्ची
८.	सहिद गेट थाक्ले देखि टोक्सेल	कच्ची
९.	सडक नेवारे डाँडाँ	कच्ची
१०.	सडक धुसेनी अहाले	कच्ची
११.	वाक्सा मोटर बाटो	कच्ची

१२.	रिचुवा मोटर बाटो	कच्ची
१३.	रामपुर बाख्रे मोटर बाटो	कच्ची
१४.	मोम्लु सडक मार्ग	कच्ची
१५.	मोम्लु सडक मार्ग	कच्ची
१६.	माहादेव स्थान मोटर बाटो	कच्ची
१७.	मानेभञ्ज्याङ सिकापु मोटर बाटो	कच्ची
१८.	मानेभञ्ज्याङ माधवपुर मोटर बाटो	कच्ची
१९.	मानेभञ्ज्याङ तिल्पुङ मोटर बाटो	कच्ची
२०.	मम्लु मोटर बाटो	कच्ची
२१.	भोर्ले भुत्पानी सात्साले मोटर बाटो	कच्ची
२२.	भोर्ले ब्राह्मण टोल हुदै सातसल्ले	कच्ची
२३.	बोडफु मोटर बाटो	कच्ची
२४.	बैदार टोल मोटर बाटो	कच्ची
२५.	बाहुन टोल मोटर बाटो	कच्ची
२६.	बराना मोटर बाटो	कच्ची
२७.	बगले उबुँ मोटर बाटो	कच्ची
२८.	फास्कु मोटर बाटो	कच्ची
२९.	फलामटार मोटर बाटो	कच्ची
३०.	पंखु मोटर बाटो	कच्ची
३१.	पेकु मोटर बाटो	कच्ची
३२.	नेपाने मोटर बाटो	कच्ची
३३.	ध्याप्लु सडक मार्ग	कच्ची
३४.	देब्लुटार मोटर बाटो	कच्ची
३५.	दुम्विखम मोटर बाटो	कच्ची
३६.	दिक्तेल सडक	कच्ची
३७.	थोप्लुम मोटर बाटो	कच्ची

३८.	थापा टोल मोटर बाटो	कच्ची
३९.	तिल्पुड थलहरि मोटर बाटो	कच्ची
४०.	तार कुम मोटर बाटो	कच्ची
४१.	ढुंगेनि मोटर बाटो	कच्ची
४२.	ठुलो जुरे सडक मार्ग	कच्ची
४३.	जेरुड जयराम मोटर बाटो	कच्ची
४४.	जाकमा मोटर बाटो	कच्ची
४५.	जयराम हिटी मोटर बाटो	कच्ची
४६.	खत्री टोल मोटर बाटो	कच्ची
४७.	केतुके सडक मार्ग	कच्ची
४८.	कुर्लेसिरु डाडा मोटर बाटो	कच्ची
४९.	उबु सानो जुरे मोटर बाटो	कच्ची
५०.	उबु खत्रि गाउँ मोटर बाटो	कच्ची
५१.	उबु हुक्कु मोटर बाटो	कच्ची
५२.	उबु सिखाइ मोटर बाटो	कच्ची
५३.	उबु माजगल्लि मोटर बाटो	कच्ची
५४.	उबु बगले मोटर बाटो	कच्ची
५५.	उबु डाडा गाउँ मोटर बाटो	कच्ची
५६.	उबु खत्री गाउँ मोटर बाटो	कच्ची
५७.	उँबु सिखाई मोटर बाटो	कच्ची
५८.	आहाले तारकोमटार मोटर बाटो	कच्ची

स्रोत: सामुदायिक सर्भेक्षण, २०७६

७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

७.२.१ खाना पकाउन इन्धन उपयोग विवरण

खाना पकाउन विभिन्न इन्धनहरू प्रयोग हुने गर्दछ । घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त जानकारी अनुसार यस गाउँपालिकाका मानिसहरूले सबैभन्दा बढी दाउरा प्रयोग गर्ने गरेका छन् । यहाँ ९६.४०५२ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउन प्रायः दाउरा प्रयोग गर्दछन् । दोस्रोमा एलपी ग्यास प्रयोग गर्नेको प्रतिशत

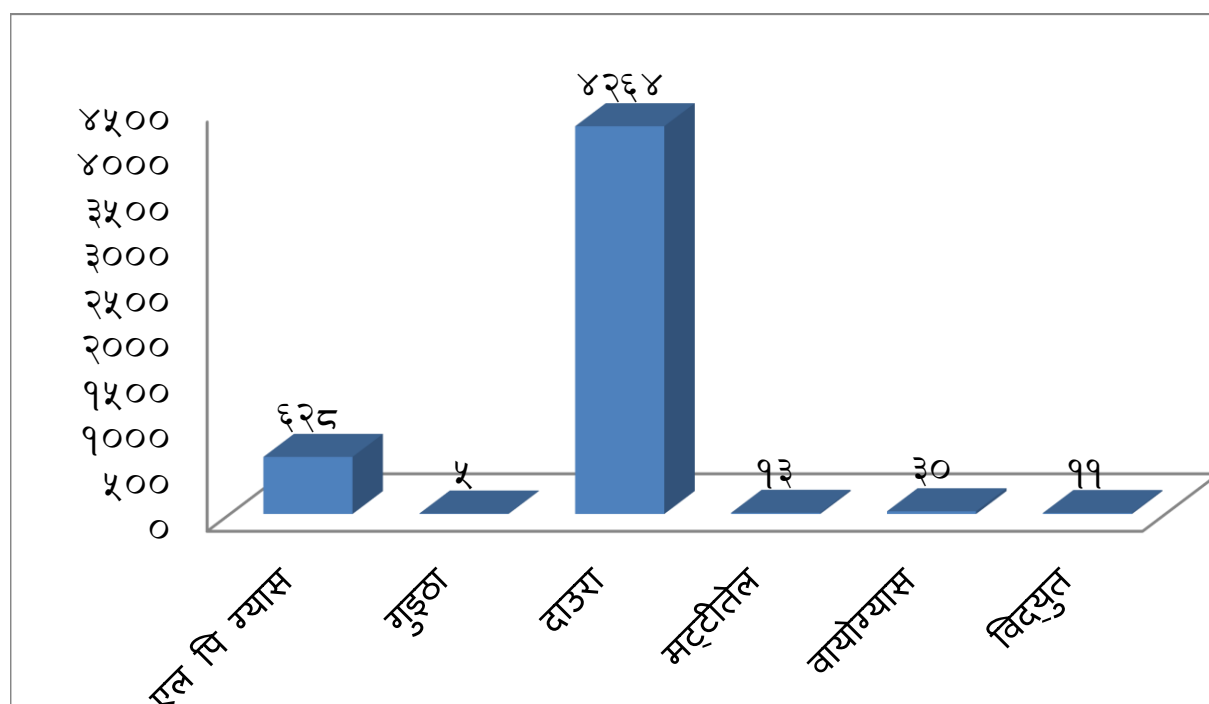
३.१९ छ भने तेस्रोमा गोबरग्याँस रहेको छ । यस्तैगरी मट्टीतेल प्रयोग गर्नेको प्रतिशत ०.१० र विद्युतमा ०.०३ प्रतिशत छ । यस गाउँपालिकाको मानिसहरूले प्रयोग गर्ने इन्धन उपयोगको विवरण अनुसूचि नं १०८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १०८ : खाना पकाउन इन्धन उपयोग विवरण

वडा	एल पि ग्यास	गुइठा	दाउरा	मट्टीतेल	वायोग्यास	विद्युत	जम्मा
१	५०	०	४१८	०	०	१०	४७८
२	१५	०	५४२	०	०	०	५५७
३	१३	०	७७९	३	३	०	७९८
४	५०	०	६२२	३	५	०	६८०
५	२८४	०	३५८	०	७	१	६५०
६	७३	१	५००	०	०	०	५७४
७	९७	०	२५५	०	५	०	३५७
८	२५	२	२५२	५	५	०	२८९
९	२१	२	५३८	२	५	०	५६८
जम्मा	६२८	५	४२६४	१३	३०	११	४९५१
प्रतिसत	१२।६८	०।१०	८६।१२	०।२६	०।६१	०।२२	१००।००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ४१: खाना पकाउन

७.२.२ दाउराको मुख्य श्रोत

खाना पकाउन प्रयोग गरिने दाउरा इन्धनको मुख्य स्रोत हो । यसरी प्रयोग गर्ने दाउराको मुख्य श्रोत भनेको नीजि जग्गा र वनजंगल नै हो । पालिकामा रहेको सामुदायिक वन र सरकारी वनवाट नै पर्याप्त दाउरा पाइने कारण इन्धनको लागी रकम तिर्न पर्ने अवस्था रहेको छैन । आफुले चाहेको समयमा सहजै वनजंगलवाट दाउरा ल्याउन सकिन्छ भने केही सामुदायिक वन समुहले चाडपर्वको अवसर पारेर वनमा दाउरा खुलाउने गरेको छ ।

७.२.३ बत्ती बाल्ने इन्धन प्रयोग गर्ने घरपरिवार

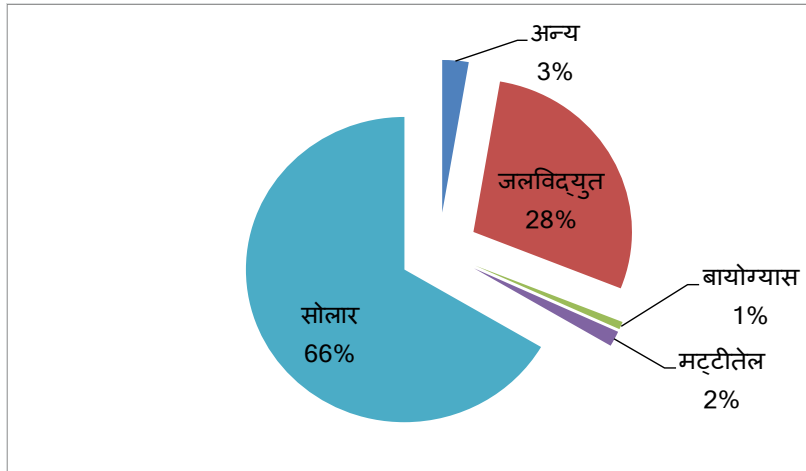
यस गाउँपालिकाका मानिसहरूले बत्ती बाल्न विभिन्न इन्धनको प्रयोग गरिरहेका छन् । पालिकामा बत्ति बाल्ने इन्धनको रूपमा विद्युत् ९०.५ प्रतिशत घरपरिवारले प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने ८ प्रतिशतले सोलार, १.१ प्रतिशतले मट्टीतेल, ०.४ प्रतिशतले गोबर ग्याँसलाई बत्ति बाल्ने इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेका छन् । यस गाउँपालिकाका बत्ती बाल्ने इन्धन प्रयोग गर्ने घरपरिवारको विवरण तालिका नं. १०९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं/ १०९ : बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार

वडा	अन्य	जलविद्युत्	बायोग्यास	मट्टीतेल	सोलार	जम्मा
१	१	४४६	०	३	२८	४७८
२	२१	२६	१०	२	४९८	५५७
३	१०	३	३	६	७७६	७९८
४	१५	३९३	५	९	२५८	६८०
५	२५	३४२	१०	१०	२६३	६५०
६	८	२४	०	२	५४०	५७४
७	३३	२	०	१९	३०३	३५७
८	१०	४	५	१०	२६०	२८९
९	१०	१६३	७	२०	३६८	५६८
जम्मा	१३३	१४०३	४०	८१	३२९४	४९५१
प्रतिसत	२।६९	२८।३४	०।८१	१।६४	६६।५३	१००।००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ४२: इन्धन उपयोग विवरण

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

७.३.२ दूरसंचार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि टेलिफोनको टावरहरू नेपाल टेलिकम तथा एनसेल दुवैको छ तर केन्द्रिय विद्युत आने क्रममा भएका जसले गर्दा व्यकअप राम्रो नभएको जसको कारण संचारमा नेटवर्कमा भने समस्या रहेको छ । पालिकाको मुख्य वस्तीहरूको टेलिफोन सुविधालाई प्रभावकारी बनाउनको लागि टावरहरूको स्थापना गर्नुपर्ने अवस्था देखिन्छ ।

७.३.३ सञ्चार साधनको उपयोग

घरघुरी सर्भेक्षणका क्रममा हरेकका घरमा भएका सञ्चार साधनहरूको बारेमा तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको थियो । सर्भेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार सबैभन्दा धेरै मोबाइल फोन प्रयोग गर्नेको संख्या रहेको छ । मोबाइल फोनको प्रयोग गर्नेको संख्या २९०२ रहेको छ भने रेडियोको प्रयोग गर्नेको संख्या २१८९, टिभीको प्रयोगकर्ता १५६६, कम्प्युटर ल्यापटप प्रयोगकर्ताको संख्या १००, इन्टरनेट प्रयोगकर्ता २५२ जना रहेको छ । यस गाउँपालिकामा सञ्चार साधनको उपयोग सम्बन्धी विवरण तालिका नं.११४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ११४: सञ्चार साधनको उपयोग

वडा नं	रेडियो	टेलिभिजन	टेलिफोन/मोवाइल	कम्प्युटर/ ल्यापटप	इन्टरनेट	जम्मा
१	१७५	१३३	४२१	१४	१०	७५३
२	१०३	९८	३३१	८	१२	५५२
३	१३३	१५४	२७३	१९	५०	६२९
४	२१७	२९०	४०९	३३	१४	९६३
५	३३३	१३३	३३७	५	६७	८७५
६	२८५	१०८	४२६	२	१२	८३३
७	३३४	३६०	३२४	१७	१७	१०५२
८	३०३	२५५	२२४	२	३५	८१९
९	३०६	३५	१५७	०	३५	५३३
जम्मा	२१८९	१५६६	२९०२	१००	२५२	७००९
प्रतिशत	३१।२३	२२।३४	४१।४०	१।४३	३।६०	१००।००

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

७.४ आवास तथा भवन

७.४.२ स्वामित्वको आधारमा घर संख्या

यस गाउँपालिकाका सबै परिवारको आफ्नै स्वामित्वको घर रहेको छ । घरबारबिहीन परिवारको तथ्यांक कम मात्रमा रहेको देखिन्छ ।

७.४.३ घरको किसिम

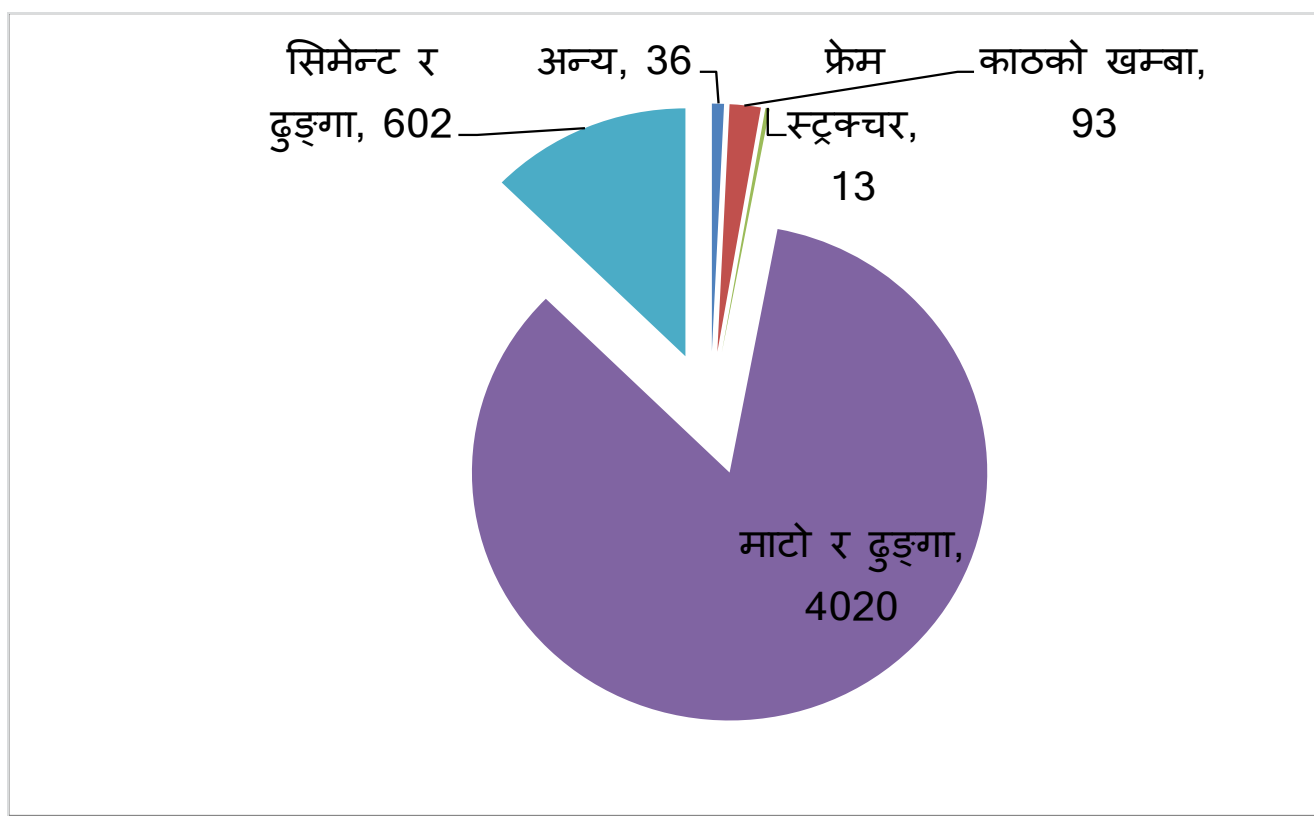
बसोबासका लागि मानिस बस्ने घरहरू विभिन्न संरचनाका घरहरू हुन्छन् । घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार सबैभन्दा बढी माटो र ढुंगाले जोडेर बनाइएका घर ८१.२० प्रतिशत,सिमेन्ट र ढुंगाले वनेको घर १२.१६, काठको खम्बा राखेर वनेको घर १.८८,अन्यले वनेको ०.७३ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी फ्रेम स्टक्चरले वनेको ०.२६ प्रतिशत रहेका छन् । घरका किसिमका आधारमा घरसंख्या विवरण तालिका नं. ११६ मा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं ११६ : घरको किसिम

वडा	अन्य	काठको खम्बा	फ्रेम स्ट्रक्चर	माटो र ढुङ्गा	सिमेन्ट र ढुङ्गा	जम्मा
	१०	२०	५	४३९	४	४७८
२	१०	१३	३	३५६	१७५	५५७
३	३०	३	६	६९५	६४	७९८
४	२२	३	४	५४९	१०२	६८०
५	३५	९	२	४५४	१५०	६५०
६	३२	३६	३	३५७	१४६	५७४
७	११	७	२	२४५	९२	३५७
८	२५	२	२	२०५	५५	२८९
९	१५	३	४	४००	१४६	५६८
जम्मा	३६	९३	१३	४०२०	६०२	४९५१
प्रतिसत	०।७३	१।८८	०।२६	८१।२०	१२।१६	१००।००

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ११६ : घरको किसिम

७.४.४ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

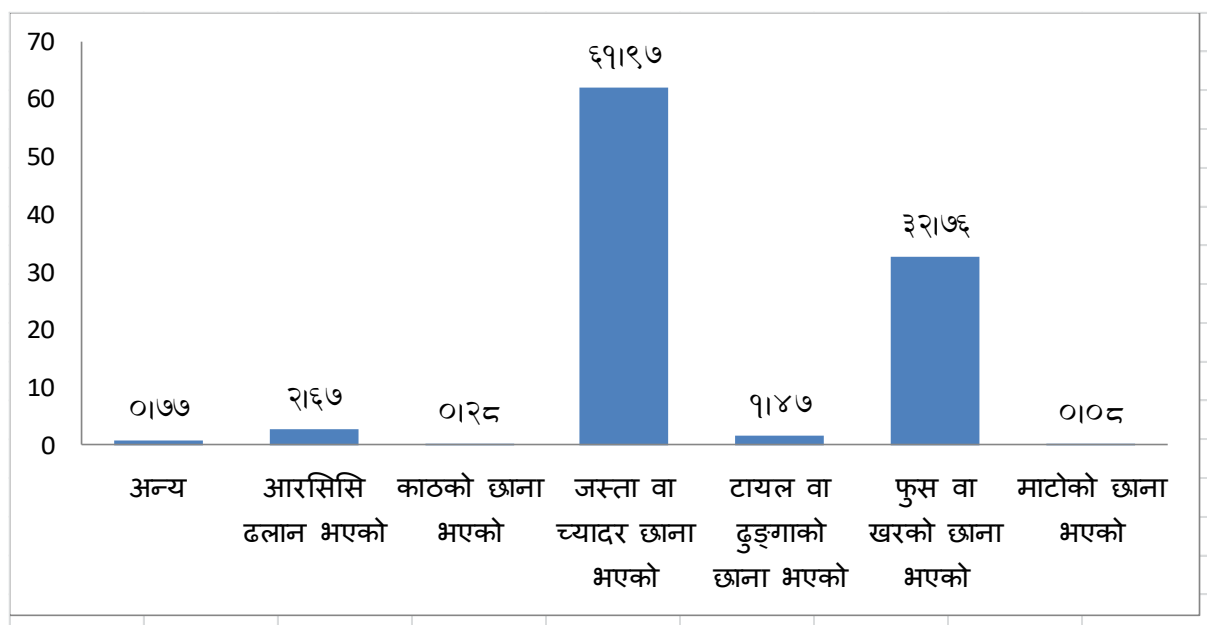
घरको छानाको प्रकारले घरको संरचनाको अवस्थाबारे जानकारी पाउन सकिन्छ । घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त जानकारी अनुसार सबैभन्दा बढी जस्तापाताको छाना भएको घर रहेको छ । जस्तापाता छाना हुने घर ६१.६९ रहेको छ भने फुस तथा खरको छानाको घर छ । साथै आरसिसि ढलान २.६७, टायल ढुंगाको छाना भएको १.४७ छ । त्यसैगरी माटोको छाना भएको ०.०८ र अन्य ०.७७ प्रतिशत रहेको छ । छानाको प्रकार अनुसार घरधुरी संख्याको विवरण तालिका नं. ११७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ११७ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

वडा	आरसिसि		काठको छाना भएको	जस्ता वा च्यादर छाना भएको		टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको		माटोको छाना भएको		जम्मा
	अन्य	ढलान भएको		जस्ता वा च्यादर भएको	टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको	फुस वा खरको छाना भएको	माटोको छाना भएको			
१	०	२	०	१७१	१	३०४	०	४७८		
२	१	२	०	३२२	४	२२८	०	५५७		
३	०	१	०	५३८	८	२५१	०	७९८		
४	४	२०	५	५४५	७	९९	०	६८०		
५	२०	५०	३	४४२	२०	११४	१	६५०		
६	२	२१	४	३७०	२३	१५३	१	५७४		
७	४	१४	०	२११	४	१२३	१	३५७		
८	५	२०	२	११७	३	१४१	१	२८९		
९	२	२	०	३५२	३	२०९	०	५६८		
जम्मा	३८	१३२	१४	३०६८	७३	१६२२	४	४९५१		
प्रतिशत	०.७७	२.६७	०.२८	६१.९७	१.४७	३.२७	०.०८	१००.००		

स्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७६

चित्र नं ४६: छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

७.४.६ गाउँपालिका कार्यालयदेखि वडा केन्द्रसम्मको दूरी

यस गाउँपालिकाको केन्द्र वडा नं. ५ को मानेभञ्ज्याङ्ग वजार पर्दछ । गाउँपालिकाको तथ्याङ्क अनुसार मानेभञ्ज्याङ्ग वजारवाट यस गाउँपालिकाको सबै वडा कार्यालयहरू बीचको दूरी तालिका नं. ११९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ११९ : गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दूरी

वडा नं.	वडा कार्यालय रहेको स्थान	गाउँपालिका केन्द्र रहेको स्थान	गाउँपालिका केन्द्रदेखि वडा कार्यालयसम्मको दूरी (कि.मि)	सडकको पहुँच	
				छ	
१	मोली	मानेभञ्ज्याङ्ग	२०	छ	
२	वाक्सा		१८	छ	
३	उँबु		१५	छ	
४	केतुके		९	छ	
५	मानेभञ्ज्याङ्ग		०	छ	
६	थाक्ले		६	छ	
७	टोक्सेल		६	छ	
८	राघवपुर		४	छ	
९	माधवपुर		७	छ	

८.१.२ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण

यस गाउँपालिकाको अचल सम्पत्तिमा गाउँ कार्यपालिकाको स्वामित्वमा १५ रोपनी जग्गा रहेको छ । यसैगरी प्रायजसो सबै वडाहरूको जग्गा रहेको छ जसको कुल भण्डै भण्डै २१ रोपनी ३ आना क्षेत्रफल रहेको छ । अन्य चल सम्पत्तिहरूमा चारपांग्रे तथा दुई पांग्रे वाहनहरू रहेका छन् । अभिलेखअनुसार अन्य उल्लेख्य अचल सम्पत्तिहरू देखिएका छैनन् ।

८.६ निर्वाचन सम्बन्धी विवरण

२०७४ मा सम्पन्न निर्वाचनमा यस गाउँपालिकामा नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले, नेकपा माओवादी, राप्रपा, नयाँ शक्ति पार्टी र स्वतन्त्र उम्मेदवारहरूले भाग लिएका थिए । ४८ सदस्यीय गाउँसभा तथा १७ सदस्यीय गाउँकार्यपालिकामा अध्यक्ष, उपाध्यक्षसहित नेपाली कांग्रेसको पूर्ण बहुमत रहेको छ ।

अनुसूचीहरु

अनसुची १.

जनप्रतिनिधियूहरूको विवरण

सि.नं.	नामथर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१.	श्री मोतीराज राई	अध्यक्ष	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९८४२९८०९०१ ९८५२८४१३११
२.	श्री सविता राई	उपाध्यक्ष	वडा नं.- ३, उँवु	९८५२८४०७८१
३.	श्री राज कुमार रुम्दाली	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- १ मोली	९८५२८४१३०१
४.	श्री उमेश कार्की	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- २ बाँक्सा	९८५२८४१३०२
५.	श्री मेडल राई	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ३ उँवु	९८५२८४१३०३
६.	श्री सन्त बहादुर तामाङ्ग	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ४ केतुके	९८५२८४१३०४
७.	श्री राम कुमार राई	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९८५२८४१३०५
८.	श्री हेम राज राई	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ६, थाक्ले	९८५२८४१३०६
९.	श्री केशव प्रसाद ढुङ्गाना	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ७, टोक्सेल	९८५२८४१३०७
१०.	श्री भिम बहादुर बलम्पाकी मगर	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ८, राघवपुर	९८५२८४१३०८
११.	श्री नानी बाबु सिंदाली मगर	वडा अध्यक्ष	वडा नं.- ९, माधवपुर	९८५२८४१३०९
१२.	श्री कमन राई	का.पा.स.	वडा नं.- १, मोली	९८१४७९३२८१
१३.	श्री विमला केसी	का.पा.स.	वडा नं.- २, बाँक्सा	९८४२९७०५०९
१४.	श्री गोमासरी वि.क.	का.पा.स.	वडा नं.- ९, माधवपुर	९८४२५९९५५९
१५.	श्री डोलु माया मगर	का.पा.स.	वडा नं.- ७, माधवपुर	९८४२८१२२७१
१६.	श्री सुन्तली वि.क.	का.पा.स.	वडा नं.- २, बाँक्सा	९८४२९५५७१
१७.	श्री चित्र कुमार राई	का.पा.स.	वडा नं.- ४, केतुके	९८४२९५५८७०
१८.	श्री पुर्ण बहादुर श्रेष्ठ	वडा सदस्य	वडा नं.- १, मोली	९८६९३५४१२८
१९.	श्री गिते आले मगर	वडा सदस्य	वडा नं.- १, मोली	९८१५७२८२६३
२०.	श्री हेमकुमारी वि.क.	वडा सदस्य	मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका	
२१.	श्री डम्बर बहादुर कार्की	वडा सदस्य	वडा नं.- २, बाँक्सा	९८१७७९६३३६
२२.	श्री हुप बहादुर श्रेष्ठ	वडा सदस्य	वडा नं.- २, बाँक्सा	९८४२९३५३५७
२३.	श्री मान बहादुर राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ३, उँवु	९८६३८५०२१३
२४.	श्री कल्याण राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ३, उँवु	९८४२९८०७१५
२५.	श्री मंगली वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ३, उँवु	
२६.	श्री गोमा कुमारी राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ३, उँवु	९८६२६०५०९१
२७.	श्री टंक प्रसाद राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ४, केतुके	९८५२८४१३३७
२८.	श्री नबिन राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ४, केतुक	९८४२९५४७२७

२९.	श्री सरीता तामाङ्ग	वडा सदस्य	वडा नं.- ४, केतुक	९८६२९५७५२
३०.	श्री डोर बहादुर मगर	वडा सदस्य	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९७४२९९०५४४
३१.	श्री शंख नारायण श्रेष्ठ	वडा सदस्य	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९८४२९७२७९२
३२.	श्री माया राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९८४२९८०९००
३३.	श्री मिना कुमारी वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ५, मानेभञ्ज्याङ	९८६६४९४८७३
३४.	श्री गायत्री प्रसाद दहाल	वडा सदस्य	वडा नं.- ६, थाक्ले	९८६२८६५८९९
३५.	श्री धन सिं राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ६, थाक्ले	९८४२९७२२०४
३६.	श्री चन्द्र कुमारी काफ्ले	वडा सदस्य	वडा नं.- ६, थाक्ले	९८६९७५५९५८
३७.	श्री रुपा वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ६, थाक्ले	
३८.	श्री राम कुमार गौतम	वडा सदस्य	वडा नं.- ७, टोक्सेल	९८४२९७९०५७
३९.	श्री रहलमान माफी	वडा सदस्य	वडा नं.- ७, टोक्सेल	९८०७७९२४९
४०.	श्री मिठु माया वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ७, टोक्सेल	
४१.	श्री रामजी बास्तोला	वडा सदस्य	वडा नं.- ८, राघवपुर	९८४२९५६०५२
४२.	श्री लिला बहादुर मगर	वडा सदस्य	वडा नं.- ८, राघवपुर	९८६९९८९८५९
४३.	श्री मन कुमारी बलम्पाखी	वडा सदस्य	वडा नं.- ८, राघवपुर	९८४२९३४३५०
४४.	श्री तेज कुमारी वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ८, राघवपुर	९८६९९४९३६२
४५.	श्री राम बहादुर मगर	वडा सदस्य	वडा नं.- ९, माधवपुर	९८६३९८५७३४
४६.	श्री नर बहादुर मगर	वडा सदस्य	वडा नं.- ९, माधवपुर	९७४५९५४८६०
४७.	श्री कुल कुमारी वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं.- ९, माधवपुर	
४८.	श्री कमला राई	वडा सदस्य	वडा नं.- ९, माधवपुर	९८६२६९९३६४

अनसुची २.

८.४ गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरू

विद्यमान कर्मचारी तेरिजअनुसार गाउँपालिकामा कुल ४७ जनाको दरबन्दी रहेको छ । कुल दरबन्दीमध्ये आधाभन्दा कम कर्मचारीहरू मात्र उपलब्ध छन् जसमा करार नियुक्तको संख्या बढी रहेको छ । तीमध्ये गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण तालिका नं. १२३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १२३ : गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

क्र.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.	कार्यालय	इमेल
१.	श्री तुलसी भट्टराई	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५१०४६९४० ९८५२८२०००२	मा.गा.पा.	bhattaraitulasi@gmail.com
२.	फडिन्द्र बहादुर कटवाल	अधिकृतस्तर सातौँ (शिक्षा)	९८४११९४८२३	मा.गा.पा.	katwalsir73@gmail.com
३.	अनिता मगर	अधिकृतस्तर छैठौँ (प्रशासन)	९८४९४६२७७३	मा.गा.पा.	anitamagar107@gmail.com
४.	भोग बहादुर राई	अधिकृतस्तर छैठौँ (लेखा)	९८४९२६४८४०	मा.गा.पा.	raibbn2010@gmail.com
५.	विश्वराज दाहाल	अधिकृतस्तर छैठौँ (स्वास्थ्य)	९८४२९९१३६०	मा.गा.पा.	
६.	दुखी राउत	अधिकृतस्तर छैठौँ (स्वास्थ्य)	९७४३०४५३५४	मा.गा.पा.	
७.	सियाराम यादव	अधिकृतस्तर छैठौँ(पशु शाखा)	९८४२८८८०७४	मा.गा.पा.	
८.	सुनिल तामाङ्ग	सिभिल इन्जिनियर	९८६९१४६३६९	मा.गा.पा.	tamangsunil445@gmail.com
९.	दिपक तिमिसिना	नायब सुब्बा(प्रशासन)	९८४२२८०९८४	मा.गा.पा.	dipaktimsina07@gmail.com
१०.	बैजनाथ प्रसाद यादव	सब इन्जिनियर	९८६२८०८०८०	मा.गा.पा.	
११.	हिरोन राई	सहायकस्तर पाँचौँ, आ.ले.प.	९८४२९९५३१५	मा.गा.पा.	hironwraee@gmail.com
१२.	दुर्गराज चौलागाँई	सहायकस्तर पाँचौँ,लेखापाल	९८६२८१००४२	मा.गा.पा.	dearraj222@gmail.com
१३.	सफलकुमार साह	सब इन्जिनियर	९८४४५७०९८७	मा.गा.पा.	
१४.	पञ्च बहादुर राई	सहायकस्तर पाँचौँ,(वडा सचिव)	९८६०७९१६९३	६ नं वडा थाक्ले	
१५.	स्वदेश खनाल	सहायकस्तर पाँचौँ,(वडा सचिव)	९८४२९०६३८९	५ नं वडा	khanalswadesh1996@gmail.com

१६.	सुकुधन राई	कम्प्युटर अपरेटर	९८४२९४०७८५	मा.गा.पा.	
१७.	चक्र ब. कटवाल	सहायकस्तर पांचौ (पशु शाखा)	९८२५७४२८७३	मा.गा.पा.	
१८.	कल्पना बस्नेत	खरिदार(वडा सचिव)	९८४२८८५००८	९ नं वडा	basnetkalpana008@gmail.com
१९.	राजु तामाङ	सहायकस्तर चौथो (वडा सचिव)	९८११७९३७४५	८ नं वडा,राघवपुर	tamangraju706@gmail.com
२०.	गंगालाल खड्का	सहायकस्तर चौथो (वडा सचिव)	९८४०८०२४६९	१ नं वडा,मोली	gangalalkhadka@gmail.com
२१.	योजना आचार्य	सहायकस्तर चौथो (वडा सचिव)	९८६२६१८९३७	२ नं वडा,वाक्सा	yojanaacharya24@gmail.com
२२.	श्याम कटवाल	ना.प्रा.स.	९८४२२५८२६४७	मा.गा.पा.	
२३.	उमा भुजेल	ना.प्रा.स.	९८६०२८३७९०	मा.गा.पा.	umabhujel55@gmail.com
२४.	रामचन्द्र न्यौपाने	सचना प्रविधि अधिकृत	९८५११३८२१९	मा.गा.पा.	ramu660@gmail.com
२५.	ऋद्धिरमण घिमिरे	रोजगार संयोजक	९८४१६३०२३६	मा.गा.पा.	
२६.	कल प्रसाद तिवारी	प्रा.स.	९८४९९१४७८५	मा.गा.पा.	
२७.	रेसबहादुर राई	असिस्टेन्ट सब इञ्जिनियर	९८६२२४७८६३	मा.गा.पा.	
२८.	विमला मगर	असिस्टेन्ट सब इञ्जिनियर	९८४५७७९२०८	मा.गा.पा.	bimala.palika37@gmail.com
२९.	रुद्र प्रसाद न्यौपाने	असिस्टेन्ट सब इञ्जिनियर	९८४४४४२०७४	मा.गा.पा.	
३०.	चित्र कुमार राई	असिस्टेन्ट सब इञ्जिनियर	.		
३१.	टिकाराज न्यौपाने उपाध्याय	खा.पा.स.टे.	९८६०६८६०९७	मा.गा.पा.	
३२.	डम्बरबहादुर अधिकारी	प्रा.स.(वडा सचिव)	९८४२८१२६९८	३ नं वडा,उँवु	
३३.	प्रेम ब. गोले तामाङ	प्रा.स.(वडा सचिव)	९८६२८९०४९५	४ नं वडा,केतुके	
३४.	भिम कुमारी श्रेष्ठ	एम.आइ.यस.अपरेटर	९८६०२८३८८५	मा.गा.पा.	manjushrestha45@gmail.com
३५.	जुन कुमार राई	फिल्ड सहायक	९८६२६०५९४७	मा.गा.पा.	raijunu125@gmail.com

३६.	ईन्द्र बहादुर बि.क.	फिल्ड सहायक	९८६२६०५४२०	मा.गा.पा.	indragag.li@gmail.com
३७.	ममकर्ण बस्नेत	कार्यालय सहयोगी	९८४२८८५१६७	मा.गा.पा.	
३८.	पुण्य कुमार कटवाल	कार्यालय सहयोगी	९८४२५९९६५५	२ नं. वडा	
३९.	सीता कार्की	कार्यालय सहयोगी	९८५३००२३६०	मा.गा.पा.	
४०.	राज कुमार राई	कार्यालय सहयोगी	९८२७७७८४४२	१ नं. वडा	
४१.	डोल कुमार श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी		२ नं. वडा	
४२.	बद्री कुमार राई	कार्यालय सहयोगी	९८६१७०९५६०	३ नं. वडा	
४३.	कर्ण ब. तामाङ	कार्यालय सहयोगी		४ नं. वडा	
४४.	राम ब. श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी	९८४२८१२७३९	५ नं वडा	
४५.	कृष्णधन राई	कार्यालय सहयोगी		६ नं. वडा	
४६.	ईश्वरीप्रसाद गौतम	कार्यालय सहयोगी	९८४२९७०३०६	७ नं वडा	
४७.	बोधकुमार बास्तोला	कार्यालय सहयोगी	९८४२८८५१६७	८ नं वडा	
४८.	बंग ब राई	कार्यालय सहयोगी		९ नं. वडा	
४९.	टेक कुमार राई	चौकीदार	९८४२९८०४९६	मा.गा.पा.	
५०.	जीवराज राई	कार्यालय सहयोगी	९८४०७५८४५०	मा.गा.पा.	
५१.	दिलकुमार मगर	कार्यालय सहयोगी	९८२४७७६५६८	मा.गा.पा.	
५२.	रिम्कीमाया राई	कार्यालय सहयोगी	९८४२८१२७३९	मा.गा.पा.	
५३.	कुमार बहादुर गिरी	कार्यालय सहयोगी	९८४२८८७७५४	मा.गा.पा.	
५४.	हिमाल कार्की	ह.स.चा.	९८६३४९२४७८	मा.गा.पा.	
५५.	गजेन्द्र राई	ह.स.चा	९८१३७९९३५२	मा.गा.पा.	
५६.	सुवास राउत	हेभी स.चा.	९८१९०२५९०७	मा.गा.पा.	

अनसुची ३.

यस मानेभञ्ज्याङ्ग गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य चौकी प्रमुखहरुको नाम र सम्पर्क नम्बर

क्र.स	स्वास्थ्य चौकीको नाम	स्वस्थ्य चौकी प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	मोली स्वास्थ्य चौकी	ढबल राज राई	९८६१०२७८७५	
२.	वाक्सा स्वास्थ्य चौकी	किशार पोखरेल	९८४२८८५०८६	
३.	उँबु स्वास्थ्य चौकी	पोष कुमार राई	९८४२५७५८१८	
४.	केतुके स्वास्थ्य चौकी	उमेश तामाङ्ग	९८४९०३३८८६	
५.	मानेभञ्ज्याङ्ग स्वास्थ्य चौकी	अम्बिका दाहाल	९८६२६०६६८८	
६.	थाक्ले स्वास्थ्य चौकी	मंगा राई	९८४२८१७१३९	
७.	टोक्सेल स्वास्थ्य चौकी	निर्मला दाहाल	९८४२९७३८३०	
८.	राघवपुर स्वास्थ्य चौकी	उर्मिला तामाङ्ग	९८६१३९२०४६	
९.	माधवपुर स्वास्थ्य चौकी	कुमार कट्वाल	९८४२९२४५६६	

अनसुची ४.

मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिकाभिन्नका विद्यालयहरुमा कार्यरत प्रधानाध्यापकहरुको सम्पर्क नं. २०७६

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	गा.वि.स.	प्रधानाध्यापकको नाम	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	श्री सिद्धस्थान आ.वि., रिचुवा	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	दिपकबहादुर राई	९८४२९५५०४५	
२	श्री भगवती मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	नारायण प्रसाद बास्तोला	९८४२५८४३२५	
३	श्री शिवदुती आ.वि. राघवपुर	मानेभन्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल	कृष्णप्रसाद बास्तोला	९८६२६२९६२९	
४	श्री सरस्वती आ.वि. कुम्लिङ्ग	मानेभन्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल	वेदप्रसाद बास्तोला	९८४२८१२३३१	
५	श्री कालिका आ.वि. भालुखोला	मानेभन्ज्याङ्ग ८, टोक्सेल	कुन्तामाया गौतम	९८४२९९१६७१	
६	श्री देवीस्थान आ.वि. उदयपुर	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	अमृतबहादुर राई	९८४२८१२१६६	
७	श्री धिमिले आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	खिलानाथ पराजुली	९८४२९४०२९४	
८	श्री निकेतन मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	रामकुमार यादव	९८४२९५४७७०	
९	श्री मनोरचना आ.वि. दुम्ब्रम	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	वीरेन्द्रकुमार यादव	९८१६७७४३३९, ९८६१५७९०३६	
१०	श्री देवी आ.वि. खेतीघर	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	रामचन्द्र महतो	९८४२९८१५०४	
११	श्री विद्याकालिका आ.वि. तिल्युङ्ग	मानेभन्ज्याङ्ग ९, माधवपुर	होमनाथ बास्तोला	९७४३०१४७९४	
१२	श्री हर्कपुर मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ७, हर्कपुर	ठाकुरनाथ अधिकारी	९८४९६५८६३१	
१३	श्री सुनकोशीजन आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	अञ्जु राई	९८६२६०५८३४	
१४	श्री समाजसेवा युवा आ.वि. जाक्मा	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	अमर राई	९८६८६८६५०६	
१५	श्री दुधकौशिका आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	पन्चराज राई	९८४२९३५१८०	
१६	श्री रिचुवा आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	सुष्मिता राई	९८६२६०६०२२	
१७	श्री जनता आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	इन्दिरा दाहाल	९८६२३०४९६६	
१८	श्री महाकालीस्थान आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	पेशलकुमार हुंगाना	९८४९८४५२६३	
१९	श्री स्वर्णान्तराल आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ७, टोक्सेल	होमप्रसाद दाहाल	९८४३०४५११०	
२०	श्री शहिदस्मृति आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ७, टोक्सेल	टिकाराम हुंगाना	९७४३०३६६६१	
२१	श्री महादेवस्थान मा.वि. हिलेपानी	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले	मेघबहादुर राई	९८६२९२४४८१	
२२	श्री मनोकामन आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ७, टोक्सेल	दिलनाथ अधिकारी	९८४२९१२८२६	
२३	श्री मंगलादेवी आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	अम्बर बहादुर श्रेष्ठ	९७५३००२१७८	
२४	श्री कालिका मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	शरणजित राई	९७४३०५७३८२	
२५	श्री राज्यलक्ष्मी मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	रमेश कुमार अधिकारी	९७४११४३७२७	
२६	श्री पञ्चकन्या आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	तेजबहादुर कार्की	९८६०५२७२९३	
२७	श्री भिमसेनस्थान मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केतुके	सूयबहादुर तामाङ्ग	९७४३०६१०१३	
२८	श्री मनकामना मा.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	महिन्द्रबहादुर कार्की	९८५२८४०९१५	
२९	श्री कृषेपु आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	गडुलध्वज थापा	९८६२८६५१११	
३०	श्री जनज्योती पञ्चवती आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	भरत कटवाल	९८४३००४६६५	

३१	श्री शिलवन्ती आ.वि.सिम्पानी	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	कमलादेवी कट्वाल	९८१८३५०४५६
३२	श्री कालिका आ.वि. पंखु	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केत्तुके	सुदेशकुमार राई	९७४३०४५६७६
३३	श्री जानकी आ.वि. गुर्वागाउँ	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	वरणबहादुर राई	९८६२६०९७९८
३४	श्री ईश्वरी आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	प्रकाश पोखरेल	९८६२८०५९८१
३५	श्री दिपज्योती आ.वि. बाखे	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	तेजबहादुर कट्वाल	९७४३०४५५८७
३६	श्री भिमआदर्श आ.वि.खचापु	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	ननुलाल चौधरी	९८४२९८०१५०
३७	श्री जनहित आ.वि.लुकुवापानी	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	रत्नमाया राई	९८४३९६७३६६
३८	श्री जनकल्याण आ.वि. कोल्बोटे	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	चतुरलाल राई	९८६२८०५२५५
३९	श्री सन्देश आ.वि.आहाले	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	शुशिला राई	९८४२९७००८६
४०	श्री सानोजुरे आ.वि.	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	ठण्डिसिंह राई	९८५११३३६७६
४१	श्री महाकाली आ.वि.ध्याम्वलु	मानेभन्ज्याङ्ग २, वाक्सा	सुमित्रा कार्की	९८६२६०५९४८
४२	श्री महाकाली आ.वि.खाटाजोरे	मानेभन्ज्याङ्ग १, मोली	हेमराज राई	९८६०३७७१७६
४३	धुसेनी आवि आहाले	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केत्तुके	तिलप्रसाद धमला	९७४३०१३५७७
४४	ठुलोजुरे आवि कालिकास्थान	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केत्तुके	विजयलक्ष्मी तामाङ्ग	९८१७७४११५९
४५	श्री धुसेनी आ.वि.धुसेनी	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केत्तुके	टेकप्रसाद धमला	९७४३०१३५७७
४६	श्री शुभ ग्यालेक्सी ई.बो.स्कूल	मानेभन्ज्याङ्ग ४, केत्तुके	मञ्जु तामाङ्ग	९८६३७३८७३४
४७	श्री सुनकोशी गोल्डेन फ्युचर ई.बो.स्कूल	मानेभन्ज्याङ्ग ७, हर्कपुर		९८४२९९८२२४
४८	श्री न्यूस्टार ई.बो.स्कूल हिलेपानी	मानेभन्ज्याङ्ग ६, थाक्ले		९८४२५७०३७७
४९	श्री सनराईज ई.स्कूल	मानेभन्ज्याङ्ग ५, मानेभन्ज्याङ्ग	जन्ताराम राई	९८४२८१२१९७
५०	श्री लिब्जु बोर्डिङ्ग स्कुल	मानेभन्ज्याङ्ग ३, उँबु	कृष्णकुमार राई	९८१७७१४६९४
५१	श्री दिपज्योती ई. बोर्डिङ्ग स्कुल	मानेभन्ज्याङ्ग २, मोली		९८४१९३४७८३